

Yohana

*Kile Jozaama pe pu wa wu Ja Yesu Kirisa
kaa yu ge, Yohana wo nigama*

Jɔɔ wu ɲe Yohana wɛ?

Yohana bɛ wu bye Yesu wo tudunmɔɔ kɛ ni shuun wu ni. Zebede ni Salome yɛ wo ja wu bye wii. Wu ceborona wu bye Yakuba. Yawutu wu bye wii, fyashaa di ɲe wu labye. Kalaapiire taanri wemu fanha k'a bi ɲehɛ Yesu yiri xuuni ge, Yohana bɛ wu bye pee ni. Tuun wemu ni p'a Yesu kori tige ki na ge, wee Yohana we ninumɔ kɛɲɛ ni w'a wu nu wu kaa le (Yohana 19:27).

Yohana ya ta sɔɔ na wuyɛ mege yiri bada we Kitabu we ni wɛ. Ga na wuyɛ pyi na le li kalaapiire lemu kaa li bi dan Yesu ni ge (Yohana 13:23; 19:26; 20:2; 21:20).

We Jozaama Kitabu we kakana ɲuɲɔ

Yohana Egilizi w'a wee na wee w'a we Kitabu we ka na wu yaha Efese kulo li ni. W'a Yesu kaa yu wɛɛ mu na wu bi se tɔɔɲii ɲiɲehɛɲɛɛ ni Zheruzalemu ni kalerɲɛ ni.

Yohana ya li she na Yesu wu ɲe To Kile wo Ja nigin pe we, wemu Kile ya tun na pa koɲɔ puga funɲɔ ni ge. Yesu ya yi yu tɔɔɲii ɲiɲehɛɲɛɛ ni we Kitabu we ni na Kile wu ɲe wee To. W'a Yesu shɛɛ wɛɛ na na wee wu ɲe koo le, lee lemu l'a se ɲii sicuumɔ pu ni ge.

Jozaama Kitabu wu kafila ɲugboyo

Yohana ya li she na Yesu ya yu wu wo nɔɔɔ wu wo tuun wu keree na: Tuun wu sanha nɔ wɛ (Yohana 1-12); tuun w'a nɔ (Yohana 13-21).

Yohana 1 Yohana Batizelipye wo sɛɛri keree ni Yesu kalaapiire nizhiilee pee.

Yohana 2—12 Yesu ya wu sefɛɛɛ ti she wu labye wu ni sipyiire ti niɲɛ ni ni ɲaha sheshɛɛɛ kakanhaɲaa gbarashuun ni.

Yohana 13—17 Yesu ya wu taanɲɛɛge ki she wu kalaapiire ti shizhaa na.

Yohana 18—21 Yesu na xu, na ɲɛ.

Jomɔ pe pu ɲe kpeenge ni ɲii sicuumɔ ge

1 ¹ Fo taashiine li ni, na ta koɲɔ sanha yàa wɛ, wemu w'a yiri Jomɔ ge, wee ya bye na xɔ. Pee Jomɔ pu ni Kile wu bye shiizhan, pee Jomɔ pu

ɲe Kile. ²Fo taashiine ni pee Jomɔ pe ni Kile wu bye shiizhan. ³Pee gbɔɔɔ ni Kile ya ɲaɲmuyɔ yi bæri yàa. Yaaga yaaga k'a yàa ge, kee ka shishiin ya yàa pee kadugo na wɛ. ⁴Pee ni ɲii sicuumɔ ya daa. Pee ɲii sicuumɔ pu bi kpɛenge yeege sipyii pu mu. ⁵Kee kpɛenge k'a ɲí nibiige ki ni sipyii pu mu, ga nibiige ki sipyii p'i ya ta sɔɔ ki na wɛ.

⁶A Kile di ná wa tun, wee mege ki bye na Yohana. ⁷Wee ya pa bye sɛeri na kpɛenge ki kaa yu sipyii pu mu, kɔnhɔ pu bæri di dà kee kpɛenge ki na, wee baraga ni. ⁸Weeye pyaa bi ta pye kpɛenge ki wɛ, ga wu kapana ɲuɲɔ k'a pye na kpɛenge ki kaa yu sipyii pu mu, ⁹Pee jomɔ p'a bye kpɛenge can can wogo. Pee ya pa kɔɲɔ na, na ba ganha na kpɛenge yeege sipyii pu bæri mu. ¹⁰Pee bye kɔɲɔ na, pee shiin gbɔɔɔ ni kɔɲɔ ya yàa. Ga kɔɲɔ sipyii di ya ta sɔɔ pee na wɛ. ¹¹P'a tigi puye pyaa fiige shɛen mu, ga pee di ya ta sɔɔ pu na wɛ. ¹²Ga lee bɛ na, shɛen nigin nigin ya sɔɔ pu na, na dà pu na; a Jomɔ p'i fanha kan pee mu na pu pye Kile nagoo. ¹³Pee ya ta se sipyii segana na wɛ, p'i ya se sipyii wo daan na mu funɲɔ ni wɛ, p'i ya se ná bɛ wo ɲidaan funɲɔ ni wɛ. Ga Kile ye pyaa wo ɲidaan funɲɔ ni p'a pye wu nagoo.

Jomɔ p'a ɲeri sipya

¹⁴Ayiwa, pee jomɔ pe, p'a ɲeri sipya, na ba diin wèe niɲe ni, a wèe di pu nɔɔɔ wu wii, Ja nigin pe wu w'a foro Kile ni ge, na wu ta wee wo. Wee w'a sii fereme ni can wu Kafɔɔ.

¹⁵Wee kaa Yohana bi yu, na mujuu waa na sipyiire ti pyi: «Ná wemu kaa ne jo, jo w'a ma ne kadugo ge, wee bye ne ɲaha na; bani yani ne wu se ge, wee bye na xɔ. Wee wu ɲe wɛ.» ¹⁶Wèe bæri ya wù tahaa ta wu fereme nigbɔ pu ni, na duba bɛ ta na fara duba na. ¹⁷Kile tudunmɔɔ Musa baraga ni Kile ya wu saliya ɲɔmɛhɛɛ ki kan wèe mu. Ga Yesu Kirisa baraga ni wèe ya fereme ni can cɛ. ¹⁸Sipya wa shishiin sanha Kile ɲa bada wɛ. Ja nigin pe wu wu ɲe Kile, na ɲe ni wu To Kile ni shiizhan ge, wee w'a wèe pye wèe ya To Kile wu cɛ.

Yohana Batizelipye wo Kile jomɔ yere

(Macao 3:1-12; Marika 1:1-8; Luka 3:1-18)

¹⁹Pe p'a pye Yohana Batizelipye wo Kile jomɔ pe, tuun wemu ni Yawutuu ɲuɲɔfɛɛ p'a pa saraya ɲaha shɔɔnriwɔɔ ni Kile-pɛɛɲe pugbɔhɔ ki kapyebyii pu tun wu mu ge. Tudunmɔɔ p'a yiri Zheruzalemu ni na pa wu yíri na ba wu yege na: «Jɔɔɔ mu di ɲe wɛ?» ²⁰Yohana ya ta li pye ɲmɔhɔɔ kaa wɛ, na yi tii jo pu mu na: «Nɛ ɲe Shɔɔɔ wu wɛ.» ²¹A p'i wu yege na: «Wee tuun wu ni mu di ɲe jɔɔɔ wɛ? Kile tudunmɔɔ Eli gɛ?» A wu jo: «Nɛ ɲe Eli wɛ.» A p'i wu pye sanha na: «P'a Kile tudunmɔɔ wemu kaa jo

ge, mu wu wa ge?» A wu jo: «Ahayi.»²² Wee tuun wu ni a p'i jo: «Mu d'a sii jɔɔ wɛ? Ya jo wù mu gɛ, kɔnhɔ wù bɛ di shɛ yee jo wù tunvɛɛ pu mu. Jɔɔ ye pyaa mu d'a sii wɛ?»²³ A Yohana di pu jɔ shɔ ni Kile tudunmɔɔ Ezayi wo jomɔ pa ni na:

«Sipyaa wa w'a mujuu waa sipɔɔ ki ni na:

«Yi Kafɔɔ wu koo li tiil!»*

Nɛ wu jɛ wee sipya we.»

²⁴ Piimu p'a bi tun Yohana mu ge, Farizhɛɛn pii bye pee ni. ²⁵ A pee di wu yege sanha na: «Mu bye mu di jɛ Shɔvɔɔ wu wɛ, mu di jɛ Eli wɛ, Kile tudunmɔ wemu kaa p'a jo ge, mu di jɛ wee bɛ wɛ, wee tuun wu ni jaha na mu di batizeli pyi wɛ?»²⁶ A Yohana di pu jɔ shɔ na: «Nɛ wi ge, nɛ sipyii batizeni lɔhɔ ye ni, ga sipya watii wa wà yee niɲɛ ni na xɔ, yee di ya wee cɛ wɛ. ²⁷ Wee w'a ma nɛ kadugo, nɛ yaa ni wu tanhaya mɛɛɛɛ bɛ zanha ni wɛ.»²⁸ Kii keree kii ya pye kulo lemu ni ge, lee mɛgɛ jɛ Betani. Lee wa Zhurudɛn Gba wu Kile-nɔhɔ ki na. Wee xuu wu ni Yohana bi sipyii pu batizeni.

Kile wo Dubyapige ki jɛ Yesu

²⁹ Kee caɲa ki jimuguro ti na, a Yohana di Yesu ja wu na ma wu mu, na jo: «Kile wo Dubyapige ke ki da ba kɔɲɔ ki jurumu wu lɔ laha wà ge, kee ki wa mɛ. ³⁰ Ná wemu kaa nɛ jo yee mu ge, jo: «We w'a ma nɛ kadugo ge, wee bye wà fo taashiine li ni. W'a pye wà na ta nɛ sanha se wɛ.» Wee wu jɛ wɛ. ³¹ Nɛ kunni bi sanha wu cɛ wɛ, ga nɛ pa sipyii pu batizeni lɔhɔ ni, kɔnhɔ di wu shɛ Izirayeli sipyii pu na.»

³² Yohana ya Yesu kaa jo sipyii pu mu na: «Nɛ Kile Munaa ja l'a tigi na yiri fugba we ni, na ba diin wu na ba gbegbe shazhira jɛ wɛ. ³³ Neyɛ pyaa bi ta wu cɛ wɛ, ga Kile wemu w'a nɛ tun na nɛ w'a sipyii pu batizeni lɔhɔ ki ni ge, wee ya jo na: «Ma ba Kile Munaa ja l'a tigi na pa diin ná wemu na, wee w'a da ba batizeli wu pyi Fɛfɛɛɛ Munaa ni.»³⁴ A nɛ shiin di li ja mu, na bye li seeri, na pee jomɔ pe yu na Kile Ja wu jɛ wee ná wɛ.»

Yesu kalaapiire nizhiilee

³⁵ Kee caɲa ki jimuguro ti na, Yohana ni wu kalaapiire shuun wa bi yere wà sanha. ³⁶ A wu Yesu ja wu na doroo, na ganha na wu wii, na ba jo: «Kile wo Dubyapige ki ke!»³⁷ Ba Yohana wo kalaapiire shuun w'a wee kafila wu logo wɛ, na daha Yesu fɛni. ³⁸ A Yesu di ŋmahana jɛri, na pee ta p'a taha wu fɛni, na pee yege na: «Jaha yee di zhaa wɛ?» A pee di wu pye: «Rabi, (Lee kɔri jɛ «Karamɔɔgɔɔbɔ».) mii mu d'a tigi wɛ?»³⁹ A wu pu

* 1:23 Ezayi 40:30

ɲɔ shɔ na: «Yi pa ki wii.» A p'i binne kari ni wu ni, na she wu tatigiŋe ki ɲa. Lee bi caɲa ki ta k'a tigi na ɲɔ leereε ke ni gbaara wu na (16h00), a p'i caɲa kisaɲa xɔ wà.

⁴⁰ Kalaapiire shuun wemu w'a Yohana kafila wu logo na daha Yesu feni ge, wa mege bye Andire, wee ɲe Simɔ Pyeeri cuun. ⁴¹ A Andire di fenhe she wu ɲahafɔɔ Simɔ yiri na she wu pye: «Wèe ya Kirisa wu ɲa,» (lee kɔri ɲe «Kile ya wemu shɔɔnri lɔ ge.») ⁴² Lee kadugo na a Andire di gari ni Simɔ ni Yesu yiri. A Yesu di Simɔ wii na wu pye: «Yohana ja Simɔ wu ɲe mu. Mege katii ki da le nime mu na, kee ɲe Sefasi.» (Kee kɔri ɲe «Faakagerenε.»)

Yesu ya Filipe ni Natapeli yiri; a p'i daha wu feni

⁴³ Kee caɲa ki ɲimuguro ti na, a Yesu di jo na wee da zhe Galile fiige ki ni. A wu nigariwo di jiri Filipe na na wu pye: «Taha na feni.» ⁴⁴ Filipe bi bye Betisayida kulo li shen wa, lee kulo le ninunɔ sheen pu bye Andire ni Pyeeri be. ⁴⁵ Lee kadugo na a Filipe di ba Natapeli ɲa na wu pye: «Kile tudunmɔɔ Musa ya sipya wemu kaa jo Kile wo saliya Kitabu wu ni, a Kile tudunmɔɔ pusamaa be di wu kaa jo pu wo Kitabu pu ni ge, wèe ya wee ɲa. Wee ɲe Yusufu ja Yesu na yiri Nazareti kulo li ni.» ⁴⁶ A Natapeli di wu pye: «Dii yasaɲa di da já voro Nazareti ni we?» A Filipe di wu ɲɔ shɔ na: «Pa wu wii.» ⁴⁷ Ba Yesu ya Natapeli nibawo ɲa tuun wemu ni we, na jo: «Iziryeli see sipya wa we, naɲmahara ɲe wemu zɔ ni we.» ⁴⁸ A Natapeli di wu yege na: «Mii mu d'a ne ta ce we?» A Yesu di wu ɲɔ shɔ na: «Ne ɲii bye mu ni na mu yaha nitoodige ki tãan, na ta Filipe sanha mu yiri we.» ⁴⁹ A Natapeli di gaala, na jo: «Wù Karamɔɔ, Kile Ja mu ya sii, Iziryeli wo saan we!» ⁵⁰ A Yesu di wu pye: «Ne mu pye jo ne ɲii bye mu ni na mu yaha nitoodige ki tãan ge, lee ye l'a mu pye mu ya dà ne na ya? Ma na ba kagbɔhɔɔ kii be ɲa kiimu k'a ye le na ge!» ⁵¹ A wu jo sanha na: «Can can na, n'a da yi jo yi mu jo yi na ba fugba wu ɲɔ ɲa k'a mugi, na Kile wo melekee ɲii ɲaa pu na duri na diri Sipya Ja wu na.»

Cekaanra te t'a pye Kana kulo li ni ge

2 ¹ Lee kadugo na, caɲa taanri wogo ki na, cekaanra bi bye kulo la ni, lee mege ɲe na Kana. Lee bye Galile fiige ki kulo la. Yesu nu wu bye tee cekaanra ti ni. ² P'a bi Yesu ni wu kalaapiire ti be yiri tee cekaanra ti ni. ³ Ba duven w'a pa xhuuɲɔ we, a Yesu nu wu fulu wu na na wu pye: «Pu duven w'a xhuuɲɔ.» ⁴ Ga, a Yesu di wu nu wu pye: «Nufɔɔ we, ma ganha bu da le yaha li ma cɔnri we, ne wo tuun w'a sanha ɲɔ we.» ⁵ A Yesu nu wu kapyebyii pu pye: «Wu ba yemu bæeri jo yi mu, yi lee pye.»

⁶ Yawutuu pu bi peye gbaara wa te na wolo faaya yi ni. Yee wo lɔhɔ pu bi gori na daga na puyε jii na be ni pu fεfεere kalegeε ki ni. Lɔhɔ litirilee

xhuu nigin (100) shishiin bi jin pɛgɛ ka bɛeri ni. ⁷ A Yesu di kapyebyii pu pye: «Yi ye pɛyɛ ye ɲi ni lɔhɔ ni.» A p'i yi ɲi fo yi ɲɔɲɔ ye na. ⁸ A wu guri pu pye: «Yi ka ko she gan yalige ki ɲaha shɔɔnrivɔɔ wu mu.» A pee di ka ko kari. ⁹ Lɔhɔ ke k'a ɲeri na pye duven wu ge, a yalige ki ɲaha shɔɔnrivɔɔ wu kee ɲehɛ. Ga wee bi wee duven wu taforogo cɛ wɛ. Ga kapyebyii piimu p'a bi lɔhɔ ki ko ge, pee kunni bi wu taforogo cɛ. A yalige ki ɲaha shɔɔnrivɔɔ wu cenabun poo wu yiri, ¹⁰ na wu pye: «Sipyii bɛeri ma fɛnhɛ duven nidan wu loolo. Pu bu wee ɲiɲeheme gba, wemu ya taan xuuni wɛ, p'a na wee loolo. Ga, a mu kunni di dere ma wo duven nidan wu yaha fo nime.»

¹¹ Le l'a pye Yesu ɲaha sheshɛɛre kakanhaɲaa ki bɛeri nizhiine. Lee ya pye Kana ni, Galile fiige ki ni. Yesu ya wu sefɛere she. Ba kalaapiire t'a lee ɲa wɛ, na d'a wu na.

¹² Lee nibyexhoo na, a Yesu ni wu nu, ni wu ceboronamaa, ni wu kalaapiire t'i gari Kapɛrinɔmɔ kulo li ni. A p'i cabyaa kii pye wà.

Yesu ya Kile-pɛɛɲɛ pugbɔhɔ ki pye fɛfɛɛ

(Macoo 21:12-13; Marika 11:15-17; Luka 19:45-46)

¹³ Ba Yawutuu ɲuwuuro ti wo Kalenɛ|Kalenɛ l'a tɛɛɲɛ wɛ, a Yesu di gari Zheruzalemu ni, ¹⁴ na she sipyii pii ta Kile-pɛɛɲɛ pugbɔhɔ ki kaɲa ki ni, pu na niyɛ, ni dubyaa, ni gbege shazhira pɛrɛɛ saraya wolovɛɛ pu mu. Wari faavɛɛ pu bɛ d'a tiin wà pu tabalaa t'àan, na saraya wolovɛɛ pu wari wu fari pu mu. ¹⁵ Ba w'a she pu ta mu wɛ, na she mɛɛre pye susɔ, na pee bɛeri kɔri yeege Kile-pɛɛɲɛ pugbɔhɔ ki ni, ni pu niyɛ ni pu dubyaa ni, na wari faavɛɛ pu wo tabalaa pu ɲeri buri, na pu wari wu wo ɲiɲɛ na. ¹⁶ A wu gbege shazhɛɛre pɛrɛvɛɛ pu pye: «Yi te lɔ laha naha! Yi ganha da na To wu puga ki pye jagi tapyege wɛ!» ¹⁷ Ba Yesu ya lee pye wɛ, a wu kalaapiire ti funɲɔ di do Kitabu jomɔ pa na na:

«Mu puga ki kaa ya dan nɛ ni tɛhɛnɛ baa,
n'a na funɲɔ shaa ni ki ni xuuni.»*

¹⁸ Lee kadugo na a Yawutuu ɲuɲɔfɛɛ p'i wu pye: «ɲaha sheshɛɛre teke mu di da já bye tee di li she na kapii wa mu mu li bye na wɛ?» ¹⁹ A Yesu di pu ɲɔ shɔ na: «Yi ke Kile-pɛɛɲɛ pugbɔhɔ ke ja, di ki yereɲɛ cabyaa taanri funɲɔ ni.» ²⁰ A p'i wu pye: «Go yee kɛlɛɛ shishɛɛre ni gbaara (46) p'a pye na ke Kile-pɛɛɲɛ pugbɔhɔ ke yereɲɛ dɛ! Wee tuun wu ni mu di mayɛ wii ɲɔɲɔ mu wu já kee yereɲɛvɔnɔ yereɲɛ cabyaa taanri funɲɔ ni wɛ?» ²¹ Ga Kile-pɛɛɲɛ pugbɔhɔ kemu kaa Yesu bi yu ge, kee bye wuyɛ pyaa ceɛpuuro. ²² Ba Yesu ya pa ɲɛ na foro xu ni wɛ, a wu kalaapiire ti funɲɔ di do na

*2:17 Zaburuu 69:9

w’a yi jo. A p’i dà Kile Kafila wu na, Yesu bi yemu bæeri jo ge, na dà yee be na.

Yesu ya sipyii fungonyo keree ce

²³ Na Yesu yaha Zheruzalemu ni Yawutuu Jluwuuro ti wo Kalene|Kalene li tuun wu ni, a sipyinhemee di wu naha sheshæere kakanhaɗaa ki na na dà wu na. ²⁴ Ga Yesu ya ta wuye yaha pu keɗe na we, bani w’a bi pu fungonyo keree bæeri ce. ²⁵ Wu mago bye li na nago sipya wa wu na sipya wa keree jo wu mu we, bani wu bi sipyii bæeri fungonyo keree ce.

Yesu ni Nikodemu keree

3 ¹ Farizhen|Farizheen wa bye wà, wu mege bye Nikodemu. Yawutuu pu nɗɗɗɗo wa wu bye wii. ² A wee di ba she Yesu yiri caɗa ka piige ni, na wu pye: «Wù Karamogo, naha sheshæere kakanhaɗaa kii mu ya sii na byi ge, sipya wa shishiin da já da ki pyi ni Kile ne ni ma ni we. Lee wuu na wèe ya li ce, jo Kile w’a mu tun mu wu pa wèe kalaa.» ³ A Yesu di wu pye: «Can can na, n’a da yi jo ma mu, sipya wemu ya sevonɗ se we, weefɗo da já jé Kile wo saanra|Kile saanra ti ni we.» ⁴ A Nikodemu di Yesu pye: «Sipya wemu ya le xɔ ge, dii weefɗo di da já sevonɗ se we? Wu kunni wa da já guri jé wu nu funɗɗo ni pu kuri se we?» ⁵ A Yesu di wu pye: «Sipya wemu ya se lɔɔ ni Fefæere Munaa gbɔɔɔ ni we, weefɗo da já jé Kile wo saanra ti ni we. ⁶ Bani sipyii ya piimu se ge, pee ne ceɗpuuro wuu. Piimu p’a se Kile wo Fefæere Munaa li gbɔɔɔ ni ge, pee ya jaari lee wo jaarigana na. ⁷ Ne na ma pye, li waha l’i waha y’a yaa na sevonɗ se, lee ganha bu da ma fo we. ⁸ Ki nidaan tashæge ni kafæge ya se m’a ki tunmɔ logo, ga ma di wa da ki taforogo ni ki tashæge be ce we. Sipya wemu bæeri w’a se Kile Munaa li gbɔɔɔ ni ge, mu li ne weefɗo shizhaa na.»

⁹ Ayiwa, a Nikodemu di Yesu pye: «Kii keree kii bæeri di da já bye pyegana leke na we?» ¹⁰ A Yesu di wu pye: «Mu na ne Izirayeli karamogogbo, lee be na mu di ya kii keree kii naha ce-e ya? ¹¹ Can can na, n’a da yi jo ma mu, le wèe ya ce ge, lee wèe ya yu; le wèe ya na ge, lee wo særeɗ be wèe ne. Ga yee wa giin y’i sɔɔ wèe wo sæeri keree ki na we. ¹² Ne na niɗe ke wo keree naha yu yee mu, yee di ya daa kee na we, ne bu fugba we wo keree jo yee mu, yee na bye dii na dà kee na we? ¹³ Wa shishiin wa sanha dugi na fugba we ni we, fo Sipya Ja wu ye, wee wemu w’a yiri fugba wu ni na tigi ge. ¹⁴ Kile tudunmɔ Musa wo tuun wu ni, na wu yaha siponyo ki ni, w’a tɔɔɔo dajaa yàa na pye wo, na wu yirige suri tinne la ni sipyii pu niɗe ni. Yirigegana lemu na w’a wo wu yirige ge, li waha l’i waha, mu Sipya Ja wu be ya yàa na pa yirige lee yirigegana li na,

¹⁵ kónhɔ sipyaa sipyaa w'a dà wu na ge, wee di j̄ni sicuumɔ nixhɔbaama ta.»

¹⁶ Bani kɔŋɔ ya taan Kile mu tehene baa, fo w'a sɔɔ na wu Ja nigin pe wu kan na pye saraga, kónhɔ sipyaa sipyaa w'a dà wu na ge, wee ganha bu gyɛegi wɛ, ga wu j̄ni sicuumɔ nixhɔbaama ta. ¹⁷ Kile ya ta wu Ja wu tun na pa kɔŋɔ na, kónhɔ wu ba kiiri kɔn sipyii na wɛ, ga w'a wu tun na pa, kónhɔ kɔŋɔ sipyii di shɔ wu baraga ni.

¹⁸ Sipyaa wemu bu dà wu na, Kile da ga ba kiiri kɔn weefɔɔ na wɛ. Ga wemu bu bye wu ya dà wu na wɛ, kiiri ya kɔn xɔ weefɔɔ na. Bani Ja nigin wemu w'a foro Kile ni ge, wu ya dà wee na wɛ. ¹⁹ Wee kiiri wu kakɔɔn le: Kile wo kpɛenge k'a pa kɔŋɔ na, ga, a sipyii jurumu w'i pu pye p'a piige pɔɔɔŋɔ kee kpɛenge ki na. ²⁰ Bani sipyaa wemu w'a kuumu pyi ge, Kile wo kpɛenge ki ya dan wee ni wɛ. Wu ya sɔɔ bɛ wu foro kee kpɛenge ki na wɛ. Bani weefɔɔ ma fyagi, kónhɔ sipyii ganha bu wu kakuuyo cɛ wɛ. ²¹ Ga sipyaa wemu w'a can wu koo jaari ge, kpɛenge na weefɔɔ ma wu keree pyi, kónhɔ sipyii bɛeri di ki ja, p'i li cɛ na wee ya Kile koo li jaari.

Yohana ya yemu jo Yesu shizhaa na ge

²² Lee kadugo na a Yesu ni wu kalaapiire t'i foro Zheruzalemu ni na kari Zhude fiige ki xuu wa betii ni. A wu tuun wa pye wà ni pu ni na sipyiire ti batizeni. ²³ Lee bi Yohana bɛ ta wu na sipyii pii batizeni xuu wa ni wee mɛge jɛ Enɔ, wee xuu wu jɛ Salimu kulo li kabanugo. Bani gba lohɔ nijehɛɛ ki bye wee xuu wu ni. Sipyiire ti bi se wu yíri na wu pu batize. ²⁴ Lee ya pye na ta Yohana sanha le kaso wu ni wɛ.

²⁵ Caŋa ka, nakaara ya jé Yohana wo kalaapiire ta, ni Yawutu wa tɛ ni, fɛfɛere kalegɛ ki shizhaa na Yawutuu pu kabaŋa na. ²⁶ Tee nakaara ti wuu na a Yohana wo kalaapiire t'i she wu pye: «Wù Karamɔɔ, ma ni ná wemu wu bye Zhuruden Gba wu kadugo ge, ni mu ya wu kaa jo ge, li wii wee ya sipyii batizeni nime. Sipyii pu bɛeri di se wee yíri.» ²⁷ A Yohana di pu jɔ shɔ na: «Kile ya lemu kan sipyaa wemu mu wɛ, ta wu na já lee ta? ²⁸ Yeeɛ pyaa wa li fiin na nɛ yee pye jo Kile ya Shɔɔɔ wemu tun ge, wee wa nɛ wɛ, ga Kile ya nɛ tun na pa wu naha na yɛ.» ²⁹ Lee kadugo na a Yohana di talene la jo na: «Cenabun poo wo wu jɛ wu cenabun. Cenabun poo wu napii wu kunni niyerege yɛ ki ma bye wu taan. Wu bu cenabun poo wu mujuu logo, w'a fundanga ta xuuni cenabun poo wu mujuu li wuu na. Kee fundanga ki tuugo ki jɛ nɛ wogo ke. Kee fundanga k'a pɛle fo na nɔ ki tehene na. ³⁰ Li waha l'i waha, la ya yaa na faraa wee wo pɛɛɛ ki na nime, la di da foro nɛ wo pɛɛɛ ki ni.»

Sipya we w'a yiri fugba wu ni na pa ge

³¹ A Yohana di jo sanha na: «Wemu w'a foro Kile ni ge, wee wu je sipyii pu beeri nuɗɗo ni. Ga wemu w'a foro niɗe ni ge, wee je nohodaan wo, niɗe keree wee ya yu. Wemu w'a pa na yiri fugba wu ni ge, wee wu je pu beeri nuɗɗo. ³² W'a yemu ja na yemu logo ge, yee w'a yu. Ga wa shishiin ya ta soɗ wu nijoyo yi na we, fo sheen nigin nigin ye. ³³ Sipya wemu beeri w'a soɗ wu nijoyo yi na ge, wee ma li shee na fiinɗe na can je Kile ni. ³⁴ Bani Kile ya wemu tun ge, Kile jomɗo wee ya yu. Kile ya Fefere Muna taga wee ji. ³⁵ To Kile Ja wu kaa ya dan wu ni, w'a sefere ti le wu keɗe ni yanmuyɗo beeri na. ³⁶ Wemu w'a da Kile Ja wu na ge, ni sicuumɗo nixhobaama wa weefɗo mu. Ga wemu ya da Kile Ja wu na we, wee da ni sicuumɗo pu ta we. Ga Kile wo loyire li na gori yaha weefɗo na.»

Yawutuu ya shi wemu ko ge, Yesu ya tigi wee mu

4 ¹ Ayiwa, Farizheen p'a pa yi logo na Yesu ya kalaapiire niɗehere taa na toro Yohana taan, na pu batizeni|batizeli. ² Ga na ta Yesu ye pyaa bi ta na batizeli wu pyi we, fo wu kalaapiire. ³ Tuun wemu ni Yesu ya pa pee jomɗo pu logo ge, a wu foro Zhude fiige ki ni na kari Galile fiige ki ni. ⁴ Wu nigariwo bi yaa na Samari fiige ki ja toro. ⁵ A wu she no Samari kulo la ni, lee mege je na Sikari. Yakuba bi tege kemu kan wu ja Yusufu mu fo l'a mo ge, kee kabanugo Sikari bye. ⁶ Keɗe ka ki bi bye Yakuba mu wa wee xuu wu ni. Ba Yesu ya kanha para li taan we, na diin kee keɗe ki no na. Lee bi cana ki ta niɗe niɗe ni.

⁷ A Samari shen cee wa di ba wa loho takogo ni. A Yesu di wu pye: «Na kan loho di gba!» ⁸ Lee bi Yesu kalaapiire ti ta t'a kari kanha ki ni yalige tashoɗo ni. ⁹ A wee Samari shen cee wu Yesu pye: «Ee, mu wemu wu je Yawutu ge, naha na mu d'a soɗ na logbaga jeri ne mu na ta ne je Samari shen we?» Cee w'a yee jo bani Yawutuu bi ta soɗ kaa la shishiin li pu ni Samari sheen pinne we. ¹⁰ A Yesu di wu no sho na: «Cee we, Kile ya yaaga kemu kaan ma ni ge, mu da bi kee ce, sipya wemu w'a logbaga ki jeri mu mu ge, na wee be ce, muye pyaa ki bi da logbaga jeri wu mu. Wu bi da loho kan mu mu, kemu k'a ni sicuumɗo kaan sipyii beeri mu ge.» ¹¹ A cee wu wu pye: «Karamoɗona we, goɗo je mu mu we, keɗe ki d'a cogi, mii mu di da kee ni sicuumɗo loho ki ta di gan ne mu we?» ¹² Wee tole Yakuba w'a ke keɗe ke kan we mu. Wuye pyaa, ni wu nagoo, ni wu yapɗoɗo yi bi kee loho gbuu. Ayiwa, mu wa giin na mu ya ye we tole Yakuba na ge?» ¹³ A Yesu di wu no sho na: «Wa beeri w'a ke keɗe ke loho gba ge, waga na ba weefɗo ta sanha. ¹⁴ Ga loho ke ne gaan ge, wa beeri w'a kee gba ge, waga da ba weefɗo ta nige bada we. Bani loho ke

n'a da gan weefɔɔ mu ge, kee na ba bye lobulowii na buloo na foro wu funɔɔ ni, na nii sicuumɔ nixhɔbaama kan wu mu.» ¹⁵ A cee wu Yesu pye: «Karamɔɔna we, kee lɔhɔ ki kan na mu di gba, kɔnhɔ waga ganha bu na ta nige, di ba lɔhɔ shaa naha sanha wɛ.»

¹⁶ A Yesu di wu pye: «She ma poo wu yiri pa naha.» ¹⁷ A wu Yesu pye: «Ná wa na mu wɛ.» A Yesu di wu pye: «Can m'a jo na ná ɲɛ ma mu wɛ. ¹⁸ Bani m'a jé xɔ namaa kaguro mu. Ná wemu be w'a jé ma mu nime ge, wee be wa ma poo wɛ. Can m'a jo.» ¹⁹ A cee wu wu pye: «Karamɔɔna we, ne mu sɛeri na mu ta Kile tudunmɔ. ²⁰ Wèe Samari sheen, ke faaboboɔɔ ke na wèe sefɛlɛɛ ya Kile pele. Ga yee Yawutuu di yu na tapɛɛɛɛ katii wa Kile na ni Zheruzalemu be wɛ.» ²¹ A Yesu di wu ɲɔ shɔ na: «Dà na na! Caɲa ka wa ma, y'a da ba To Kile pele ke faaboboɔɔ ke na wɛ, kelee Zheruzalemu be ni wɛ. ²² Wemu yee Samari sheen ya bele ge, yee ya wu ce wɛ, ga wemu wèe Yawutuu ya bele ge, wèe ya wu ce, bani wèe Yawutuu ni Shɔɔɔ w'à foro. ²³ Ga caɲa ka wa ma, kee ya nɔ xɔ. Piimu p'a To Kile pele see na ge, pee na ba wu pele munaa baraga ni, lee lemu l'a can wu shɛɛ ge. Bani piimu p'a kee pɛɛɛɛ ki tuugo pyi ge, pee To Kile ya zhaa. ²⁴ Kile ɲɛ Munaa|Kile Munaa. Piimu p'a wu pele ge, li waha l'i waha, pee ya yaa na wu pele munaa baraga ni, lee lemu l'a can wu shɛɛ ge.» ²⁵ A cee wu wu pye: «Nɛ li ce jo Shɔɔɔ wu na ba ba, (lee kóri ɲɛ «Kile ya wemu shɔɔnri lɔ ge.») Wee ba ba tuun wemu ni, wu na ba keree ki beeri paha jo wèe mu.» ²⁶ A Yesu di cee wu pye: «Nɛ wemu w'a yu ni mu ni ge, ne wu ɲɛ wii.»

²⁷ Na Yesu ni cee wu yaha pee jomɔ pu na, a kalaapiire t'i ba na yìri yalige ki tashɔɔ ni. Ba pee ya pa Yesu ta wu na yu ni cee wu ni wɛ, a l'i pu paha wɔ. Ga wa shishiin ya sɔɔ na wu pye: «ɲlaha kaa m'a yegee cee wu mu wɛ?» kelee «ɲlaha na m'a yu ni wu ni wɛ?» ²⁸ A cee wu kunni di wu lokoyaaga ki yaha keeɲɛ ki na, na guri kari kanha ki funɔɔ ni, na she sipyii pu pye: ²⁹ «Yi pa ná wa wii, w'a ne kapyeleɛɛ beeri jo ne mu. Kɔnhɔ wee di ɲɛ Shɔɔɔ we-e de?» ³⁰ A sipyii p'i yìri kanha ki funɔɔ ni na pa Yesu yìri.

³¹ Lee bi kalaapiire ti ta t'a Yesu ɲɛeri na: «Wù Karamɔɔɔ, ɲɔ mayɛ na, m'a ganha li ba.» ³² Ga, a wu pu ɲɔ shɔ na: «Yalige ka wa ne mu na li, yee di wa kee ce wɛ.» ³³ A kalaapiire t'i ganha na tiye yegee na: «Ba kɔnhɔ wa w'a pa yalige ka kan wu mu wɛ?» ³⁴ A Yesu di pu pye: «We w'a ne tun ge, ne na wee ɲidaan pyi; kapyɛɲɛ kii w'a kan ne mu ge, na kee be ɲɔ fa, lee ɲɛ ɲɔ yalige yaaga ne mu.» ³⁵ Lee kadugo na a Yesu di pu pye: «Ta yee kunni ma yu we tuun we ni, na yeye shisheere wu ɲɛ wèe ni yalɔɔɔ ti tɛ ni wɛ? Ga n'a da yi jo yi mu, «Yi kereye yi wii xuuni!» Shinma w'a le, wu kɔnduun w'a nɔ xɔ. ³⁶ Wemu w'a shinma wu kɔɔn ge, wee ya wu saraa taa

na xɔ; w'a shinma pya wu pinne yaha j̄i sicuumɔ nixhɔbaama pu wuu na. Lee pyegana li na, shinma nuguvɔɔ we ni wu kɔnvɔɔ we, pu shuun wu beeri na fundanga ta shiizhan. ³⁷ Bani talene lemu l'a yu na: «Wa na ba yeme nugi, watii na ba wee shinma wu kɔn ge,» lee j̄e can. ³⁸ Yee ya tɛgɛ kemu nugi wɛ, nɛ yee tun yee pu she kee shinma kɔn. Piitiilee p'a kee pye, a yee di kuduun ta pee wo kapyeɲɛ ki ni.»

³⁹ A Samari shɛen nijehemɛɛ di d̄a Yesu na le kulo le ni cee wu wo kafila wu wuu na. Bani cee w'a pu pye: «W'a nɛ kapyelegeɛ beeri jo nɛ mu.» ⁴⁰ Lee wuu na a Samari shɛen p'i ȳiri kanha ki funɲɔ ni na she Yesu ȳiri. Ba p'a nɔ w̄a wɛ, na Yesu j̄eri na wu tiin pu ȳiri. A wu sɔɔ na cabyaa shuun pye pu ȳiri. ⁴¹ Yesu ya cabyaa shuun wemu pye lee kulo li ni ge, a sipyijehemɛɛ piitiilee di d̄a wu na sanha wu kafila wu wuu na. ⁴² A pee di cee wu pye: «W̄ee ya ta d̄a wu na mu wo jomɔ pu yɛ wuu na-ɛ dɛ. Ga w̄eeyɛ pyaa ya wu jomɔ pu logo, a w̄ee di li cɛ can na na wee wu j̄e koɲɔ ki Shɔvɔɔ wuyɛ pyaa.»

Yesu ya Galile fiige ki sipyigbɔ wa wo ja cuuɲɔ

⁴³ Ba kee cabyaa shuun w'a toro wɛ, a Yesu ni wu kalaapiire t'i foro Sikari kolo li ni na kari Galile fiige ki ni. ⁴⁴ Yesu yɛ pyaa bi jo na: «Kile tudunmɔ wa shishiin ya pɛɲɛ taa wu to kulo ni wɛ.» ⁴⁵ Ga, ba p'a nɔ Galile fiige ki ni wɛ, a Galile shɛen di pu juɲɔ círi ni fundanga ni. Bani Yesu bi keree kiimu beeri pye Zheruzalemu ni Yawutuu J̄uwuuro ti wo Kalene|Kalene li ni ge, Galile shɛen pu bi kee beeri ja, bani puyɛ pyaa bɛ bi she lee kalene li ni.

⁴⁶ Wee tuun wu ni a Yesu di guri pa sanha Kana kulo li ni, Galile fiige ki ni. Wee xuu wu ni w'a bi lɔhɔ ki j̄eri na pye duven. Lee bi fiige ki sipyigbɔ wa ta Kapɛrinɔmɔ kulo li ni; wee ja bi cuuɲɔ wɛ. ⁴⁷ Ba wee ná w'a logo na Yesu ya ȳiri Zhude ni na pa Galile ni wɛ, a wu gari wu ȳiri, na she wu j̄eri na wu pa Kapɛrinɔmɔ ni, na wee ja w'a taxuyo shaa, wu she wu cuuɲɔ. ⁴⁸ A Yesu di wee ná wu pye: «Ta le yahagana le na yee wa da yiye yaha gɛ? Yee ya jaha sheshɛere kakanhaɲaa ni kagbɔhɔɔ ja wɛ, yee da ga d̄a bada wɛ.» ⁴⁹ Ga, a wee ná wu Yesu pye: «Karamɔgona we, j̄ɔ mayɛ na m'a ba nime, kɔnhɔ w̄u ja wu ganha bu xhu wɛ.» ⁵⁰ Wee tuun wu ni a Yesu di wu pye: «Kuri m'a gaɲi ma ja w'a cuuɲɔ.» A wee ná wu d̄a Yesu kafila wu na, na guri kari. ⁵¹ Ba w'a kuri na gaɲi wɛ, a wu kapyebyii p'i she wu juɲɔ círi koo li na, na wu pye: «Ma ja w'a cuuɲɔ.» ⁵² A wu pu yege na tuun weke ni wu d'a cuuɲɔ wɛ? A p'i jo na tapaa ceefuuro t'a wu yaha na caɲa ki yaha k'a fiin (13h00). ⁵³ Taapile ni a pya wu to wu li cɛ na wee tuun wu ninumɔ ni Yesu ya wee pye: «Ma ja w'a cuuɲɔ.» A wee ná wu ni wu puga shɛen beeri di d̄a Yesu na.

⁵⁴ Ayiwa, ba Yesu ya foro Zhude fiige ki ni na kuri Galile fiige ki ni wε, le l'a pye wu naha sheshεere kakanhana shuun wuu.

Yesu ya faan wa cuuᅇ

5¹ Ayiwa, lee kadugo na kalegbɔɔ la bye Yawutuu pu mu Zheruzalemu ni. A Yesu bε di shε lee ni. ² Zheruzalemu kulo li ni, kuᅇɔ lemu ni dubyaa pu ma jin ge, lɔhɔ ka bye wà wege ka ni lee kabanugo. P'a bi kee wege ki mεge yiri Yawutuu jomɔ pu ni na Betisayida. Gbalaa kaguro wu bi yereᅇ kee wege ki kabanugo. ³ Yama fεε niᅇhεmεε pu bi sinne pee gbalaa pu nɔhɔ ni. Fyenmεε, ni tɔɔgegeye fεε, ni faannaa, [pee bεeri bi ma lɔhɔ ki sigee, ki ba ᅇhε. ⁴ Bani Kafɔɔ wo mεlεke wa wu ma digi lɔhɔ ki ni tuun wa ni, na ki ᅇhε. Ba wee ya lɔhɔ ki ᅇhε xɔ wε, yama fɔɔ wemu bu fεnhε tigi kee ni, yama tuugo kemu bεeri ki ᅇ weefɔɔ na ge, pee na xhɔ.] ⁵ Ná wa bye wà wee bi yee kelee taanri ni gbarataanri (38) ta na yá. ⁶ Ba Yesu ya wee ná wu ᅇa w'a sinne wε, na li cε na w'a mɔ wu yama pu na. A wu wu yege na: «Mu funᅇɔ ki wa m'a juuᅇ ge?» ⁷ A wu Yesu ᅇɔ shɔ na: «Karamɔɔna we, lɔhɔ ki ba ᅇhε, sipya wa ne mu wemu na ne lɔ di dirige ki ni wε. Ne bu jo di yiri naye mu, yani ne wu nɔ ge, watii na fyaala tigi ne naha na.» ⁸ A Yesu di wee ná wu pye: «Yiri m'a ma yasinnege ki lɔ, ma da ᅇaari.» ⁹ Taapile ni a wu juuᅇ, a wu yiri na wu yasinnege ki lɔ, na ganha na ᅇaari.

Lee ya pye Yawutuu cadeenge ka na. ¹⁰ Ba Yawutuu ᅇuᅇfεε p'a wee ná wu ᅇa w'a cuuᅇ wε, a p'i wu pye: «Niᅇaa ᅇε cadeenge dε! Na saha ni saliya wu ni, mu ya yaa mu wu ma yasinnege ki lɔ m'a ᅇaari niᅇaa wε.» ¹¹ A ná wu Yawutuu pu pye: «Wemu w'a ne cuuᅇ ge, wee w'a jo na: «Ma yasinnege ki lɔ, ma da ᅇaari.»» ¹² A p'i wu yege na: «Jɔɔ ye pyaa ki d'a mu pye mu wu ma yasinnege ki lɔ, ma da ᅇaari wε?» ¹³ Ga sipya nigin wemu w'a bi ná wu cuuᅇ ge, wu bi wee cε nige wε; bani sipyiire ti bi ᅇhε. Lee bi Yesu ta w'a foro xɔ sipyiire ti niᅇ ni. ¹⁴ Lee kadugo na a Yesu di ba saha ni ná wu ni Kile-ᅇεᅇε pugbɔhɔ ki funᅇɔ ni na wu pye: «Wii, m'a cuuᅇ nime, ma ganha bu da da jurumu pyi nige wε, kɔnhɔ kaa la betii ganha ba ma ta lemu ya kolo le be na ge wε.» ¹⁵ A wee ná wu shε yi jo Yawutuu ᅇuᅇfεε pu mu, na Yesu w'a wee cuuᅇ. ¹⁶ A Yawutuu p'i daha Yesu nɔhɔ ni na gana, na naha na w'a ná wu cuuᅇ cadeenge ki na wε. ¹⁷ A Yesu di pu ᅇɔ shɔ na: «Ne To wu w'a kapyeᅇε pyi tuun bεeri ni, lee wuu na ne be ya yaa na kapyeᅇε pyi.» ¹⁸ Ba Yesu ya pee jomɔ pu jo wε, a la di fara Yawutuu ᅇuᅇfεε pu loyire li na. A p'i ganha na wu shaa di gbo na bani wu jate ya ta nɔ cadeenge ki na wε; na nɔhɔ na Kile pyi na wee To, na wuyε taanna ni Kile ni lee jogana le funᅇɔ ni.

Kile ya kiirikoon li sefeere kan Yesu mu

¹⁹ A Yesu di pu pye: «Can can na, n'a da yi jo yi mu, Ja w'a da ga ja yafiin pye wu ye ni, na ta wu ya li ja To wu mu we. Le To w'a byi ge, lee tuugo Ja wu be ya byi. ²⁰ Ja wu kaa ya taan To wu ni, lee wuu na w'a keree kiimu beeri pyi ge, w'a kee beeri she Ja wu na. Wu na ba keree kii be she wu na sanha kiimu k'a ye kii be na ge, konho kee di bye yee mu kakanhanjaa. ²¹ To w'a xuu jeni na jii feere kaan pu mu kangana lemu na ge, lee na Ja wu la je wu jii sicuumo kan piimu mu ge, pee mu w'a da pu kan. ²² To wu da kiiri kon sipya wa shishiin na we, ga w'a kiirikoon li sefeere ti beeri kan wu Ja wu mu, ²³ konho sipyii beeri di da Ja wu pele, ba p'a To wu pele pelegana lemu na we. Sipya wemu ya so na Ja wu pele we, To we w'a wu tun ge, wee w'a she pene na.»

²⁴ A Yesu di pu pye: «Can can na, n'a da yi jo yi mu, sipya wemu bu ne jom pu logo, na da ne tunwo wu be na, wee na jii sicuumo nixhobaama ta. Kiiri da ba gon nige weefo na we, weefo ya foro xu ni na je jii sicuumo ni.» ²⁵ A Yesu di jo sanha na: «Can can na, n'a da yi jo yi mu, cana ka na ba no, kee ya no ko be yere nime; xuu na ba Kile Ja wu mujuu logo, piimu beeri ba li logo na so wu na, pee beeri na ba jii sicuumo ta. ²⁶ Bani ba To Kile je jii sicuumo fo we, mu w'a sefeere kan Ja wu be mu wu pye jii sicuumo fo. ²⁷ W'a fanha kan wu Ja wu mu w'a kiiri wu kon, bani wee wu je Sipya Ja we. ²⁸ Lee ganha bu da yi fo we, bani tuun wa w'a ma xuu beeri na ba wu mujuu logo na je ²⁹ na foro faya ni. Piimu p'a kasaanjaa pye ge, pee na ba je konho p'i je jii sicuumo nixhobaama pu ni. Ga jurumupyii pu kunni na ba je konho p'i je kiiri ni.

Yesu ya jo na wee jom pu je can

³⁰ «N'a da ja kaa la shishiin pye naye ni we. Ye Kile ya jo ne mu ge, yee ni ne kiiri wu kon na sahanji. Ne wo kiiri w'a tii, bani ne wu kon na be ni naye pyaa jidaan ni we. Ga, ne wu kon na be ni na tunwo wu jidaan ni.

³¹ «Li da bi da kanna neye pyaa k'a naye pyaa wo seeri keree yu, ne jom pu da bi bye can we. ³² Ga watii wu je ne seeri. Ne li ce jo yemu w'a yu ne shizhaa na ge, jo yee be je can. ³³ Ayiwa, yee ya pii tun Yohana Batizelipye mu. W'a seeri keree kiimu jo yee mu ne shizhaa na ge, kee je can. ³⁴ Ne yee yu, konho sipyii di da seeri keree yu na shizhaa na ye nigin we de! Ga ne yi yu, konho yee di juwuuro ta. ³⁵ Yohana bye ba sokinna kpeenge je we, na kpeenge yeege yee niye ni, a yee di so na fundanga ta jeri wu kpeenge ki na. ³⁶ Ga ne wi ge, yaaga katii be ki je ne seeri kemu ya ye Yohana wo seeri keree ki na ge. Bani kapyenge kiimu To Kile ya

kan ne mu ge, ne kee be pyi. Kee kapyenɛɛ ki be ne ne seeri. Lee ya li shee na To Kile w'a ne tun. ³⁷ Ne To Kile wemu w'a ne tun ge, weeye pyaa ki wa yu ne shizhaa na, ga yee ya ta soɔ bada na wee jomɛɛ co we. Le be w'a she yee na ge, yee ya ta lee jaha ce we. ³⁸ Yee ya ta soɔ wu jomɔ pu na yi zɔɔɔ pu na we. Bani w'a wemu tun ge, yee ya ta da wee na we. ³⁹ Samɔhɔɔ wa yee ni na Kile Kafila kalaa xuuni, bani yee w'a giin na lee l'a da ba jii sicuumɔ nixhɔbaama kan yee mu, na ta wee Kafila we be di ne ninumɔ kaa yu. ⁴⁰ Lee be na, yee funyɔ di ne yee pu pa ne mu, konho y'i jii sicuumɔ ta we.

⁴¹ «Ne sipyii wo pɛɛɛ ke shaa we, bani yee ne sipyii piimu ge, ne yee ce. ⁴² Ne li ce be jo Kile taanpɛɛge wa yee funyɔ ni we. ⁴³ Ne pa na To Kile mege na, yee di ya ta soɔ ne na we. Ga watii da bi ba wuyɛ pyaa mege na, yee bi da zɔɔ wee na. ⁴⁴ Pɛɛɛ ke k'a foro sipyii ni ge, kee k'a dan yee ni tashaga ni; pɛɛɛ ke k'a daa Kile ye nigin ni ge, yee ya kee shaa we. Yee ma ja da dii ne na na yee yaha pee yahama pu ni we? ⁴⁵ Ga yi ganha ba giin na ne w'a da ba yi jaagi To Kile jaha taan we de! Ahayi! Ga Kile tudunmɔɔ Musa wemu wu wa yee tadaɗa ge de, wee wu ne yee jaagivɔɔ. ⁴⁶ Yee da bi da wee na, yee bi da da ne be na, bani ne kaa Musa ya jo wu Kitabu wu ni. ⁴⁷ Jomɔ pemu Kile tudunmɔɔ Musa ya ka ne shizhaa na ge, yee bye yee di ya da pee na we, yee na ba da dagana leke na ne jomɔ pu na we?»

Yesu ya yalige kan sipyii kabɔfoɔɔ kaguro mu

(Macoo 14:13-21; Marika 6:30-44; Luka 9:10-17)

6 ¹ Ayiwa, lee kadugo na Yesu ya kari Galile Gba wu kadugo. Wee gba we ninumɔ mege ki ne na Tiberɛyade Gba. ² Sipyiire ti bi ma daha Yesu feni, bani p'a bi wu jaa wu na yama fee cuunɔ na kakanhanɔa pyi. ³ Ba Yesu ni wu kalaapiire t'a nɔ wà we, na dugi tiin faaboboɔ ka na. ⁴ Lee bi Yawutuu pu Juwuuro ti wo Kalene|Kalene li ta l'a tɛɛɛ.

⁵ A Yesu di ba wu juyɔ yirige, na sii sipyii nijehemɛɛ ja pu na ma wu yiri. A wu Filipe pye: «Mii wɛɛ di wa da ja yalige ta di zhɔ pii sipyii pii beeri mu we?» ⁶ Yesu ya yee jo konho wu logo ye Filipe jɔ na, lee be we, w'a bi yaa na lemu pye ge, wu bi lee ce. ⁷ A Filipe di wu jɔ shɔ na: «Wu funyɔ bi ne nago kanna pu beeri di pu jɔyɔ piri-para ye, ali wɛɛ nehe wari deɛɛ|wari deɛɛ xhuu shuun* (200) be taga yalige shɔ, kee da ga yafiin be jɔ pii na we.» ⁸ Na pu yaha pee jomɔ pu na, Yesu kalaapire lemu mege ki ne na Andire ge, w'i ne Pyɛeri cuun ge, a wee di jo: ⁹ «Funana la wa naha, buuri juyɔ kaguro ni fyaa shuun wu wa li mu, ga jaha yee di wa da jɔ pii sipyijehemɛɛ pii na we?»

* **6:7 Deɛɛ xhuu shuun:** Wee ne baaripye yeye gbarataanri saraa.

¹⁰ A Yesu di wu kalaapiire ti pye: «Yi sipyiire ti teje niŋe ki na.» Ɔagara niŋehere ti bye wee xuu wu ni. A sipyiire t'i diin diin. P'a bi namaa kabɔfoŋɔ kaguro (5.000) shi tɔɔ pee sipyii pu ni. ¹¹ A Yesu di wee buuri we ɔ na baraga taha Kile na, na wu kan p'a loolo pee sipyii pu na. A wu fyaa pu be pye mu. A pu bæri di li na din. ¹² Ba sipyiire t'a li xɔ we, a Yesu di wu kalaapiire ti pye: «Yi buuri nukoroyo yisaya ɔ, kɔnhɔ yi ganha bu gyɛgi we.» ¹³ A p'i yee buuri nukoroyo yi ɔ, na taga saganɔa ke ni shuun ni. Sipyiire t'a li xɔ buuri puɔ kaguro wu ni, a wemu di gori ge, wee kaa l'a jo me.

¹⁴ Ba sipyii p'a Yesu wo kakanhana li ja we, na jo: «Can na Kile tudunmɔ wemu kaa l'a jo na wu na ba ba koŋɔ na ge, wee w'a sii we.» ¹⁵ Ba Yesu ya pa li ce na fanha be na p'a giin di wee co di bye saan we, a wu laha pu taan, na gari faaboboŋɔ katii na wu ye.

Yesu ya paari gba ɔhɔ nuŋɔ ni

(Maco 14:22-33; Marika 6:45-52)

¹⁶ Ba cana k'a pa do we, a kalaapiire t'i digi kari gba wu ɔ ki na. ¹⁷ Lee di Yesu ta wu sanha she pu yiri we. A p'i je kɔɔɔ ka ni na se Kaperinɔmɔ ni. Lee bi piige ki ta k'a wɔ xɔ. ¹⁸ Na pu yaha ɔhɔ ki nuŋɔ ni, a kafɛgɔhɔ ka di ba yiri, na ganha na ɔhɔ ki pyi ki na neri xuuni. ¹⁹ Ba p'a kiloo kaguro kelee gbaara shishiin paa ɔhɔ ki nuŋɔ ni tuun wemu ni we, a p'i Yesu ja wu na paari ɔhɔ ki nuŋɔ ni na se kɔɔɔ ki mu. A pu jaalaa di yiri xuuni. ²⁰ A Yesu di pu pye: «Ne wu wa, yi ganha bu da vya we!» ²¹ Kalaapiire ti funɔ ki bi bye wu je ni pu ni kɔɔɔ ki ni, ga xuu wemu ni pu bi se ge, taapile ni a p'i nɔ wee xuu wu kogoŋɔ ki na.

Sipyiire t'a Yesu shaa

²² Ba niga k'a mugi we, sipyiire ti t'a bye gba wu kadugo yiri ge, a pee di li seeri, na kɔɔɔ nigin ye ta wa. A p'i li ce na Yesu ya ta je ni wu kalaapiire ti ni ke ki kɔɔɔ ki ni we, ga na kalaapiire ti t'a je ti ye na kee kɔɔɔ ki ni na kari. ²³ Lee bi kɔɔɔ ya be ta y'a yiri Tibereyade kulo li ni na pa. Xuu wemu ni Kafɔ bi baraga taha Kile na, na buuri wu kan p'a loolo sipyiire ti na ge, a yee di ba yere wee xuu wu taan. ²⁴ Sipyiire t'a pa Yesu ta wu ne wa we, wu kalaapiire ti be di ne wa-ε ge, a p'i je yee kɔɔɔ yi ni na kari wu tashaga ni Kaperinɔmɔ ni.

Yesu ne yalige, kemu k'a ni sicuumɔ kaan ge

²⁵ Ba p'a kari Yesu yiri gba wu kadugo we, a p'i wu pye: «Wu Karamɔɔ, dii mu d'a pye na ba naha we?» ²⁶ A Yesu di pu ɔ shɔ na: «Can can na, n'a da yi jo yi mu, yee ya kakanhanɔa kiimu ja ge, yee wa ne shaa kee wuu

na-ε de! Ga yalige ke yee ya li na tin keki caṅa ge, kee ka wuu na yee wa ne shaa. ²⁷ Ayiwa, yalige kemu ki da já gyεεgi ge, yi ganha ba kapyenεε pyi kee wuu na we. Ga yalige kemu ki ne ki ya gyεεgi we, na n̄ii sicuumɔ be kaan ge, y'a kapyenεε pyi kee wuu na. Kee yalige ke, Sipyá Ja wu da ba kee kan yee mu. Bani wee na To Kile ya wu fanha ki fe pu kpon.»

²⁸ Wee tuun wu ni a p'i Yesu yege na: «Lekε wèe d'a yaa na pye lee di bye Kile nidaan wε?» ²⁹ A Yesu di pu n̄ɔ shɔ na: «Lemu Kile ya zhaa yee mu ge, lee li wa mε na wee ya sipya wemu tun yee mu ge, na yi dà wee na.» ³⁰ A p'i Yesu pye sanha na: «Ga naha shesheere kakanhana leke mu di da bye di zhεε wèe na, lee di wèe pye wèe p'a daa mu na wε? Kaa leke mu di da bye di zhεε wèe na wε? ³¹ Li wii, Kile ya maane* kan wèe sefelee pu mu p'a li siponɔ ki ni ma na jo ba l'a ka Kile wo Kitabu wu ni we na:

«W'a buuri tirige fugba we ni, na kan pu mu p'a li.»

³² Ga, a Yesu di pu pye: «Can can na, n'a da yi jo yi mu, yalige ke k'a yiri fugba wu ni ge, kee ya pye Kile tudunmɔɔ Musa wo niganga-ε de! Ne To Kile wu ne fugba yalijene ki kanvɔɔ. ³³ Bani Kile ya yalige kemu kaan ge, kee ne wemu w'a tigi na yiri fugba we ni ge. Wee shiin w'a niifεere kaan konɔ mu.» ³⁴ Ayiwa, a p'i Yesu pye: «Karamɔɔna we, ta kee yalige ki kaan tuun beeri ni wu mu ge!» ³⁵ A Yesu di pu pye: «Yalige kemu k'a n̄ii sicuumɔ pu kaan ge, neye pyaa ki ne kee yalige ke. Sipyá wemu bu ba ne mu, xuugo da ga weefɔɔ ta sanha bada we. Sipyá wemu bu dà ne na, waga da ga weefɔɔ ta sanha bada we. ³⁶ Ga ne yi jo xɔ yee mu; yee d'a ne na be. Ali lee be na, yee di ya dà ne na we. ³⁷ Ne To Kile ya piimu beeri kan ne mu ge, pee beeri na ba ne mu. Sipyaa sipya bu ba ne mu, ne da ga weefɔɔ kori bada we. ³⁸ Ne ta yiri fugba we ni na pa naye pyaa nidaan tapyege ni we. Ga na tunvɔɔ nidaan ne pa di ba bye. ³⁹ Wemu w'a ne tun ge, wee nidaan wu wa mε na, sipyaa sipya w'a kan ne mu ge, na wee wa shishiin ganha da biin we. Ne ba pee ne di yeege xu ni konɔ caxhɔɔ be na. ⁴⁰ Ne To wu nidaan wu wa mε na, sipyaa sipya w'a wu Ja wu na dà wu na ge, wee di n̄ii sicuumɔ nixhɔbaama ta, bani ne na ba pee ne di yeege xu ni konɔ caxhɔɔ.»

⁴¹ Ba Yesu ya jo na yalige ke k'a yiri fugba we ni ge, na wee wu ne kere we, pee jomɔ pe ya ta taan Yawutuu pu ni we. A p'i ganha na ḡmunu-ḡmunɔ puye taan. ⁴² A p'i jo: «Een! Ta Yusufu ja Yesu be wu ne we? Wèe ya wu to wu ce, na wu nu wu be ce. Naha na wu yu na fugba we ni wee ya yiri wε?» ⁴³ A Yesu di pu n̄ɔ shɔ na: «Yee di ḡmunu-ḡmunɔ do! Yi ḡmunu-ḡmunumɔ pu beeri n̄ɔ yaha! ⁴⁴ Ne To we w'a ne tun ge, wa shishiin da já ba ne mu ni wee ya wufɔɔ yaha pa ne mu we. Wa beeri bu ba ne

* **6:31 Maane** ne yalige ka Kile ye pyaa ya kemu kan Izirayeli nagoo pu mu na pu yaha siponɔ ki ni ge. Ekizode 16: 4,15

mu, ne na ba weefɔɔ ne na yeege xu ni, koŋɔ caxhɔɔ. ⁴⁵ Ayiwa, ta Kile wo tudunmɔ wa ya li ka na:

«Kile ye pyaa na ba pu beeri kalaa we?»*

Sipyaa sipya w'a To Kile Kafila nuri na sɔɔ wu kalaa wu na ge, pee beeri na ba ne mu. ⁴⁶ Ga li wa nago sipya wa w'a nii taha Kile na we. Wemu ye w'a pa na yiri wu yiri ge, wee ye w'a wu ja. ⁴⁷ Can na wa beeri bu da ne na, weefɔɔ na ba nii sicuumɔ nixhɔbaama ta. ⁴⁸ Yalige ke k'a nii sicuumɔ kaan sipyii mu ge, ne wu ne kere. ⁴⁹ Yalige ka ya fenhe yiri fugba we ni, na pa gan yee sefelee pu mu p'a li siponɔ ki ni, ga lee be na, pu beeri ya xu. ⁵⁰ Ga nime, yalige ke ki ne naha ki d'a yiri fugba we ni ge, wa bu kee li, weefɔɔ na ba nii sicuumɔ ta pemu da xhɔ we. ⁵¹ Ne ne nii sicuumɔ yalige kemu k'a yiri fugba we ni ge, wa bu kee li, weefɔɔ na nii sicuumɔ ta pemu da ga xhɔ we. Yalige ke ne gaan ge, kee ne neye pyaa ceepuuro te. Ne tee kan saraga kɔnhɔ di ba koŋɔ sipyii munahaa juɔɔ wolo.»

⁵² Pee jomɔ pu wuu na, a nakaagbɔɔɔ di je Yawutuu pu te ni. A p'i jo: «Kangana leke na we na we di da ja wu ceepuuro kan we mu we pu li we?» ⁵³ A Yesu di pu pye: «Can can na, n'a da yi jo yi mu, yee bye yee di ya Sipya Ja wu ceepuuro ti li, na wu shishan pu be gba we, yee da ga nii sicuumɔ ta we. ⁵⁴ Wemu bu ne ceepuuro ti li, na ne shishan pu be gba, weefɔɔ na nii sicuumɔ ta pemu da ga xhɔ we. Ne na ba weefɔɔ ne na yeege xu ni koŋɔ caxhɔɔ. ⁵⁵ Bani ne ceepuuro ti ne yalige nijenje, ne shishan pu be di ne yagbaga nijenje ⁵⁶ Sipya wemu bu ne ceepuuro ti li, na ne shishan pu be gba, weefɔɔ na bye ni ne ni karijege ni, ne be di bye ni weefɔɔ ni karijege ni. ⁵⁷ To Kile wemu w'a ne tun ge, wee wa nii na, wee gbɔɔɔ ni ne be wa piifere ni. Lee na wa bu ne ceepuuro ti li, weefɔɔ be na bye piifere ni ne gbɔɔɔ ni. ⁵⁸ Yalige ke k'a tigi na yiri fugba wu ni ge, kee ki wa ke. Yee sefelee piimu p'a xu siponɔ ki ni ge, pee ya yalige kemu li wa ge, kee ni ke wa nigin we. Wemu bu ke yalige ke li, weefɔɔ na nii sicuumɔ ta pemu da xhɔ we.» ⁵⁹ Yesu ya pe jomɔ pe jo na pye kalaa sipyiire ti beeri mu Kaperinɔmɔ kulo li ni, na wu yaha Kile-peere puga ki ni.

Yesu jomɔ p'a nii sicuumɔ nixhɔbaama kaan

⁶⁰ Ayiwa, ba Yesu ya pee jomɔ pu jo we, a kalaapiire nijehere di jo: «Pe jomɔ pe ya waha de! Ma jo sipya na gbara wu lee pye ge?» ⁶¹ A Yesu di li ce wuye ni na pee jomɔ pe p'a pu pye pu na nmunu-nmuno. A wu pu pye: «Pe jomɔ pe ya digi yee na ge? ⁶² Xuu wemu ni Sipya Ja bye ge, yee ba wu ja wu na duri wa, yee di da ba yeke jo we? ⁶³ Kile Munaa l'a nii sicuumɔ kaan sipya mu. Lee be we, sipya ye pyaa fanha ne yafiin be we. Jomɔ pe ne yu yee mu ge, pee ne Kile Munaa ni nii sicuumɔ. ⁶⁴ Ga pii wa

* 6:45 Ezayi 54:13

yee ni, pee ya dà li na wε.» Yesu ya yee jo bani fo ɲɔkɔɲɔ ti na, piimu pu bye pu ya dà wu na-ε ge, w'a bi pee cε. Wemu be w'a bi da ba wu le keɲe ni ge, w'a bi wee be cε. ⁶⁵ A Yesu di la fara wu jomɔ pu na sanha na: «Lee wuu na ne yee pye jo wa shishiin da já ba ne mu, ni To Kile ya lee wo sefɛere kan weefɔ mu wε.»

⁶⁶ Na lo wee tuun wu na, a wu kalaapiire nipehere di guri wu feni. Pee ya ta sɔɔ na taha nige wu feni wε. ⁶⁷ A Yesu di wu kalaapiire ke ni shuun wu yege na: «Yee do, yee be funɲo ki wa y'i guri na feni ge?» ⁶⁸ A Simo Pyeeri di wu ɲɔ shɔ na: «Karamɔgo, jɔgo y'iri wèe di wa da zhe sanha wε? ɲii sicuumɔ nixhɔbaama jomɔ pe, muye nigin mu pu wa. ⁶⁹ Wèe ya dà mu na. Wèe ya li cε be nime jo Fefɛere Ja we w'a foro Kile ni ge, jo mu wu ɲe wii.» ⁷⁰ A Yesu di pu ɲɔ shɔ na: «Ta ne be w'a yee sipyii ke ni shuun wu beeri naha bulo wε? Lee be na shen nigin di ɲe yee ni wee na ɲe Shitaanni sipya.» ⁷¹ Zhudasi kaa Yesu bi byi, wee wemu wu ɲe Isikariyɔti sheen Simo ja wu ge. Wee wu bi da ba Yesu le keɲe ni, wee di ɲe be Yesu kalaapiire ke ni shuun wu wa nigin wa.

Yesu cebooloo pu ya ta dà wu na wε

7 ¹ Lee kadugo na Yesu bi ɲaari na mari Galile fiige ki ni. Wu funɲo bye wu she Zhude fiige ki ni wε, bani Yawutuu ɲuɲɔfɛe p'a bi wu shaa di gbo wà. ² Kalene la bye Yawutuu pu mu, p'a buguloo yàa. Ba lee ya teeɲe wε, ³ a Yesu cebooloo p'i ba wu feni na ba wu pye: «Foro naha, m'a she Zhude fiige ki ni, kɔnhɔ kakanhaɲaa kii m'a byi ge, ma kalaapiire te ti wa wà ge, pee be di she kee ɲa. ⁴ Bani sipya wemu funɲo ki wa sipyii di wu cε ge, wee ya keree ɲmɔhɔni na byi wε. Kakanhaɲaa kiimu mu ya byi ge, m'a yaa na maye shee, kɔnhɔ kɔɲo sipyii pu beeri di ma cε.» ⁵ Ali Yesu cebooloo puye pyaa bi ta dà wu na wε.

⁶ A Yesu di wu ciinneε pu ɲɔ shɔ na: «Lee pyeduun sanha ɲɔ ne mu wε. Lemu bu yee taan tuun wemu ni go lee yee ya byi. ⁷ Kɔɲo sipyii da já yee kɔ wε, ga, ne p'a kɔ, bani kakuuyo yemu pu wa byi ge, ne yee beeri yu kpɛenge na. ⁸ Yee pu sii y'a se kalene li ni, ga, ne kunni wa da zhe nime wε, bani ne shɛduun sanha ɲɔ wε.» ⁹ Ba Yesu ya yee jo pu mu wε, na gori Galile ni.

Yesu ya she buguloo kalene li ni

¹⁰ Ba Yesu cebooloo p'a kari xɔ kalene li ni wε, a wuyε pyaa di na kari. W'a kari sipyiiire ti kategee, wu ya ta wuyε yaha wa shishiin ya ɲa wε. ¹¹ Lee bi Yawutuu ɲuɲɔfɛe pu ta pu na Yesu shaa kalene li sipyii pu te ni, na ganha na puye yegee na: «Mii wu wa wε?» ¹² Pii bi joneheme peele na yu sipyiiire ti ni Yesu shizhaa na. A pii di jo: «Sipyisaama wu wa we ná

we.» Pii be di yu: «Kafineye de! Sipyii we ya biinɛ.» ¹³ P'a bi pee jomɔ pe beeri peelee na yu, bani pu bi fyagi Yawutuu juɔɔfɛɛ pu na.

¹⁴ Ba kalene l'a pa na li niɛ ni tuun wemu ni we, a Yesu di she jé Kile-ɔɔɛɛɛ pugboho ki kaɔɔa ki ni, na ganha na sipyiire ti kalaa. ¹⁵ A wu kalaa wu Yawutuu pu naha wo, a p'i jo: «Mii we ná we d'a pe cemɛ pe beeri ta, na ta w'i ya kalaa pye-e we?» ¹⁶ A Yesu di pu juɔ shɔ na: «Kalaa wemu ne gaan ge, wee ya ta foro neye pyaa ni we, ga ne tunvɔɔ Kile ni w'a foro. ¹⁷ Wemu bi giin wu da Kile jidaan pyi, weefɔɔ na ba li ce, ne kalaa wu bi foro Kile ni, kelee wu bi foro ne ni. ¹⁸ Sipyaa wemu w'a yu ni wuyɛ pyaa fanha ni ge, ɔɔɛɛɛ weefɔɔ ya zhaa wuyɛ ni. Ga wemu funɔɔ wa wu tunvɔɔ wu w'a bele ge, wee wu je can fɔɔ we, nanmahara ta shishiin je weefɔɔ keree ni we. ¹⁹ Ta Kile tudunmɔɔ Musa be w'a Kile wo saliya wu kan yee mu we? Ga yee wa shishiin ya se wu koo ni we. Jaha na yee di ne shaa di gbo na ne saliya kyɛɛgi we?» ²⁰ A p'i Yesu pye sipyiire ti niɛ ni na: «Jina wu wa mu ni. Joɔɔ w'a mu shaa di gbo we?»

²¹ A Yesu di pu juɔ shɔ na: «Kakanhana nigin wemu ne pye ge, lee l'a sipyiire ti beeri naha wo me ge? ²² Kile tudunmɔɔ Musa mu yee ya saliya ta na funaɔɔa k'a gɔɔɔ, ga lee be na yi li ce na wee ya ta pye li noho shanvɔɔ-i de. Ga wèe wo sefeleɛ pu p'a li noho shan. Lee l'a li pye yee na funaɔɔa ki kɔɔɔ ali cadeɛnge ki be ni. ²³ Lemu l'a yee pye yee na funaɔɔa ki kɔɔɔ cadeɛnge ni, kɔɔɔ yi ganha bu da Musa wo saliya wu kyɛɛgi-i ge, naha d'a li pye ne na sipyipomɔ cuɔɔɔ cadeɛnge ki na, a yee di logoo yirige ne taan we? ²⁴ Yi ganha ba kiiri kɔɔɔ keree jeɔɔa feni we, ga y'a kiiri wu kɔɔɔ can juɔɔ ni.»

Ta Yesu wu je Shɔvɔɔ we?

²⁵ Na Yesu yaha wu na yu, a Zheruzalemu sipyii pii be di ganha na yu: «Ná we p'a zhaa di gbo ge, ta wee be wu je we we? ²⁶ Wu wii wu na yu ni sipyiire ti beeri ni tafaga ni, pu d'a tiin na wu wii. Kile ya Shɔvɔɔ wemu juɔmɛ lo wèe mu ge, kɔɔɔ wèe juɔɔfɛɛ p'a giin na wee wu je we-e de? ²⁷ Wèe kunni ya we ná we tayirige ce, ga na ta Shɔvɔɔ wu ba ba, wa shishiin da ba wu tayirige ce we.» ²⁸ Na Yesu yaha wu na sipyii pu kalaa Kile-ɔɔɛɛɛ pugboho ki kaɔɔa ki ni, a wu ba jo ni fanha ni na: «Yee ya jo na yee ya ne ce, na ne tayirige ki be ce ge? Ga yi li ce be na ne ta pa naye ni we, na ne tunvɔɔ wu je be can fɔɔ. Ga yee di ya wu ce we. ²⁹ Ne kunni ya wu ce, bani wee ni ne foro. Wee w'a ne tun be.»

³⁰ Ba Yesu ya yee jo we, a p'i ganha na cogana shaa wu na. Ga wa shishiin ya ta já wu co we, bani wu wo tuun wu juɔ bi sanha fa we. ³¹ Lee be na shenɔɔhemɛɛ ya dà Yesu na. A p'i ganha na yu: «Ali Shɔvɔɔ wu jehe ba ba, kakanhana leke w'i da bye lemu l'a ye we ná we wuu le na we?»

Yawutuu nuḡḡḡe p'a pii tun na pu she Yesu co

³² Sipyiire ti bi yemu yu Yesu shizhaa na ge, ba Farizheen ni saraya naha shōōnriivee nuḡḡḡe|saraya naha shōōnriivee nuḡḡḡo p'a yee logo we, a p'i Kile-peeḡe pugbōho ki gedii pu tun na pu she Yesu co. ³³ Ba pee ya nō Yesu yiri we, a wu pu pye: «N'a da piye ya be pye ni yi ni sanha, lee kadugo na di na da se na tunvōo wu yiri. ³⁴ Ga yee na ba ne sha ganha yee da ne ja we; bani xuu wemu ni n'a da ba bye ge, yee wa da já zhe wà we.» ³⁵ A Yawutuu nuḡḡḡe p'i ganha na puyē pyi na: «Wee tuun wu ni mii we ná we di giin di zhe na yu na wèe da ga ba já wee ja-ε we? Yawutuu pii p'a caaga na she diin Girekii pu yiri ge, konho pee yiri w'a se, wu she pee kalaa-i de? ³⁶ Jomō pe w'a jo na: «Yee na ba ne sha ganha yee da ne ja we.» ni «Ne na ba bye xuu wemu ni ge, yee da já zhe wee xuu wu ni-i ge,» pee jomō pu kori ne dii we?

Yesu ya Fefeere Munaa jomēe lo wu n'a daa fee pu mu

³⁷ Kalene li cabisana li p'a bi wii li cagbōho kiye pyaa ge, ba lee ya nō we, a Yesu di yere sipyii pu nahagbaa na na ganha na yu ni fanha ni na: «Waga bi ne wa na, wu pa na yiri wu ba gba. ³⁸ Wemu bu dà ne na, loho kemu k'a nii sicuumō kaan ge, kee na ba fūu weefōo zō wu ni ba gba loho ne we» ma na jo ba l'a ka Kile Kafila wu ni we. ³⁹ Fefeere Munaa kaa Yesu bi yu mu, wu n'a daa fee pu mu na pee na ba lee ta. Wee tuun wu bi Fefeere Munaa li ta li sanha gan pu mu we. Bani Yesu bi sanha guri she jé wu nōōo wu ni fugba wu ni we.

Yesu keree ya beganhara leḡe sipyiire ti te ni, a p'i daa

⁴⁰ Ba sipyii p'a Yesu jomō pu logo we, a pii di ganha na yu pu ni na: «Nakaara baa Kile tudunmō wemu kaa l'a jo ge, wee wu ne we.» ⁴¹ Pii be di yu: «Kile ya Shōvōo wemu jomēe lo ge, wee wu ne wii.» Ga, a pii di jo: «Dii Shōvōo wu da já voro Galile fiige ki ni we? ⁴² Kile wo Kitabu w'a yi jo na saannaa Dawuda shi ni Shōvōo wu da ba foro. Na wu na ba foro Betilehemu ni, kulo lemu ni saannaa Dawuda ya wu wo caḡa nii li pye ge.» ⁴³ A Yesu kaa di beganhara leḡe sipyiire ti te ni, a t'i daa taaya shuun. ⁴⁴ Pii funḡo bye pu Yesu co, ga wa shishiin ya ta já wu co we.

Yawutuu nuḡḡḡe pu wo n'a daa baara te

⁴⁵ Kile-peeḡe pugbōho ki gedii piimu p'a bi she Yesu feni ge, a pee di guri kari saraya naha shōōnriivee nuḡḡḡe|saraya naha shōōnriivee nuḡḡḡo ni Farizheen pu yiri. A p'i pu yege na: «Ḷaha na yee di ya ta wu co na pa-ε we?» ⁴⁶ A p'i pu ḡo shō na: «Wèe sanha we ná we wo jomō pe tuugo logo

na bada wɛ!» ⁴⁷ A Farizhɛɛn p'i pu pye: «Kɔnhɔ yee bɛ di ya yiye yaha w'a piinɛ-ɛ dɛ?» ⁴⁸ Mii yee d'a li logo, kelee na li na, na wɛɛ ɲuɲɔfɔɔ wa, kelee Farizhen wa nigin bɛ ya dà we ná we na wɛ?» ⁴⁹ Pii sipyii pii p'a dà wu na ge, we wa shishiin ya Kile tudunmɔɔ Musa wo saliya wu cɛ wɛ, pii bɛɛri na ba gyɛɛgi!» ⁵⁰ Farizhen wa bɛ bye wà wu mɛge ɲɛ na Nikodemu. Wee bi kari Yesu yíri piige ka ni. A wee di jomɔ pu lɔ na Farizhɛɛn pu pye: ⁵¹ «Na bɛ ni wɛɛ wo saliya wu ni, ta l'a saha na kiiri kɔn sipya wa na, na ta wɛɛ ya fɛnhɛ wu yege na wu nibyii cɛ-ɛ ya?» ⁵² Ga, a p'i wee ɲɔ shɔ na: «Payi! Ta ma bɛ yere w'a ɲeri Galile shen wa? Maye pyaa ki bɛ ki Kile Kafila wu kalaa, ma na li na wà na Kile tudunmɔɔ wa shishiin da ga ba foro Galile fiige ki ni wɛ.» [⁵³ Ba p'a pee jomɔ pu jo xɔ wɛ, a pu bɛɛri di yiri caaga na kari pu piyeyɛ.

P'a pa ni cee wa ni Yesu yíri na dɔdɔɔɔ w'a pye

8 ¹ A Yesu di gari Oliviye faaboboɲɔ ki na. ² Ayiwa, kee caɲa ki ɲimuguro ɲisɔɔɔɔ ki na, a Yesu di soo kari sanha Kile-ɲɛɲɛ pugboho ki kaɲa ki ni. Sipyiiire ti bɛɛri bi pinne wu tãan. A wu diin na ganha na pu kalaa. ³ Na Yesu yaha wu na sipyiiire ti kalaa, a saliya karamɔɔɔɔ ni Farizhɛɛn p'i ba ni cee wa ni wu yíri, na ba wu yereɲɛ sipyiiire ti nahagbaa na. ⁴ A p'i Yesu pye: «Karamɔɔɔ, wɛɛ ya we cee we cɔ dɔdɔɔɔ na ni ná watii ni. ⁵ Na ta Kile tudunmɔɔ Musa wo saliya wu ni l'a ka na we cee we tuugo ya yaa ni yafiin bɛ ni, ni na kagereye taga wu wá gbo yɛ bɛ wɛ. Mu di w'a yeke yu lee shizhaa na wɛ?»

⁶ Kafila tufuuyo pu bi zhaan Yesu tãan kɔnhɔ wuye pyaa ɲɔjomo di wu le keɲɛ ni. Ga, a Yesu di leele, na ganha na kama kani ɲiɲɛ ki na ni wu kabee ni. ⁷ Ba ma na jo saliya karamɔɔɔɔ ni Farizhɛɛn p'a nɔɔɔ yaha wu na na yegee wɛ, a Yesu di wu ɲuɲɔ yirige na pu pye: «Wemu wu wa yee ni wu sanha kakuunɔ pye ɲa bada-ɛ ge, wee wu kagereɲɛ nizhiige ki wá wu na.» ⁸ Ba w'a yee jo wɛ, na wu ɲuɲɔ sozi, na ganha na wu kama kani sanha ɲiɲɛ ki na. ⁹ Piimu p'a she ni cee wu ni ge, ba pee ya Yesu jomɔ pu logo wɛ, [a pu zɔɔɔ di pu jaagi]; a pu bɛɛri di ganha na foro nigin nigin na gaɲi, na lɔ nɔhɔlɛɛ pu na, fo na she yaha Yesu ni cee wu yɛ Kile-ɲɛɲɛ pugboho ki kaɲa ki ni. ¹⁰ Ba Yesu ya pa wu ɲuɲɔ yirige wɛ, wu ya ta sipya wa shishiin ɲa nige ni cee wu yɛ bɛ wɛ. A wu jo: «Mii ma jaagiveɛ p'i ɲɛ wɛ? Shen nigin bɛ ya ta ma ɲuɲɔ le nige-e ya?» ¹¹ A cee wu Yesu ɲɔ shɔ na: «Wù Karamɔɔɔ, shen nigin bɛ wɛ.» A Yesu di jo: «Ayiwa, nɛ bɛ da ma ɲuɲɔ le wɛ. Ta gaɲi, ga m'a jurumu wu ɲɔ yaha.»]

Yesu jẹ Kile wo kpèenge, kemu k'a pa koṅṅ na ge

¹² Lee kadugo na a Yesu di ba jomṅ pu lṅ sanha na sipyii ti pye: «Nè wu jẹ kpèenge ke koṅṅ sipyii pu mu. Sipya wemu bu daha nè feni wee da ga jaari nibiige ni nige we. Ga wee na ba kpèenge ta kemu k'a jii sicuumṅ kaan ge.» ¹³ A Farizheen p'i wu pye: «Muye pyaa na tere na maye kaa yu ya? Can jẹ mu kaa li ni wè.» ¹⁴ A Yesu di pu jṅ shṅ na: «Ali nẹye pyaa jẹhe da naye kaa yu be, nè kafila wu jẹ can. Bani xuu wemu ni nè yiri ge, nè wee ce; na na tashẹge be ce sanha. Ga nè tayirige fara nè tashẹge na, yee ya kee ka shishiin ce wè. ¹⁵ Yee kunni wa kiiri kṅṅ sipyii na na be ni yee sipyii wo kiiri kongana ni. Nè kunni da ga kiiri kṅṅ sipya wa shishiin na wè. ¹⁶ Ali nè jẹhe da nè na da wa kiiri kṅṅ, nè na wu kṅṅ na be ni Kile wo can wu ni. Bani n'a da da kiiri wu kṅṅ na ye wè. Nè To Kile wu w'a nè tun ge, wee wa ni nè ni. ¹⁷ Ayiwa, ta li ya ka yee wo saliya wu ni na sipyii shuun bu bye kaa lemu wo seeri, na lee jẹ can wè? ¹⁸ Ayiwa, nè naye kaa yu; nè To we w'a nè tun ge, wee be ya nè kaa yu.» ¹⁹ A p'i Yesu pye: «Mii mu to wuye pyaa di jẹ wè?» A Yesu di pu jṅ shṅ na: «Yee ya nẹye pyaa ce di da nṅ nè To wu na wè. Yee da bi nè ce can na, yee bi da nè To wu be ce.» ²⁰ Yesu ya pe jomṅ pe jo na wu yaha wu na kalaa kaan Kile-pèṅṅ pugbṅṅ ki kaṅa ki ni, keshii piimu ni p'a Kile yakanya yi leni ge, pee t̄an. Sipya wa shishiin di ya ta wu co wè, bani wu wo tuun wu bi sanha nṅ wè.

Yesu ya wu gari jo wu To Kile yiri

²¹ Ayiwa, a Yesu di pu pye sanha na: «Nè na ba gari, nè nigarixhṅṅ na, yee na ba nè shaa. Ga yee kunni na ba xhu na yee yaha yi jurumu wu ni, bani xuu wemu ni n'a da ba she ge, yee wa da já zhe wà wè.» ²² Ba w'a yee jo wè, a Yawutuu jṅṅf̄e p'i jo: «Aa! Wee tuun wu ni w'a giin wu wuye gbo gè? W'a jo na wee na ba she xuu wemu ni ge, na wè da já zhe wà wè!» ²³ A Yesu di pu pye: «Yee jẹ jṅṅ ke wo sipyii, ga nè jẹ fugba we wo. Yee jẹ koṅṅ wuu, ga nè jẹ koṅṅ wo-e dè. ²⁴ Lee wuu na nè yee pye jo yee na ba xhu yi jurumu wu ni. Nakaara baa, yi dà li na na: «Nè jẹ wemu nè jẹ ge.»* Yee bye yee di ya dà lee na wè, yee na xhu yi jurumu wu ni.» ²⁵ A p'i Yesu pye: «Wee tuun wu ni jṅṅ mu di jẹ wè?» A Yesu di jo: «Fo taashiin li ni nè jẹ wemu ge, nè yee jo yee mu. ²⁶ Keree ninṅṅṅ wa wà, nè na já ki jo yee mu, na kiiri kṅṅ yee na ki wuu na. Ga wemu w'a nè tun ge, wee wu jẹ can we. Yemu nè logo wu mu ge, yee nè yu koṅṅ sipyii pu mu.»

* 8:24 Ekizode 3:14; Ezayi 43:10

²⁷ Yawutuu pu bi ta li ce na To Kile kaa Yesu bi yu pu mu we. ²⁸ Lee wuu na a Yesu di pu pye: «Yee ba Sipya Ja yirige fugba we ni tuun wemu ni, yee na ba li ce wee tuun wu ni na «Ne je wemu ne je ge.» Ne kaa la shishiin pyi naye ni we, ga To Kile ya ne kalaa lemu ni ge, lee ne yu. ²⁹ We w'a ne tun ge, wee wa ni ne ni. Wu ya ta ne yaha na ye nigin we, bani le l'a dan wu ni ge, lee ne byi tuun beeri ni.» ³⁰ Ba Yesu ya pee jomɔ pu jo we, a shenɛhemee di da wu na.

Piimu pu ne Ibirayima wo nagoo puye pyaa pyaa ge

³¹ Yawutuu piimu p'a da Yesu na ge, a Yesu di pee pye: «Jomɔ pe n'a da jo yi mu ge, yi bu pee logo, na pu koro naari, yi na ba bye ne kalaapiire can na. ³² Lee na yee da ba can ce. Wee can wu je na ba yee sho bulooro na.» ³³ A p'i Yesu pye: «Ibirayima shi shɛn we je, we je ya ta bulooro pye na sipya wa shishiin be mu we. Jaha na mu di yu na we je na zho bulooro na we?» ³⁴ A Yesu di pu jo sho na: «Can can na, n'a da yi jo yi mu, sipyaa sipya w'a jurumu pyi ge, wee je jurumu wo bulo. ³⁵ Na ta bulo je kpɔɔn lemu na ge, wu da ga ja bye lee kpɔɔn li shen ye pyaa bada we. Ga kpɔɔn fo ja w'a sii kpɔɔn li shen ye pyaa gbee. ³⁶ Kile Ja wu bu yee pye yiye wuu, wee tuun wu ni yi na na bye yiye wuu can can na. ³⁷ Ne li ce yee je Ibirayima shi shɛn, ga lee be na yee di ne shaa di gbo, bani yee wa ne jomɔ pu feni we. ³⁸ Ne lemu na na To wu mu ge, lee ne yu; le yee be ya ta yi to wu mu ge, lee yee be ya byi.» ³⁹ A Yawutuu p'i wu jo sho na: «Ibirayima wu je we to.» A Yesu di pu pye: «Ibirayima da bi bye yee to can can na, yee kapyegge ni Ibirayima wogo bi da bye nigin. ⁴⁰ Ga nime, can we ne ta Kile mu ge, wee ne yu yee mu, a yee di ganha na ne shaa di gbo. Ibirayima ya ta lee tuugo pye-e de! ⁴¹ Yee to w'a keree kiimu pyi ge, kee tuugo yee be ya byi.» A p'i Yesu pye: «We je ya ta se do do do ni-i de! To nigin wu je we mu wee je Kile.»

Piimu pu ne Shitaanni wo nagoo pu ge

⁴² A Yesu di pu pye: «Kile da bi je yee to can na, ne kaa bi da da dan yee ni, bani wee ni ne foro. Ne ta pa naye ni-i de, ga wee w'a ne tun. ⁴³ Jomɔ pe ne yu yee mu ge, yee ya pu tashɛge ce we. Jaha na we? Bani y'a da gbara yi pu logo we. ⁴⁴ Bani Shitaanni wu je yee to. Le l'a dan yee to Shitaanni ni ge, lee yee wa giin di bye. Fo taashiine ni sipyii gboɔɔ wu je were. Wu sanha can jo na we, bani can nigin be wa wu funɔɔ ni we. Wu ba da kafineye jo, w'a yi jo na be ni wuyɛ pyaa funɔɔ keree ni; bani kafinejo wu je wii, na je be kafineye wo to. ⁴⁵ Ga ne kunni di can yu. Lee shiin l'a yee pye yee ya daa ne na we. ⁴⁶ Joɔɔ wu wa yee ni wemu na ja li she na ne jurumu wa pye we? Ne bi can yu yee mu, jaha na yee di ya da

ne na-ε we? ⁴⁷ Sipyá wemu bu bye Kile sipya, wee ya Kile jomɔ nuri na gbara be pu na. Ga yee je Kile sipyii we. Lee wuu na yee ya sɔɔ na Kile jomɔ nuri we.»

Yesu ya ye Ibirayima na

⁴⁸ A Yawutuu p'i Yesu pye: «Kapii wa wèe mu na jo Samari shen mu je, na jinaa pu je mu ni be.» ⁴⁹ A Yesu di pu pye: «Jina wa ne ni-i de, ga na To Kile n'a bele. Yee kunni wa ne fanri. ⁵⁰ Ne ta na naye pyaa pɛɛɛ shaa-i de, ga wa wu wa ki shaa ne mu, wee shiin wu je be kiiri kɔnɔɔ we. ⁵¹ Can can na, n'a da yi jo yi mu, wa bu ne jomɔ pu logo, na sɔɔ pu na, weefɔ da ga xhu bada we.» ⁵² A Yawutuu p'i jo: «Nime kunni wèe ya li ce nakaara baa jo jinaa pu wa mu ni. Ibirayima ya xu, Kile tudunmɔɔ pusamaa be d'a xu, mu di yu na wemu bu mu jomɔ pu co, na weefɔ da ba xhu bada we. ⁵³ Wee tuun wu ni mu w'a ye wèe tole Ibirayima na ge? Wee ya xu, a Kile tudunmɔɔ pusamaa be di xhu. Wee tuun wu ni mu di maye wii jɔɔ we?» ⁵⁴ A Yesu di pu je shɔ na: «Ne da bi naye pɛɛ, kee pɛɛɛ ki bi da bye jɔɔ baa wogo. Ne To Kile w'a ne pɛɛ, wee wemu yee wa byi na yi Kile ge; ⁵⁵ na ta yeeye pyaa ya ta wu ce we. Ne w'a wu ce. Ne da bi jo ne wu ce we, ne be bi da bye yee tuugo kafinejo. Ga ne wu ce, na sɔɔ wu jomɔ pu na, na pu pyi. ⁵⁶ Yee to Ibirayima ya fundanga ta na wee na ba ne caɔa jii li ja. Ba w'a li ja we, a l'i bye fundangbɔɔ wu mu.» ⁵⁷ A Yawutuu p'i wu pye: «Ali mu sanha yee kelee kaguro (50) ye pyaa be ta we, mu di yu na mu ya Ibirayima ja ya?» ⁵⁸ A Yesu di pu pye: «Can can na, n'a da yi jo yi mu, yani Ibirayima wu se ge, ne je wemu ne je ge.» ⁵⁹ Pee jomɔ pu wuu na, a Yawutuu p'i kagereye lɔ wu na na p'i wu wá, ga, a Yesu di beele foro Kile-pɛɛɛ pugbɔɔ ki ni, na gari.

Yesu ya fyenna wa cuuɔ

9 ¹ Na Yesu yaha wu na gaɔɔi koo li ni, a wu fyenna wa ja, wu fyen wo na se. ² A Yesu kalaapiire t'i wu yege na: «Wù Karamɔɔ, naha na we ná we d'a se fyen we? Wu wo jurumu w'a wu pye mu laa, wu sefee wo jurumu?» ³ A Yesu di pu je shɔ na: «Li wa wuye pyaa wo jurumu we, l'i wa wu sefee be wo jurumu we; ga l'a pye, kɔnɔ Kile wo sefee t'i tiye she we ná we wo keree ki funɔ ni. ⁴ Wemu w'a ne tun ge, li waha l'i waha wèe ya yaa na wee wo kapyɛɛ ki pyi na caɔa kpeɛge ki yaha, ni lee be we, piige ki wa ma, ki ba nɔ, wa shishiin da já kapyɛɛ pye nige we. ⁵ Na ne yaha kɔɔ na naha, kpeɛge ne je kɔɔ sipyii mu.» ⁶ Ba Yesu ya yee jo we, na wu jɔɔɔ wo jɔɔ ki na, na kee taga pogoo kii yɔɔɔ, na kee fara fyen wu jii ki na. ⁷ Na wu pye na wu she wu naha je Silowe lowege ki ni. (Silowe kɔri je: «Tudunmɔ.») Ba ná w'a she wu naha ki je wà we, a

wu j̄ii k'i mugi, a wu guri kari. ⁸ Ayiwa, yaŋmuyɔ we ná we bi ma j̄eri. Wu tiinj̄ii ni wu cɛvɛɛ piimu p'a bi wu j̄aa wu na j̄erege ki pyi taashiine li ni ge, a pee di jo: «Fyɛn we wu bi ma j̄erege ki pyi ge, ta wee bɛ wu j̄e we wɛ?» ⁹ A pii di jo: «Wee wu wa.» A pii bɛ di jo: «Wu j̄e were wɛ, w'a foro yɛ wee fɛni.» Ga, a ná wuyɛ pyaa di jo: «Nɛyɛ pyaa ki j̄e kii.» ¹⁰ A p'i wu pye: «Wee tuun wu ni a mu j̄ii k'i bye dii na mugi wɛ?» ¹¹ A wu pu j̄ɔ shɔ na: «Ná wemu mɛgɛ ki j̄e Yesu ge, wee w'a puuro fara nɛ j̄ii na, na nɛ pye na nɛ wu she naye je Silowe lowege ki ni. Ba nɛ she na j̄aha ki je wà wɛ, a nɛ j̄ii k'i mugi.» ¹² A p'i wu yege na: «Mii wu wa wɛ?» A wu jo: «Nɛ cɛ wɛ.»

Fyenna wu w'a cuujɔ ge, Farizheen p'a wu yiri na yegee

¹³ Fyenna wu w'a cuujɔ ge, p'a kari ni wee ni Farizheen pu yiri. ¹⁴ Yesu ya puuro ti fara fyɛn wu j̄ii ki na na wu cuujɔ caŋa kemu ge, kee bye Yawutuu pu wo cadɛɛngɛ. ¹⁵ Lee wuu na Farizheen p'a fyɛn wu nijuuɔ ki yiri, na wu yege na dii wu j̄ii k'a pye na mugi wɛ. A wu pu j̄ɔ shɔ na: «Puuro w'a fara nɛ j̄ii ki na, a nɛ she na j̄aha je, a nɛ j̄ii k'i mugi.» ¹⁶ Ba w'a yee jo wɛ, a Farizheen pii di jo: «Ná wemu w'a le pye ge, wee da já voro Kile ni wɛ, bani wu ya wɛɛ cadɛɛngɛ ki wii yafiin bɛ wɛ.» Ga, a pii bɛ di jo: «Jurumupye na já le kakanhana le la tuugo pye ya?» Yee nijoyo na, a nakaara di jé pu tɛ ni. ¹⁷ Fyɛn wu w'a cuujɔ ge, a p'i wu yege sanha na: «Ná we w'a mu j̄ii ki mugi ge, yeke yi wá mu mu na yu wu shizhaa na wɛ?» A wu pu j̄ɔ shɔ na: «Kile wo tudunmɔ wa wu j̄e wii.»

¹⁸ Ga Yawutuu j̄uɔfɛɛ pu bi ta dà yi na na we ná we fyɛn wo w'a se, a wu j̄ii di na pa mugi wɛ. Lee wuu na a p'i wu sefɛɛ pu yiri pa, ¹⁹ na ba pu yege na: «Yee ja wu j̄e we ya? Yee na já yi jo can na na fyengere ni w'a se ya? Wu d'a pye dii na j̄aa nime wɛ?» ²⁰ A wu sefɛɛ p'i Yawutuu j̄uɔfɛɛ pu j̄ɔ shɔ na: «Wɛɛ kunni ya li cɛ jo wɛɛ ja wu wu j̄e we, wu d'a se bɛ fyɛn. ²¹ Ga lemu l'a wu pye wu na j̄aa nime ge, wɛɛ ya lee cɛ wɛ. Sipya wemu bɛ w'a wu j̄ii ki bɛ mugi ge, wɛɛ ya wee bɛ cɛ wɛ. Yi wuyɛ pyaa ki yege, wu wa nige nɔhɔcɛɛɛ wɛ, wuyɛ pyaa ki na yi j̄aha jo yi mu.» ²² Yawutuu j̄uɔfɛɛ pu j̄ii fyaara wuu na ná wu sefɛɛ p'a ye jo, bani p'a bi bɛ yi na na sipyaa sipya w'a yere li na na Shɔvɔɔ wu j̄e Yesu ge, p'i weefɔɔ tɔɔɔ wolo pu Kile-pɛɛɛɛ puga ki keree ki ni fɛfɛɛ. ²³ Lee wuu na ná wu sefɛɛ p'a jo na: «Wu wa nige nɔhɔcɛɛɛ wɛ, yi wuyɛ pyaa ki yege.»

²⁴ Ayiwa, ná wu fyengere ti t'a xɔ ge, a p'i nɔhɔ wu yiri sanha tɔɔj̄ii shuun wuu li ni na wu pye: «Can jo Kile j̄ii na, ná wemu w'a mu j̄ii ki mugi ge, wɛɛ ya li cɛ na jo jurumupye wu j̄e wii.» ²⁵ A wu pu j̄ɔ shɔ na: «Jurumupye wu j̄e la, wu j̄e jurumupye-e la, nɛ cɛ wɛ; ga kaa nigin kunni nɛ cɛ, lee j̄e: Nɛ kunni bye fyɛn, ga nime nɛ w'a j̄aa, lee nɛ cɛ.» ²⁶ A p'i

wu pye: «Ɓaha wu d'a pye mu na we? Dii wu d'a mu ɲii ki mugi we?»
²⁷ A ná wu pu ɲɔ shɔ na: «Ne yee jo xɔ yee mu, ga yee ya ta dà yee na we. Ɓaha na yee di giin y'i yee logo sanha we? Yee be funyɔ yi wa y'i bye wu kalaapiire ge?»
²⁸ Ayiwa, a p'i ganha na wu shehele na yu: «Mu wu ɲe we ná we wo kalaapiire; wèe kunni di ɲe Kile tudunmɔɔ Musa wo kalaapiire.
²⁹ Bani wèe ya li ce jo Kile ya jo ni Kile tudunmɔɔ Musa ni. Ga we ná we kunni wèe ya we tayirige ce we.»
³⁰ Fyen wu w'a cuuɲɔ ge, a wee di Yawutuu ɲuɲɔfɛe pu ɲɔ shɔ na: «Le ɲe kakanhana de, yee na yu na yee ya we tayirige ce we, na ta wu d'a ne ɲii mugi.»
³¹ Wèe ya li ce jo Kile ya jurumupye nijoyo nuri we, ga fo wemu bu bye Kile ɲii fyaara sipya, na wu nidaan pyi, weefɔɔ nijoyo w'a nuri.
³² Fo taashiine li ni koɲɔ ɲɔkɔɲɔ na, wa shishiin sanha logo na wa ya se fyen, a wa di wu ɲii mugi we.
³³ We ná we da bye wu ya foro Kile ni we, wu bi da já yafiin be pye we.»
³⁴ A p'i wu ɲɔ shɔ na: «Jurumupye mu ya sii tii se, mu di giin da wèe kalaa nime ge?»
 Ba p'a yee jo we, na ná wu kɔri yeege Kile-peɲɲe puga ki ni.

Yesu ya jo na fyenmɛe pu ɲe Farizheen pee

³⁵ Ayiwa, Yesu ya logo na Farizheen p'a ná wu kɔri ge; ba w'a she jíri wu na we, na jo: «Ta mu ya dà Sipya Ja wu na?»
³⁶ A ná wu wu ɲɔ shɔ na: «Karamɔɔna we, jɔɔ wu ɲe wii we? Wu she na na, kɔnhɔ di dà wu na.»
³⁷ A Yesu di jo: «Weeye pyaa mu wa ɲaa me wu na yu ni ma ni.»
³⁸ A ná wu jo: «Kafɔɔ, ne dà ma na.» A wu nuguro sin Yesu fɛe ni na wu pele.
³⁹ A Yesu di jo sanha: «Kiiri kaa na ne pa koɲɔ na, kɔnhɔ piimu ya ɲaa we, pee di da ɲaa; piimu p'a ɲaa ge, pee di bye fyenmɛe.»
⁴⁰ Farizheen piimu pu bye Yesu tãan ge, ba pee ya yee logo we, na wu yege na: «Wèe be pu ɲe fyenmɛe p'a ge?»
⁴¹ A Yesu di pu ɲɔ shɔ na: «Yee da bi bye fyenmɛe, yee bi da jaagi we. Ga yee d'a jo na yee wa ɲaa, lee l'a yee wo jurumu wu pye w'a kori yee ɲuɲɔ ni.»

Yatɔɔnahama ni dubyaa pu wo talene le

10¹ Ayiwa, a Yesu di pu pye: «Can can na, n'a da yi jo yi mu, sipya wemu w'a li she wu da jé yatɔɔgbaha ki kuɲɔɔ li ni we, fo na sirani na duri kasɔɔɔ na na jin ge, wee ɲe nagaa, na nɔhɔ na dun sipyii na.
² Ga wemu w'a jin kuɲɔɔ li ni ge, wee wu ɲe yatɔɔnahama wuyɛ pyaa.
³ Yatɔɔgbaha ki kaseɛge pyevɔɔ wu na yiri na gbura ki mugi wee mu. Dubyaa pu ma wee ɲɔmɛe coní. Wee ma wu dubyaa pu beeri nigin nigin yiri pu meye na, na foro ni pu ni kpeenge na.
⁴ Wu bu foro ni pu ni kpeenge na, w'a doro pu nahagbaa na. Dubyaa pu beeri nigin nigin be na daha wu feni, bani p'a wu mujuu li ce.
⁵ Ga dubyaa pu ya deri sipya watii feni we, p'a ganha na fe na gbee be yere weefɔɔ ɲaha na, bani pu ya sipya watii

mujuu ce we. ⁶ Yesu ya le talene le jo sipyii pu mu, ga pu ya ta li kori ce we.»

Yesu wu je yatɔɔnaha-jeme we

⁷ A Yesu di pu pye sanha na: «Can can na, n'a da yi jo yi mu, ne wu je yatɔɔgbaha ki kujɔɔ le. ⁸ Piimu beeri p'a pa ne jaha na ge, pee beeri je nagaalaa ni pii p'a dun sipyii na ge. Dubyaa pu ya ta sɔɔ na pee jomɔ logo we. ⁹ Ne wu je kujɔɔ le. Sipyaa sipya w'a je lee kujɔɔ li ni ge, wee na ba shɔ. Wee na da jin, na fɔro najiɛ na. Ne na da yalige be kaan wu mu. ¹⁰ Nagaa ya ma yafiin na, ni nagaara, ni gbuuro, ni kakara wuu na be we. Ga ne kunni ya pa, kɔnhɔ sipyii di jii sicuumɔ nijeme ta, p'i sii pu funɔɔ jɛ wo ta.»

¹¹ A Yesu di jo sanha na: «Ne wu je yatɔɔnaha-jeme we. Yatɔɔnaha-jeme ya wu munaa kaan wu dubyaa pu wuu na. ¹² Ga kapyebye we w'a dubyaa pu kaseege pyi saraa na ge, wee je pu nahavɔɔ we. Dubyaa pu be di je wu wuu we. Lee wuu na, ba w'a yacoɔɔ ja ki na ma we, w'a baa na dubyaa pu yaha. Yacoɔɔ ki na dubyaa pii co, pusamaa na jaaga. ¹³ Kapyebye wu ma baa na dubyaa pu yaha bani wari shavɔɔ wee je. Dubyaa pu funzhaga je ma bye wu ni we. ¹⁴ Ne kunni wu je yatɔɔnaha-jeme we. ¹⁵ Ba To Kile ya ne ce cegana lemu na, a ne be di wu ce cegana lemu na we, mu ne be ya na wo dubyaa pu ce, a ne wo dubyaa pu be di ne ce mu. Ne na na munaa li kan na wo dubyaa pu wuu na. ¹⁶ Dubyaa piitiilee be pu wa ne mu piimu je ke yatɔɔgbaha ke ni we. Li waha l'i waha, ne yaa na pee be kori pa; pu na ba ne jomɔ nuri. Pu beeri na ba binne bye dubyagbaha nigin. Yatɔɔnahama nigin na ba bye pu jɔɔɔ ni. ¹⁷ Lee wuu na ne kaa ya dan na To Kile ni. Bani ne na na munaa kan na xhu, kɔnhɔ di guri ba li ta sanha. ¹⁸ Sipya wa shishiin da ga ja ne munaa karamu wolo we. Naye ni n'a da li kan. Se wa ne ni na li kan, se wa ne ni na li shɔ be sanha. Yee ne To Kile ya jo ne mu.»

¹⁹ A Yawutuu p'i daa sanha Yesu jomɔ pu wuu na. ²⁰ A pu nijehemee di jo: «Jina wu wa wu ni, lee l'a wu jɔɔmuu yirige. Jaha na yee di wu jomɔ nuri we?» ²¹ A pii be di jo: «Eyi! Pe je jɔɔmoyiri-jomɔ we de! Dii jɔɔmoyirine fɔɔ di da ja fyen jii mugi we?»

Yawutuu p'a Yesu she

²² Ayiwa, Yawutuu pu wo Kile-peeɛɛ pugbɔɔ ki wo kalene lemu l'a byi, p'i li pyi na Kile-peeɛɛ pugbɔɔ ki wo Dedikasi|kalenewu ge, a lee di ba no Zheruzalemu ni. Lee bi byi yee beeri wiire see see wuuro tiye pyaa tuun ni. ²³ Yesu bi jaari jaari Kile-peeɛɛ pugbɔɔ ki kaaja ki ni gba wa nɔɔ ni. P'a bi wee gba wu pyi na saannaa Solomani gba. ²⁴ A Yawutuu p'i ba

binne Yesu tàan na wu pye: «Tuun weke ni mu di da ga ba nakaara wolo wèe zɔɔɔ pu ni wɛ? Ma bi sii Shɔvɔɔ we, yi tii jo wù mu.»²⁵ A Yesu di pu ɔɔ shɔ na: «Nɛ yi jo xɔ yee mu, ga yee ya dà yi na wɛ. Kapyegee kiimu nɛ pye na To Kile mege na ge, kee wa li shee na ye nɛ yu yee mu ge, na yee ɲɛ can.²⁶ Lee bɛ na yee kunni ya giin di dà nɛ na wɛ, bani yee ɲɛ nɛ wo dubyaa pu ni wɛ.²⁷ Nɛ wo dubyaa p'a nɛ jomɔ nuri. Nɛ pu cɛ, p'i dɛri bɛ nɛ feni.²⁸ Nɛ pee shɔ na ɲii sicuumɔ kan pu mu, ɲii sicuumɔ pemu da xhɔ wɛ. Pee da ga gyɛegi bada wɛ, wa shishiin di wa da já pu shɔ nɛ na wɛ.²⁹ Nɛ To Kile wemu w'a pu kan nɛ mu ge, wee wo sefɛere t'a ye yanmuyɔ yi bɛeri wuuro na. Wa shishiin da já pu shɔ nɛ To Kile na wɛ.³⁰ Nɛ ni na To Kile wu ɲɛ nigin.»

³¹ Ba Yesu ya lee ɲomɛ li jo wɛ, a Yawutuu p'i nɔhɔ kagereye lɔ na p'i wu wá gbo.³² A Yesu di pu pye: «Nɛ kasaɲaa niɲehɛɲɛ pye yee ɲii na kiimu nɛ ta na To Kile mu ge. Kee kapyegee ki ni, nigin weke wuu na yee di wa giin di nɛ wá gbo ni kagereye ni wɛ?»³³ A p'i Yesu pye: «Wèe ya giin di mu wá ni kagereye ni ma kasaɲaa ki wuu na-ɛ dɛ. Ga Kile mekyɛegere jomɔ pemu m'a jo ge, pee wuu na wèe ya giin di ma wá. Mu sipyitiire, mu di mayɛ taanna ni Kile ni.»³⁴ A Yesu di pu pye: «Ta li ya ka Kile Kafila wu ni xuu wà ni wɛ na Kile ya jo: «Yee ɲɛ kilelɛɛ wɛ?»³⁵ Na ta wèe d'a li cɛ na lemu l'a ka Kile Kafila wu ni ge, lee wa da já ɲɛri wɛ. Ayiwa, Kile ya wu jomɔ pu kan piimu mu ge, ni w'a pee yiri kilelɛɛ,³⁶ wee tuun wu ni Kile ya wemu ɲaha bulo na wu tun koɲɔ mu ge, wee na jo na Kile Ja wee ɲɛ, ɲaha na yee di yu na Kile mege w'a gyɛegi wɛ?»³⁷ Nɛ bu da nɛ na To Kile kapyegee pyi wɛ, wee tuun wu ni, yi ganha bu dà na na wɛ.³⁸ Ga nɛ kapyegee ki bye ki d'a saha ni na To Kile wu ɲidaan ni, ali yi ɲehɛ bye yi ya daa na na wɛ, yee ya yaa na dà li na na Kile ni kii kapyegee kii ya foro; kɔnhɔ y'i li cɛ fiinɲɛ na nɛ To Kile wu ɲɛ nɛ ni, nɛ bɛ di ɲɛ na To Kile wu ni.»³⁹ A sipyii p'i ganha na wu shaa di joo sanha pee jomɔ pe wuu na, ga, a wu shɔ pu na.

⁴⁰ Yohana Batizelipye bi sipyii pu batizeni xuu wemu ni taashiine li ni Zhuruden Gba wu kadugo ge, A Yesu di she diin wà.⁴¹ A shɛɲɛhemɛɛ di gari wu feni wà. Pee sipyii p'a bi puye pyi na: «Yohana Batizelipye ya ta kakanhana la shishiin pye wèe mu wɛ. Ga yemu bɛeri w'a jo we ná we shizhaa na ge, yee bɛeri y'a pye can.»⁴² A shɛɲɛhemɛɛ di dà Yesu na wee xuu wu ni.

Lazari xu keree

11¹ Ayiwa, ná wa bye Betani kulo li ni ni yama pa ni, wu mege ɲɛ na Lazari. Wu ni wu ceboroshaa shuun wu bye: Marite ni Mariyama.
² Wee Mariyama we wu bi lasikoli wu wo Kafɔɔ Yesu tɔɔɔ na, na wu

puuzhiire taga yi jɔɔ. Wee wo ceborona Lazari wu w'a bye ni yama pu ni. ³ A pee ceboroshaa shuun wu tuduro yaha p'a she jo Yesu mu na: «Wu Kafɔ, ma najii wu ya cuuɔ we de!» ⁴ Ba tee tuduro t'a nɔ Yesu na we, a wu jo: «Pe yama pe ya ta nɔ wolo p'i Lazari tii gbo we, ga pɛɛɛ pu da ba daha Kile mege na. Pu na ba bye kapuɔ na pɛɛɛ taha Kile Ja wu mege ki na.» ⁵ Marite ni Mariyama ni Lazari ni, lee bi pee taanri wu beeri kaa ta li na dan Yesu ni fo xuuni. ⁶ Ba Yesu ya Lazari sicuubaara ti kaa logo mu we, xuu wemu ni wu bye ge, a wu sanha di diin wà fo na ta cabyaa shuun. ⁷ Lee kadugo na a wu ba wu kalaapiire ti pye: «Yi pa wu guri she Zhude fiige ki ni.» ⁸ A kalaapiire t'i wu pye: «Wù Karamɔɔ, Yawutuu pu na bi mu shaa wee xuu wu ni p'i mu wá gbo ni kagereye ni li sanha mɔ we, mu sanha di giin m'a guri m'a se wà ya?» ⁹ A Yesu di pu pye: «Ta leere ke ni shuun be wu je caɔa nii funɔ ni we? Sipyaa ba naari caɔa kpeenge na wu da da guruɔ we, bani wu ma jaa xuuni. ¹⁰ Ga sipyaa ba naari nibiige ni, w'a ganha na guruɔ, bani kpeenge je ma bye we.» ¹¹ Lee kadugo na a wu pu pye: «Wèe najii Lazari w'a nmunɔ, ga n'a da zhe di she wu je.» ¹² A kalaapiire t'i wu pye: «Wù Kafɔ, wu bi ta wu na nmunɔ ye, go wu na ba juuɔ ge.» ¹³ Yesu jomɔ pu bi li shee na Lazari ya xu. Ga, a wu kalaapiire t'i ganha na giin na nmunumɔ nidiime kaa w'a byi. ¹⁴ Wee tuun wu ni a Yesu di na yi fiinɛ jo pu mu na: «Lazari ya xu. ¹⁵ Ga ne pye ne she wà we a wu xhu ge, lee ya taan ne ni yee wuu na. Bani lee kaa le na ba bye kapuɔ, na yee pye yee ya dà ne na fo xuuni. Yi yiri wù she wu yiri!» ¹⁶ Kalaapiire la mege ki bye na Tomasi, p'i wu pyi na «Ŋmami.» A wee di wu kaafɛ pusamaa pye: «Wee tuun wu ni wù be pu pinne w'à se ni wu ni, wù na zhe xhu ni wu ni wà shiizhan.»

Yesu wu je nii sicuumɔ kanvɔ

¹⁷ Ayiwa, tuun wemu ni Yesu ya nɔ Betani kulo li ni ge, lee bi Lazari ta p'a wu le fo wu nixhugo k'a cabyaa shisheere ta xɔ faɔa ni. ¹⁸ Betani kulo li bi lii Zheruzalemu kulo li na we, laraga ki bi kiloo taanri xɔ we. ¹⁹ A Yawutuu nijehemɛ di ba na pa diin Marite ni Mariyama taan, na ganha na sege tan pu na pu ceborona wu xhu wu na. ²⁰ Ba Marite ya pa Yesu kaa logo na w'a ma we, a wu yiri kari di zhe jiri wu na. Ga, a Mariyama di diin deeye ni. ²¹ Ba w'a she jiri wu na we, na wu pye: «Wù Kafɔ, mu da bi bye naha, ne ceborona wu bi da xhuu we. ²² Ga, ali nime we be ni, ne li ce sanha jo mu bu yaaga beeri jɛeri Kile mu, wu na kee kan mu mu.» ²³ A Yesu di wu pye: «Marite, ma ceborona wu na ba je.» ²⁴ A Marite di wu pye: «Ne li ce jo ne ceborona wu na ba je xuu pu jɛduun wu ni koɔ ki caxhɔɔ ki na.» ²⁵ A Yesu di wu pye: «Ne w'a xuu pu jeni, na nii sicuumɔ pu be kaan. Sipyaa sipyaa w'a daa ne na ge, ali wufɔ jɛhe xhu be, ne na

jii sicuumɔ nivomɔ kan wu mu. ²⁶ Wemu di bu jii sicuumɔ nivomɔ pu ta, na daa ne na, weefɔɔ da xhuu bada we. Mu wa daa yee na ge, Marite?» ²⁷ A Marite di jo: «Uun, wù Kafɔɔ, ne dà li na jo mu w'a sii pye Shɔvɔɔ we, Kile Ja we, wemu wu bi yaa wu pa koɔ ki na ge, mu wu je wii.»

Yesu ya mɛɛ su Lazari kaa na

²⁸ Ayiwa, Marite ya yee jo mu ge, na guri pa deeye ni, na ba wu cuun Mariyama peelee yiri, na wu pye: «Wèe Karamɔɔ w'a pa, w'a ma yiri na ma she.» ²⁹ Ba Mariyama ya yee logo we, a wu gɔn yiri, na gari tɔvuyo na Yesu yiri. ³⁰ Lee bi Yesu ta wu sanha jé kanha ki ni we. Marite ya she wu juɔɔ círi xuu wemu ni ge, wee xuu wu ni wu bye sanha. ³¹ Yawutuu piimu pu bi pa diin na sɛɛge tan Mariyama na puga ki ni ge, ba pee ya wu ja w'a yiri foro mu tɔvuyo na we, a pu be di yiri taha wu feni. Pu bi giin na w'a gaanji di zhe mɛɛ suu faɔa ki na. ³² Xuu wemu ni Yesu je ge, a Mariyama di she nɔ wà. Ba w'a Yesu ja we, na she nuguro sin wu fee ni na wu pye: «Wù Kafɔɔ, mu da bi bye naha, ne ceborona wu bi da xhuu we.» ³³ Ba Yesu ya Mariyama ja wu na mɛɛ suu we, Yawutuu piimu p'a taha wu feni ge, pu be di mehɛɛ suu we, a lee di waha wu na fo xuuni, a wu xakili di wuregi. ³⁴ A Yesu di pu pye: «Mii y'a wu le we?» A p'i wu ɔɔ shɔ na: «Kafɔɔ, pa ma na zhe xuu wu ja.» ³⁵ A mɛɛ di shɔ Yesu ye pyaa be na. ³⁶ Yawutuu piimu p'a wu ja wu na mɛɛ li suu ge, a pee di jo: «Yi wii! we ná we kaa bi dan wu ni de!» ³⁷ Ga, a pii di jo pu ni na: «Wee wemu w'a fyen wu jii mugi ge, ta wu bi já Lazari be naha kɔn wu ganha bu xhu we?»

Yesu ya Lazari je yege xu ni

³⁸ A pee jomɔ pe be di nɔhɔ waha Yesu na fo na dorɔ. A p'i gari faɔa ki na. Faaga wege ki bye faɔa ke, a p'i kageegbɔhɔ ka taga ki ɔɔ tɔ. ³⁹ Ba p'a she nɔ ki na we, a Yesu di pu pye: «Yi kagerenɛ ki laha faɔa ki ɔɔ na!» Gbo wu ceboroshɔ wemu be wu bye ni pu ni na Marite ge, a wee di Yesu pye: «Wù Kafɔɔ, wu nugo ya karaa yaa ki ta ki na foro de, bani nijaa je wu caɔa shishɛere wogo faɔa ki ni.» ⁴⁰ A Yesu di wu pye: «Marite, ta ne mu pye jo mu bu da mu na daa ne na jo nime ma da Kile wo sefeere ti ja we?» ⁴¹ Wee tuun wu ni a p'i kagerenɛ ki laha faɔa ki ɔɔ na. A Yesu di wu naha yirige fugba we ni na Kile jɛeri na: «Na To Kile, m'a na jɛerege ki shɔ, n'a baraga taha ma na lee wuu na. ⁴² Ne sii li ce jo tuun beeri ni mu ya ne jɛerege shuu. Ga sipyii pii p'a ne maha me ge, pee wuu na ne ye jo, kɔnhɔ p'i dà li na na muye pyaa k'a ne tun.» ⁴³ Ba Yesu ya yee jo we, na mujuu wá na: «Lazari, foro naha kpɛenge ke na!» ⁴⁴ A Lazari di je na foro faɔa ki ni. Fasicoro li bi taga keye ye ni tɔɔyɔ ye ɔɔ wu mu, na faxuugo

ka taga jaha ke migile. A Yesu di pu pye: «Yi fàya yi sanha laha wu na, y'i wu yaha wu da se!»

Yawutuu jũɔɔfɛɛ p'a woni pye Yesu kaa na

(Macoo 26:1-5; Marika 14:1-2; Luka 22:1-2)

⁴⁵ Yawutuu piimu p'a bi pa na pa diin Mariyama ye tãan kpɔn pu ni ge, le Yesu ya pye ge, ba p'a lee ja wɛ, a pu niɔhemɛɛ di dà Yesu na. ⁴⁶ Ga, a pii di gari pu ni, na she kii keree kii paari Farizheen pu mu. ⁴⁷ Wee tuun wu ni a saraya jaha shɔɔnriveɛ jũɔɔfɛɛ|saraya jaha shɔɔnriveɛ jũɔɔfɔɔ ni Farizheen p'i kiirikɔɔn kuruɔɔ ki yiri na jo: «Leke wèe di da bye nime wɛ? Bani we ná we, kakanhanãa niɔheɔheɔ w'a byi l'a toro! ⁴⁸ Wèe di bu sii we yaha wu na kii pyi le pyegana le na, sipyii pu beeri pu da ba dà wu na. Lee di bu bye bɛ, Oromɛ sɔɔsɔsɔii pu na ba wù Kile-pɛɔɔɔ pugbɔɔ ki ja, na ki kyɛɛgi, na wù shi wu bɛ kyɛɛgi!» ⁴⁹ Ná wa bye pu ni wee mɛge jɛ na Kayifɛ, wee wu bye saraya jaha shɔɔnriveɛ wo jũɔɔfɔɔgbɔ we lee yee le. A wee di pu pye: «Yee kunni ya keree jaha ceni we! ⁵⁰ Ta yee ya li cɛ na jo l'a pɔɔ yee mu na shen nigin wu xu sipyii pu beeri wuu na, kɔnhɔ wèe shi wu beeri di shɔ wɛ?» ⁵¹ Ayiwa, Kayifɛ bi ta pe jomɔ pe ta wuyɛ ni na jo wɛ. Ga ma na jo w'a pye lee yee le saraya jaha shɔɔnriveɛ wo jũɔɔfɔɔgbɔ wu ge, lee funɔɔ ni Kile ya pe jomɔ pe tirige wu funɔɔ ni w'a jo mɛ na Yesu w'a yaa wu xu Izirayeli sheen pu beeri wuu na. ⁵² Ga wu bi da ba xhu Izirayeli sheen ye nigin wuu na wɛ. Kile wo sipyii piimu beeri p'a caaga kɔɔ ke beeri na ge, wu na ba xhu kɔnhɔ wu pee beeri pinne wu pu pye nigin. ⁵³ A Yawutuu jũɔɔfɛɛ p'i li she kee caɔa kiye pyaa na p'a yaa na Yesu gbo. ⁵⁴ A Yesu di bye wu ya sɔɔ w'a paari nige Yawutuu pu tɛ ni ni sipyiire ti ni wɛ. A wu yiri wee xuu wu ni, na gari kulo la ni sipɔɔɔ ki kabanugo ki na. Lee kulo li mɛge ki bye na Efirayimu. A wu ni wu kalaapiire t'i she diin wà. ⁵⁵ Lee bi Yawutuu pu wo Jluwuuro ti wo Kalenɛ|Kalenɛ li ta l'a tɛɔɔɔ. A fiige ki sipyii niɔhemɛɛ di digi na pa Zheruzalemu ni na ta kalenɛ li sanha nɔ wɛ, kɔnhɔ p'i ba puyɛ pye fɛfɛɛ na bɛ ni pu wo kalegeɛ ki ni. ⁵⁶ A sipyii p'i ganha na Yesu shaa. A p'i she puyɛ pinne Kile-pɛɔɔɔ pugbɔɔ ki kaɔa ki ni, na ganha na puyɛ yegee na: «Ɛɛ, y'i wa dii wɛ? Wu w'a ma kalenɛ li ni-i gɛ?» ⁵⁷ Lee bi saraya jaha shɔɔnriveɛ jũɔɔfɛɛ ni Farizheen pu ta p'a yi jo sipyii pu mu na wa beeri ba Yesu sanha cɛ, na wu she yi jo pee mu, kɔnhɔ p'i she wu co.

Mariyama ya lasikoli wo Yesu tɔɔɔ na

(Macoo 26:6-13; Marika 14:3-9)

12 ¹ Ayiwa, cabyaa gbaara wu bi kori Yawutuu wo Jluwuuro ti wo Kalenɛ|Kalenɛ l'i nɔ, a Yesu di gari Betani ni. Lazari wemu nixhugo

Yesu bi ɲe ge, wee wu bye lee kulo li ni. ² A p'i yalige ka yàa wà lee kulo li ni Yesu mu. Marite wu bi kee yalige ki keree shɔɔnri. Sipyii piimu pu bye na li ni Yesu ni ge, Lazari be di ɲe pee ni. ³ Wee tuun wu ni a Mariyama di pu yaha pu na li, na she lasikoli gbuu la ɔ, lemu meɛe ki ɲe na naari ge, li pereme be d'a waha. A wu ba wee lasikoli wu wo Yesu tɔɔyɔ na; na xhɔ na wu ɲuzhiire taga tɔɔyɔ yi tuu tuu. Wee lasikoli wu bi litiri taaga xɔ. A wu nugo k'i puga ki beeri círi. ⁴ Yesu kalaapire la meɛe ki bye na Zhuda Isikariyɔti, wee wu bi da ba Yesu le keɲe ni, a wee di jo: ⁵ «ɲaha na we lasikoli we di ya ta pere kabɔfoɲɔ kelee shishere ni kaguro (w 45.000) shishiin, na wee kan funmɔ fee mu-i we?» ⁶ Zhudasi bi ta ye jo funmɔ fee wo ɲiɲaara wuu na-ε de, ga nagaa wu bye wii. Wee mu wari keshi wu bye. Wari we pu bi leni wu ni ge, wu bi ma wee wo. ⁷ Ga, a Yesu di wu pye: «Yi laha wu na! Caɲa ke p'a da ba na le faɲa ni ge, kee caɲa ke wuu na wu wa ni we lasikoli we ni. ⁸ Bani funmɔ fee na ba bye ni yee ni tuun beeri ni, ga ne wa da ba bye ni yee ni tuun beeri ni naha we.»

Saraya ɲaha shɔɔnriwee ɲuɲɔfee p'a jo na pee da Lazari gbo

⁹ Ayiwa, ba Yawutuu p'a pa logo na Yesu wa Betani ni we, a pu ɲiɲehemeɛ di gari wà. Pu bi gaɲi wà Yesu ye nigin wuu na we, ga w'a Lazari wemu ɲe na yeege xu ni ge, wee be taɲaga ni p'a bi se. ¹⁰ Ba Saraya ɲaha shɔɔnriwee ɲuɲɔfee|Saraya ɲaha shɔɔnriwee ɲuɲɔfɔ p'a yee logo we, na jo na ni li wa mu, na pee da Lazari be gbo. ¹¹ Bani Yawutuu ɲiɲehemeɛ pu bi guuro pu feni na ma na daa Yesu na Lazari wuu na.

Yesu ya jé Zheruzalemu ni ba saan ɲe we

(Macoo 21:1-11; Marika 11:1-11; Luka 19:28-40)

¹² Ayiwa, kee caɲa ki ɲimuguro, sipyiɲehene lemu li bi pa Zheruzalemu ni ɲuwuuro Kalene|Kalene li ni ge, a pee di yi logo na Yesu wa koo na na se Zheruzalemu ni. ¹³ A p'i fenhɛgeye kɔn, na foro na gaɲi di zhe Yesu círi ni yee ni. A p'i ganha na xhuulo na yu na:

«Hosana! W'à Kile sɔni!

We w'a ma me Kafɔ meɛe na ge,

Izirayeli wo saan wu ɲe wii,

duba w'a byi wee mu!»*

¹⁴ Lee bi Yesu ta w'a kafabige ka ta na dugi kee na ma na jo ba l'a ka Kile wo Kitabu wu ni we na:

¹⁵ «Siyɔn kulo, ma ganha bu fya we!

* 12:13 Zaburuu 118:26

Wii, ma saan wu wa ma;
kafabige na w'a dugi tiin.»*

¹⁶ Kalaapiire ti bi ta kii keree kii naha ce wee tuun wuyɛ pyaa ni wɛ. Ga ba Yesu ya pa nɛ na foro xu ni, na jé Kile wo nɔɔɔ wu ni wɛ, a pu funyɔ di na to na Yesu shizhaa jomɔ pu bye Kile Kafila we, lee shiin p'i bi pye be wu na.

¹⁷ Sipyii piimu bæri pu bye ni Yesu ni a wu Lazari yiri yeege faɲa ki ni, na wu nɛ na yeege xu ni ge, pee bi kii keree kii naha yu sipyii pu mu. ¹⁸ Yesu ya le kakanhana le pye, a sipyii p'i li kaa logo, lee wuu na be p'a bi foro na she wu nɔɔɔ c'iri. ¹⁹ Wee tuun wu ni a Farizhɛɛn p'i ganha na puyɛ pyi: «Go yiyɛ pyaa nii wa li ni ge, yee da já yafiin be na we; bani sipyii pu bæri p'a taha wu na.»

Girekii pii ya Yesu shaa p'i jo ni wu ni

²⁰ Sipyii piimu pu bi pa kalene li ni Zheruzalemu ni di ba Kile peɛ ge, Girekii piimu pu bi jé Yawutuu pu wo koo li ni ge, pee p'a be bye pii sipyii pii ni. ²¹ A pee Girekii p'i fulo Filipe na, na jo ni wee ni. Filipe bi bye Betisayida shen, Galile fiige ki ni. A p'i wu pye: «Nanii, wù funɔɔ ki wa wù Yesu na, wù jo ni wu ni.» ²² A Filipe di gari na she yee naha jo Andire mu, a pu shuun wu bæri di na pinne kari na she yi jo Yesu mu. ²³ A Yesu di pu pye: «Kile na ba pɛɛɛ taha Sipyaa Ja wu na tuun wemu ni ge, wee tuun wu w'a nɔ nime. ²⁴ Can can na, n'a da yi jo yi mu, shinma pile bye l'i ya le nɔɔɔ ni l'i fɔnhɔ wɛ, li ye li da gori, ga li bu le nɔɔɔ ni na fɔnhɔ, wee tuun wu ni l'a fin, na nagoo nɔɔɔɛɛ pye. ²⁵ Sipyaa wemu munaa kaa l'a dan wu ni ke koɔɔ ke na ge, wee na ba buun li ni jiga na. Ga sipyaa wemu munaa kaa l'a pen wu mu ke koɔɔ ke na ge, weefɔɔ w'a li gbegele yaha nii sicuumɔ nixhɔbaama kaa na. ²⁶ Sipyaa sipyaa w'a giin wu da kapyɛɛ pyi nɛ mu ge, w'a yaa wu taha na feni. Bani xuu wemu ni nɛ nɛ ge, nɛ kapyɛɛ wu be na ba bye wà. Sipyaa wemu ba kapyɛɛ pyi nɛ mu, nɛ To Kile na ba weefɔɔ peɛ.

Yesu ya wu xhu jo

²⁷ «Nime we ni, nɛ zɔ we bæri w'a wuregi. Dii n'a da jo wɛ? Di jo Kile wu na tanha we tuun we wo kanhama pu na laa? N'a da já yee jo wɛ, bani we tuun we wo kanhama pu wuu na nɛ pa koɔɔ na.» ²⁸ A Yesu di jo sanha na: «Na To Kile, ma mege ki peɛ!» Ba w'a yee jo wɛ, a mujuu la di foro fugba we ni na: «Nɛ ki peɛ na xɔ, di wa da ba la fara sanha ki pɛɛɛ ki na.» ²⁹ Sipyiiire te ti bye wà na le mujuu le logo ge, a pee di jo: «Kile w'a tin mɛ!» A pii be di jo: «Meɛɛ wa w'a pa jo ni wu ni!» ³⁰ Ga, a Yesu

* 12:15 Zakari 9:9

di pu pye: «Le mujuu le ya ta foro ne wuu na we, ga yee wuu na l'a foro. ³¹ Nime kiiri w'a da ba gon ke konjo ke wo sefeere ti na. Nime ke konjo ke wo juɔɔɔ wu wa da ba gori wa. ³² Sipyii pu ba ne yirige na laha niɔe ke na tuun wemu ni, ne na ba sipyii beeri yiri na pa naye mu.» ³³ Xugana lemu na Yesu bi da ba xhu ge, lee xugana le w'a zhee pe jomɔ pe funjo ni. ³⁴ A sipyiire t'i wu jo shɔ na: «L'a ka Kile wo saliya wu ni na Shɔɔɔ wu da ba xhu bada we. Mu di yu dii na li waha l'i waha, na sipyii na ba Sipyia Ja wu yirige na laha niɔe ke na we? Wee tuun wu ni, weke di je wee Sipyia Ja wu we?» ³⁵ A Yesu di pu jo shɔ na: «Kpeenge ki wa sanha yee te ni, ga jeri ye k'a da bye. Na kpeenge ki yaha yi te ni, y'a jaari ki na konho nibiige ki ganha bu ba yi fo di joo we; bani sipyia wemu ba jaari nibiige ni, wee ya wu tashɛge ceni we. ³⁶ Na kpeenge ki yaha yi te ni, y'a daa ki na konho yiye pyaa be di ba bye kpeenge nagoo.» Ba Yesu ya pee jo we, na laha pu taan, na she lara xuu wa ni.

Yawutuu ya dà Yesu na we

³⁷ Ayiwa, na Yesu yaha w'a sii kakanhaɔaa niɔehɛɔe pye Yawutuu pu nii na. Ali pu ya dà wu na lee be na we. ³⁸ Lee ya pye mu konho Kile tudunmɔɔ Ezayi bi jomɔ pemu jo ge, pee jo di fa na:

«Kafɔɔ, wɛe ya kafila wemu wo yere pye ge,
weke wu d'a dà wee na we?

Weke wu d'a Kafɔɔ wo sefeere ti ce we?»*

³⁹ Lemu be l'a bi pu pye pu bi da ga já dà Yesu na sanha we ge, lee li wa me na jo Kile tudunmɔɔ Ezayi ya jo sanha na:

⁴⁰ «Kile ya pu pye fyenmee na pu fungonyɔ tɔ,
konho pu nii ki ganha ba jaa we,
pu fungonyɔ ganha bu yi ce we.

Lee funjo ni pu da ba ne mu,
konho ne pu cuɔɔ we.»*

⁴¹ Kile tudunmɔɔ Ezayi ya yee jo bani Yesu wo kɔɔɔ wu bi she wu na, a wu ye jo wu shizhaa na. ⁴² Ali lee be na Yawutuu juɔɔɔe pu niɔehemee pu bi dà Yesu na, ga Farizheen pu wuu na, pu ya sɔɔ na puyee yeege kpeenge na we, konho pu ganha bu pu niɔe kon wolo Kile-peɔɔe puga ki wo sipyii pu ni we. ⁴³ Bani sipyii na pu pele, lee li bi dan pu ni na toro Kile w'a pu pele na.

* 12:38 Ezayi 53:1

* 12:40 Ezayi 6:10

Yesu jomɔ pu na ba kiiri kɔn sipyii na

⁴⁴ Caɗa ka Yesu ya pa sii jo fanha na na: «Sipya wemu bu dā ne na, wu ya ta dā ne ye nigin na we, ga wemu w'a ne tun ge, wee be na w'a dā. ⁴⁵ Sipya wemu bu ne ja, we w'a ne tun ge, wee be w'a ja. ⁴⁶ Ne je ba kpeenge je we, ne pa koɗɗo puga ni, kɔnhɔ sipyaa sipya w'a dā ne na ge, weefɔ ganha ba jaari nibiige ni nige we? ⁴⁷ Wa bu ne jomɔ logo, wu ya pu koro jaari we, n'a da kiiri kɔn wufɔ na we. Bani ne ta pa di ba kiiri kɔn koɗɗo sipyii na we, ga ne pa di ba pu juɗɗo wolo. ⁴⁸ Sipya wemu bu zhe ne ni, w'i ya sɔɔ na ne jomɔ logo we, weefɔ ya kiiri kɔnhɔ ta xɔ wuye na. Ne jomɔ pemu jo ge, pee pu da ba kiiri kɔn wufɔ na koɗɗo caxhɔɔ. ⁴⁹ Bani ne ta pe jomɔ pe ta naye ni na jo we. Ga ne To Kile wu w'a ne tun ge, wee w'a ne wo nijoyo yi beeri she ne na. ⁵⁰ Ne d'a li ce be na jo jomɔ pe w'a yu ge, pee pu wa jii sicuumɔ nixhɔbaama kaan sipya mu. Ba To Kile ya pu she na da ne na we, mu ne w'a pu yu na dani.»

Yesu ya wu kalaapiire ti tɔɔɔ je

13 ¹ gAyiwa, caɗa nigin wu bi kori Yawutuu wo Juwuuro ti wo Kalene|Kalene l'i nɔ. Yesu bi li ce na wee foroduun w'a nɔ xɔ koɗɗo puga na se wu To Kile yiri. Sipyii pii pu bi dā wu na ge, pee kaa bi dan wu ni; a pu kaa di sii taan wu ni fo na doro. ² Yesu ni wu kalaapiire ti bye na pu piige yalige li, lee bi Shitaanni ta w'a she fungɔngɔ ka tirige Zhuda Isikariyɔti zɔ na, Simɔ ja we, na wu Yesu le keɗe ni. ³ Yesu bi li ce be na Kile ya sefɛɛɛ ti beeri kan wee mu. Wu bi li ce na Kile ni wee ya foro, wee di wa da ba guri gari be Kile mu. ⁴ Ayiwa, a Yesu di yiri yalige ki juɗɗo ni na wu fadegbɔhɔ wolo yaha, na fãɗa ka lɔ na kee taga wuye pɔ niɗe ke ni. ⁵ Lee kadugo na a wu lɔhɔ le yaaga ka ni, na ganha na wu kalaapiire ti tɔɔɔ jii nigin nigin na; fãɗa ke w'a taga wuye pɔ ge, na kee taga na yi turi.

⁶ A wu ba she nɔ Simɔ Pyɛeri na, a Pyɛeri di wu pye: «Wù Kafɔɔ, mu w'a da na ne tɔɔɔ je ya?» ⁷ A Yesu di wu pye: «Le ne byi me ge, mu wa da li kori ce nime we, ga kadugo yiri ma na ba li kori ce.» ⁸ A Pyɛeri di wu pye: «Ne kunni wa da gbara mu wu na tɔɔɔ je bada we.» A Yesu di wu pye: «Mu bye mu di ya yere ne ma tɔɔɔ je we, mu niɗe wa da bye ni ne ni kaa la shishiin ni we.» ⁹ A Pyɛeri di jo: «Wee tuun wu ni Kafɔɔ, ma ganha bu da na tɔɔɔ ye ye na we, ga na keye ye ni na juɗɗo ke be je.» ¹⁰ A Yesu di wu pye: «Sipya wemu w'a wuu ge, wee kawuunɔ juɗɗo je nige wee tuun we ninumɔ ni we, bani wu beeri wu ma bye fɛɛfɛ; ga wu kunni na já wu tɔɔɔ je. Yee be pu wa fɛɛfɛ, ga yee beeri be we dɛ!» ¹¹ Kalaapiire le li bi

da ba Yesu le keŋe ni ge, wu bi lee ce, lee wuu na w'a jo na pu beeri ya ta pye feefe we.

¹² Ba Yesu ya pu tɔɔɔ yi je xɔ we, na wu fadegboho ki lo le, na she diin wu tateenge ni. A wu wu kalaapiire ti pye: «Kaa le ne pye me yee na ge, yee ya li kori ce ya?» ¹³ Yee wa ne pyi: «Wu Karamoɔ» kelee «Wu Kafɔɔ.» L'a saha, bani wee ne je. ¹⁴ Ayiwa, ne wemu wu je yee Karamoɔ ni yee Kafɔɔ ge, ne bi yee tɔɔɔ je, wee tuun wu ni yee be ya yaa na yiye tɔɔɔ jii lee jegana li na. ¹⁵ Ne le pye na she yee na. Ne li pye pyegana lemu na ge, yi be di da li pyi yiye na lee pyegana li na. ¹⁶ Can can na, n'a da yi jo yi mu, kapyebye ya pele wu ɲuɲɔɔ na we; tudunmo be di ya pele wu tunɔɔ na we. ¹⁷ Yi wa li naha ce nime, yi ba li pyi, yi na ba bye duba nagoo.

¹⁸ «Di wa ta na yi beeri kaa pyi-i de, ne piimu shɔɔri ge, ne w'a pee ce. Ga Kile tudunmo p'a yemu jo Kitabu wu ni ge, fo yee ɲɔ bu fa na: «Wemu wu wa li ni ne ni ge, wee w'a ne pye wu pen.»* ¹⁹ N'a yi yu na yeri yi mu nime, yani li pyeduun wu pa no ge, kɔho li ba ba bye, y'i li ce na: «Ne je wemu ne ge.» ²⁰ Can can na, n'a da yi jo yi mu, sipyaa sipya w'a ne tudunmo wa beeri co na ɲɔ ge, neye pyaa m'a co na ɲɔ; wemu di bu ne co na ɲɔ, we w'a ne tun ge, weefɔ m'a co na ɲɔ.»

Yesu ya jo na Zhudasi na ba wee noho yaha

(Macao 26:20-25; Marika 14:17-21; Luka 22:21-23)

²¹ Ba Yesu ya yee jo xɔ we, a wu xakili wu wuregi fo xuuni. A wu yi fiinje jo pu mu na: «Can na n'a da yi jo yi mu, wa na ba ne le keŋe ni yee ni.» ²² Ba w'a yee jo we, a wu kalaapiire t'i ganha na puye wii, pu ya ce shen nigin weke kaa w'a byi pu ni we. ²³ Yesu kalaapire la bye wa, lee kaa bi dan wu ni fo xuuni, lee bi tiin na sogi wu na. ²⁴ A Simo Pyeeri di keŋe ka lee kalaapire li mu na wu Yesu yege wee sipya we keree na. ²⁵ A wee di wu naha jeri Yesu yiri, na fulo wu na, na wu pye: «Wu Kafɔɔ, wee je weke we?» ²⁶ A Yesu di wu pye: «Wemu mu n'a da ba buuri we niŋe di gan ge, wee wu wa.» A wu buuri wa lo na wu niŋe na kan Simo Isikariyɔti ja Zhudasi mu. ²⁷ Buuri w'a kan ye Zhudasi mu, a Shitaanni di ba diin wu zo na. A Yesu di wu pye: «Le m'a giin di bye ge, fyaala li pye.» ²⁸ Ga sipyii piimu beeri pu bi li ni Yesu ni ge, wa shishiin ya ce pu ni leke na w'a yee jo ni Zhudasi ni we. ²⁹ Zhudasi wu bi bye pu wari yahavɔɔ, a pii di ganha na giin na Yesu w'a wu pyi na wu she yaɲmuyɔ ya sho, wu ba ɲuwuuro Kalene|Kalene li yalige ki gbegele ni yee ni; kelee na wu she funmo fee pii kan. ³⁰ Ba Zhudasi ya buuri wu li ye we, na yiri foro kpeenge ki na. Lee bi piige ki ta k'a wo.

* 13:18 Zaburuu 41:9

Yesu ya ɲɔmɛ nivonɔ la jo wu kalaapiire ti mu

³¹ Ayiwa ba Zhuda Isikariyɔti ya foro wɛ, a Yesu di wu kalaapiire ti pye: «Nime kunni, sipyii pu bæri p'a da ba Sipya Ja wu wo sefɛere ti cɛ. Wee w'a da ba sipyii pu bæri pye p'a Kile bɛ wo sefɛere ti cɛ. [³² Ba ni wee na ba sipyii bæri pye p'a Kile wo sefɛere ti cɛ,] Kile ye pyaa bɛ na ba sipyii pye p'a Sipya Ja wu wo sefɛere ti cɛ, lee w'a da mɔ l'i bye wɛ. ³³ Na nagoo, n'a da já gori yaha ni yee ni di mɔ nige wɛ. Yee na ba nɛ xuu shaa, ga nɛ yemu jo Yawutuu ɲɔɲɔfɛɛ pu mu ge, yee ninuyɔ n'a da jo yi bɛ mu jo nɛ na ba she xuu wemu ni ge, yee wa da já zhe wà wɛ. ³⁴ Lee wuu na ɲɔmɛ nivonɔ n'a da jo yi mu, yi taan yiye mu. Yee ya taan nɛ mu taangana lemu na ge, y'a yaa yi taan yiye mu lee taangana li na. ³⁵ Taanɲɛɛge bu bye yee tɛ ni, sipyii bæri na ba li cɛ lee na na yee ɲɛ nɛ wo kalaapiire.»

Yesu ya jo na Pyɛeri na ba foro wee kaa tàan

(Macao 26:31-35; Marika 14:27-31; Luka 22:31-34)

³⁶ A Simɔ Pyɛeri di Yesu yege na: «Wù Kafɔɔ, wee tuun wu ni mu di wa se mii wɛ.» A Yesu di wu pye: «Xuu wemu ni nɛ se ge, mu wa da já binne zhe wà ni nɛ ni nime wɛ; ga caɲa ka wa ma, ma na ba she nɛ yiri.» ³⁷ A Pyɛeri di wu pye: «Wù Kafɔɔ, ɲaha na nɛ da já binne ni mu ni-i wɛ? Ali nɛ na zɔɔ na na munaa li kan, na xhu bɛ mu wuu na.» ³⁸ A Yesu di wu pye: «Can na mu na zɔɔ na ma munaa li kan, na xhu nɛ wuu na ya? Can can na, n'a da yi jo ma mu, yani xhupoo wu pa mɛɛ su ge, mu na ba foro nɛ kaa tàan tɔɲɲii taanri.»

Yesu ya jo na wee wu ɲɛ koo le na se Kile yiri

14 ¹ Lee kadugo na a Yesu di pu pye: «Yi funyɔ ganha bu da bɛn wɛ. Y'a daa Kile na, yi da daa nɛ bɛ na. ² Tatiinyɛ ɲiɲɛhɛye yi wa nɛ To Kile mu, yee da bye yi ɲɛ can wɛ, nɛ bi da ga yee pye jo n'a da zhe tatiinyɛ yàa yi mu wɛ. ³ Nɛ ba she tatiinyɛ yi yàa xɔ tuun wemu ni, n'a da guri ba na ba yee lɔ, nɛ wa xuu wemu ni ge, kɔnhɔ yi bɛ di she bye wà. ⁴ Xuu wemu ni nɛ w'a gaanɲi ge, yee wa lee koo li cɛ xɔ.» ⁵ A Tomasi di wu pye: «Wù Kafɔɔ, xuu wemu ni mu wa se ge, wèe ya wee xuu wuyɛ pyaa cɛ wɛ, wèe na bye dii na lee koo li cɛ wɛ?» ⁶ A Yesu di wu pye: «Nɛ wu ɲɛ koo le, ni can wɛ, ni ɲii sicuumɔ fɔɔ wɛ. Sipyaa sipya wu ɲɛ wu ya toro nɛ yiri wɛ ge, weefɔɔ da nɔ To Kile na wɛ. ⁷ Yee bi ta yee ya nɛ cɛ, yee na ba nɛ To Kile wu bɛ cɛ; yee d'a wu cɛ xɔ nime do, na wu ɲa bɛ.» ⁸ A Filipe di wu pye: «Wù Kafɔɔ, To Kile wu she wù na, lee na wèe yaa.» ⁹ A Yesu di wu pye: «Filipe, ɲiɲaa shi kaa ya nɛ yaha ni yee ni shiizhan wɛ, mu di sanha nɛ cɛ-ɛ ya Filipe? Sipya wemu w'a nɛ ɲa ge, To Kile w'a ɲa.

Mu di yu dii na ne wu To Kile she yi na we? ¹⁰ Wee tuun wu ni mu ya da li na na ne wu je ni To Kile ni nigin; To Kile be di je ni ne ni nigin we ge? Jomɔ pe ne yu me yee mu ge, ne pu taa naye ni we; ga ne To Kile we wu wa ni ne ni ge, wee w'a wu jidaan keree pyi. ¹¹ Yi da na na! Ne ni na To wu beeri wu je nigin; ne To wu be ni ne ni, we beeri pu je nigin. Lee bu bye l'i wa yi yaa we, kapyegee kiimu n'a byi yi jii na ge, yi da na na kee wuu na. ¹² Can can na, n'a da yi jo yi mu, sipya wemu bu da ne na, keree kiimu beeri ne byi ge, wu na ba kee tuugo pyi. Wufɔɔ na ba keree kii pyi be kiimu ya pele ne wogoo ki na ge, bani ne wa gaanji na To Kile wu yiri. ¹³ Yi ba yaaga tuugo beeri jeeri Kile mu wee tuun wu ni ne mege na, ne na kee kan yi mu; kɔnhɔ Jafɔɔ wu To Kile wu wo sefeere ti she. ¹⁴ Yi bu yaaga tuugo beeri jeeri ne mege na, ne na kee kan yi mu.»

Yesu ya Fefere Munaa jomɛe lo n'a daa fee pu mu

¹⁵ «Ne bu da ne kaa ya dan yi ni can can na, ne jomɛheɛ kiimu jo yi mu ge, yi na da ki koro jaari. ¹⁶ Ne na ba na To Kile wu jeeri wu Tegeɔɔ watii kan yi mu, kɔnhɔ wee di ba bye ni yi ni gbee. ¹⁷ Wee je Fefere Munaa lemu l'a Kile wo can wu shee sipyii pu na ge. Koɔ ke sipyii wa da ja wee ta we, bani pu wa wu jaa we, p'i wa wu ce be we. Ga yee kunni d'a wu ce, bani wu wa ni yee ni, wu na ba bye yee zɔɔɔ pu na. ¹⁸ N'a da ga yi yaha ba cirimeɛ je we. Ne na ba she guri ba yi mu sanha. ¹⁹ Jeri bu bye ke koɔ ke sipyii na wii ɔɔ ne ni. Ga yee kunni na ba ne ja, bani ne je jiiɛere ni, lee wuu na yee be na ba bye jiiɛere ni. ²⁰ Kee caɔa ki ba no, yee na ba li ce na ne ni na To wu ni, na we beeri pu je nigin; yee ni ne be di je nigin, ne be ni yee beeri be di je nigin. ²¹ Sipya wemu ba ne jomɔ nuri na pu koro jaari, weefɔɔ ni ne kaa ya dan can can na. Ne kaa ba dan sipya wemu ni, weefɔɔ kaa na da dan To Kile be ni; wu kaa na da dan ne be ni, ne na ganha na naye shee wu na.» ²² Yesu kalaapire la be mege ki bye na Zhuda, (wee ni Zhuda Isikariyɔti wa nigin we.) A wee di wu yege na: «Wu Kafɔɔ, jaha na mu di da ba maye she we na, mu di da maye she koɔ ki sipyii pusamaa na-e we?» ²³ A Yesu di wu pye: «Ne ba dan sipya wemu ni, jomɔ pemu ne jo ge, wufɔɔ na da pee koro jaari. Lee funɔɔ ni, weefɔɔ na da dan ne To Kile be ni. Ne ni na To Kile na ba ba weefɔɔ mu na ba bye ni wu ni. ²⁴ Ne bu bye ne ya dan sipya wemu ni we, wee da da ne jomɔ pu be koro jaari we. Jomɔ pe ne di wa yu yee mu ge, pee ya foro neye pyaa ni we, ga ne tunɔɔ To Kile ni p'a yiri.

²⁵ «Na ne yaha ni yee ni shiizhan nime, ne ye beeri jo yee mu. ²⁶ To Kile na ba Fefere Munaa lemu kan yee mu ne mege na l'i bye yee Tegeɔɔ ge, lee na ba yee kalaa keree beeri ni. Ne keree kiimu beeri jo yee mu ge, li na ba yi funyɔ tirige kee beeri na. ²⁷ N'a da lopine kan yi mu. Lopine le

li wa ne ni ge, lee tuugo n'a da ba gan yi mu. Ga n'a da li kan ke koŋo ke wuu li kangana na we. Yi ganha bu fyaara yaha yi zɔɔ pu na we, yi ganha bu yi xakilee pu be yirige we. ²⁸Ne yi jo xɔ yi mu jo: «Ne gaŋi, ga n'a da zhe guri ba yi mu sanha.» Ne bu da ne na dan yee ni, ne na se To Kile yiri, lee ya yaa li pye yee mu fundanga. Bani To Kile ya pele ne na. ²⁹Ayiwa, ne kii keree kii jo yi mu nime, yani ki pyeduun wu pa no ge, koŋo ki pyeduun ba no, y'i da na jomɔ pu na. ³⁰N'a da ja jo di mo nige ni yi ni we, bani ke koŋo ke wo juŋɔɔ wu w'a ma. Wu se wa ne na kaa la shishiin na we. ³¹Ga koŋo sipyi beeri ya yaa pu li ce na ne To Kile ya dan ne ni, keree kii w'a yu ne mu ge, ne di kee be pyi.» Ba Yesu ya yee jo xɔ we, na jo: «Yi yiri wu da se, wu laha naha!»

Yesu ne eɗezen tige can can wogo

15 ¹Ayiwa Yesu ya jo na: «Ne ne eɗezen tige can can wogo, ne To Kile di ne ki faapyevɔɔ. ²Geŋe beeri k'a foro ne na, k'i ya nagoo pyi we, wu na kee koŋ. Ga geŋe beeri k'a foro ne na na nagoo pyi ge, wu na ba kee yiile, koŋo ki da nagoo niɗehemee pyi na toro taashiine li taan. ³Ne kalaa wemu kan na xɔ yee mu ge, wee kalaa w'a yee pye faefee. ⁴Yi kori yaha ne wo kariɗeege ki ni, ne be na gori yaha ni yi ni kariɗeege ni. Ba eɗezen geŋe ne me we, ki da ja nagoo pye kiyɛ mu ni ki ya kori yaha tige ki ceefuu li na we, mu yee be ne. Yee bye yee di ya kori yaha ne wo kariɗeege ki ni we, yee da ja nagoo pye piimu kaa na daan Kile ni we.

⁵«Ne wu ne eɗezen tige ke, yee di ne geye ye. Sipyi wemu w'a kori yaha ne wo kariɗeege ki ni, a ne be di gori yaha kariɗeege ni ni wufɔ ni ge, weefɔ wu da ja nagoo niɗehemee pye. Bani ne bye ne ne ni yee ni we, yee da ja yafiin be pye Kile mu we. ⁶Sipyi wemu bu bye wu ya soɔ na gori yaha ne wo kariɗeege ki ni we, wee na ba wa kpeenge na. Wu na ba bye ba eɗezen geŋe ne we, p'a kemu koŋ na laha tige ki na ge, k'a waha. Yee gewaya yi na ba binne na yi le na ni, y'a sozi. ⁷Yi bu gori yaha ne wo kariɗeege ki ni, a ne jomɔ be di gori yaha yi funyɔ ni, yaaga beeri kaa li ne yi na ge, yi ki neeri, kee na gan yi mu. ⁸Yee bu nagoo niɗehemee pye, lee l'a li shee na yee ne wo kalaapiire, lee shiin l'i wa Kile mege pele. ⁹Ne taan na To Kile mu taangana lemu na ge, lee taangana le ninuno na yee be ya taan ne mu. Lee na nime, yi kori yaha ne wo taanɗeege ki ni. ¹⁰Yi ba ne wo juɗeejogoo ki con, yi na ba gori yaha ne wo taanɗeege ki ni. Ba ne ya na To Kile wo juɗeejogoo ki koro paari, na gori yaha wu wo taanɗeege ki be ni we.

¹¹«Ne kii keree kii beeri jo yee mu, koŋo ne wo fundanga ki ja pye yi ni, koŋo yi wo fundanga ki jo di fa. ¹²Juɗee le n'a da jo yi mu ge, lee li wa me. Yee ya taan ne mu taangana lemu na ge, yi taan yiyɛ mu

lee taangana li na. ¹³Na ma munaa kan na xhu ma napiineε wuu na, taanpεεge ka shishiin ya peλε kee na we. ¹⁴Keree kiimu ne yu yee mu ge, yi ba kee pyi, wee tuun wu ni y'a pεri na napiineε. ¹⁵Ne da da yee pyi nige kapyebyii we, bani kapyebye ya wu juηofɔɔ kapyegeε beeri ceni we. Ga ne yee pye na napiineε, bani kaa lemu beeri ne ta na To Kile mu ge, ne yee kalaa kee beeri ni. ¹⁶Yi ganha ba giin na yee pu wa ne paha bulo we de! Ga ne wu wa yee paha bulo, na yee pye na tudunmɔɔ. Y'a kapyegeε nizaanpaa pyi, kiimu wo kuduun wu da gori yaha ge; kɔnhɔ yi ba yaaga beeri pεeri To Kile mu ne mege na, wu kee kan yi mu. ¹⁷Le n'a zhaa yi mu ge, lee li wa me jo yi taan ni yiye ni.

Koηɔ sipyii na ba n'a daa fεε pu kɔ

¹⁸«Koηɔ sipyii bu yi kɔ, y'a yaa yi fεnhε li cε na ne koηɔ ya fεnhε kɔ yee paha na. ¹⁹Yee da bi bye ni koηɔ ke wo sipyii ni nigin, yee bi da da dan koηɔ ke ni, bani yee bi da bye koηɔ wuu. Ga yee pε ke koηɔ ke wuu we, bani ne yee paha bulo, na yee niηe wolo ke koηɔ ke ni. Lee wuu na koηɔ k'a tɔnbεenre shan yee na. ²⁰Ne fεnhε jomɔ pemu jo yi mu ge, yi pee yaha yiye funyɔ ni na jo: «Kapyebye ya peλε wu juηofɔɔ na we.» Pu bi ta p'a ne kanha, pu na ba yee be kanha mu. Pu bi ta p'a ne jomɔ pu co, pu na ba yee be wo jomɔ pu co. ²¹Ga pu na ba kee keree ki beeri pye yee na ne wuu na, bani wemu w'a ne tun ge, pu ya wee cε we. ²²Ne da bye ne pa na ba jo ni pu ni we, pu bi da ba jaagi pu jurumu wu na we. Ga nime, kapii tagana wa pu mu pu jurumu wu na we. ²³Sipya wemu bu ne kɔ, ne To Kile wu be ma w'a kɔ. ²⁴Kakanhanpaa kii ki pε sipya wa shishiin sanha ki pye pa-ε ge, ne da bye ne kee pye pu niηe ni we, pu bi da ba jaagi pu jurumu wu na we. Ga nime kunni p'a kee beeri pa pu nii na, na nɔhɔ ne ni na To Kile wu kɔ. ²⁵Ga kee beeri ya pye mu, kɔnhɔ yemu y'a ka pu wo saliya wu ni ge, yee pɔ di fa na:

«P'a na kɔ tawaga ni.»*

²⁶«Ayiwa, Tegeɔɔ we n'a da ba dun na pa yi mu na yiri To Kile yiri ge, wee pε Fεfεere Munaa, lemu l'a can wu shεε sipyii pu na ge. Lee ba ba, lee na ba ne kaa yu. ²⁷Yi be di ba na kaa yu sipyii pu mu, bani ne ni yee pu bye shiizhan fo ne keree ki pɔ kɔnduun wu ni.

Fεfεere Munaa li na ba lemu pyi ge

16 ¹«Ne kii keree kii beeri jo yi mu, kɔnhɔ kaa la shishiin ganha bu yi yeege n'a daa wu ni we. ²Pu na ba yi niηe kɔɔn na wo Kile-pεεηe piyεye sipyii ni. Cana ka yere wa ma, wa ba yee wa gbo, wufɔɔ na wuyε ta na pεεηe kaa wee ya pye Kile mu. ³Pu na ba kee keree ki beeri pyi yi na,

* 15:25 Zaburuu 35:19; 69:5; 109:3

bani pu ya ne To Kile ce we, p'i wa neye pyaa ki be ce we. ⁴Ne kii keree kii beeri yu yi mu, kɔnhɔ ki pyeduun ba nɔ, yi funyɔ di do li na na ne ki beeri jo toro yi mu.

«Ne ta ye naha jo yee mu fo taashiine li ni we, bani neye pyaa ki bi bye ni yee ni. ⁵Ga we w'a ne tun ge, wee yiri n'a da guri da gaanji nime; sipya be di wa ta yee ni na ne pye: «Mii m'a se we?» ⁶Ne pe jomɔ pe jo yee mu ge, lee l'a yee nahaya pye y'a tanha. ⁷Ga lee be na can n'a yu me yi mu, ne na kari, lee l'a pɔɔ yee mu, bani ne bu bye ne ya kari we, Tegeɔɔ wu da ba yee mu we. Ga ne bu gari ne na zhe wu tun ba yi mu. ⁸Ga wee Tegeɔɔ wu ba ba, wu na ba li she koɔ sipyii na, na puye pu wa faanna jurumu shizhaa na, na puye faanna Kile wo tiime pu keree shizhaa na, na puye faanna Kile wo kiiri wu keree shizhaa na. ⁹Puye pu wa faanna jurumu shizhaa na, bani pu ya da ne na we. ¹⁰Puye pu wa faanna Kile wo tiime keree ki shizhaa na, bani ne gaanji na To Kile yiri; lee funyɔ ni yi wa da ba na ja nige we. ¹¹Puye pu wa faanna Kile wo kiiri wu keree shizhaa na, bani kiiri ya kɔn xɔ ke koɔ ke wo nɔɔɔ wu na.

¹²«Keree nɔɔɔ wa ne mu na jo yee mu sanha, ga l'a waha yee mu yee pu ja kee naha ce nime. ¹³Can Munaa lemu l'a can wu shee ge, lee ba ba tuun wemu ni, lee na ba yi naha co, na can wu beeri shee yi na. Bani jomɔ pe l'a da ba yu yi mu ge, l'a da ba pee yu liye pyaa wo sefeere ni we. Ga jomɔ pemu l'a da ba nuri Kile nɔ na ge, li na ba pee yu yi mu. Li na ba keree nibanaa be yu yi mu. ¹⁴Li na ba ne mege ki peɛ, bani jomɔ pe pu wa ne mu ge, li na ba pee luu na yu yi mu. ¹⁵Yaaga tuugo beeri ki ne To Kile mu ge, yee beeri ne ne woyo. Lee wuu na ne yu jo Kile Munaa l'a da ba ne wo kafila wu luu na yu yee mu.»

Ƴatanhaka li na ba jeri fundanga kaa

¹⁶Lee kadugo na a Yesu di wu kalaapiire ti pye: «Jeri tapyege ni y'a da wii ɔɔ na ni; ga jeri wa be bu bye sanha lee kadugo na, yi na nɔhɔ na ja.» ¹⁷Ba Yesu ya yee jo we, a wu kalaapiire ta di ganha na puye yegee na: «Aa, ye w'a jo me ge, yee kori di wa dii we? W'a jo na: «Jeri tapyege ni y'a da wii ɔɔ na ni, ga jeri wa be bu bye sanha lee kadugo na, yi na nɔhɔ na ja.» Na jo sanha na: «Ne gaanji To Kile yiri.» ¹⁸Wee «Jeri» we kaa w'a yu ge, wee kori ne dii we? Ye w'a yu ge, wee kunni ya yee ja we.»

¹⁹A Yesu di li ce na kalaapiire ti funyɔ ki bye t'i wu yege, a wu pu pye: «Ne yee pye jo: «Jeri tapyege ni y'a da wii ɔɔ na ni, ga jeri wa be bu bye sanha lee kadugo na, yi na nɔhɔ na ja ge,» pee jomɔ pe na be yee wa yiye yegee we? ²⁰Can can na, n'a da yi jo yi mu, yee kunni na ba sii mehe su xuuni, na tataara jomɔ yu; lee di ke koɔ ke sipyii ta pee na fundanga pyi. Yee nahaya na ba danha, ga yi natanhana ki na ba jeri yi mu fundanga.

²¹ Cee yacere bu yiri, wu naha ki ma danha fo xuuni, bani wu tigiduun wu ma nɔ. Ga wu bu digi xɔ, pya wemu na w'a tigi ge, wee pya wu wo nɛnaa wo fundanga funɔ ni, wu funɔ na wɔ wu kanhama pu beeri na. ²² Mu li wa yee be mu, yee nahaya kunni wa tanha nime. Ga ne na ba guri yee na sanha, yee zɔɔ pu na ni fundanga na. Kee fundanga ke, wa shishiin wa da já ba kee sho yi na we. ²³ Kee caɔa ki ba jo k'a nɔ ge, yee wa da ne yege nige kaa la shishiin na we. Can can na, n'a da yi jo yi mu, yaaga tuugo beeri y'a da ba nɛeri To Kile mu ne mege na ge, wu na kee kan yi mu. ²⁴ Ali nime be ni yee sanha yaaga nɛeri To Kile mu ne mege na we. Y'a Kile nɛeri, wu na da yi kaan, konho yi fundanga ki nɔ di fa.»

Yesu ya se ta na xɔ ke konɔ ke na

²⁵ A Yesu di jo sanha na: «Ayiwa, ne kunni wa kafila talenɛɛ taga yee kalaa kii keree kii beeri ni. Ga caɔa ka na ba nɔ, n'a da ba yee kalaa nige ni kafila talenɛɛ ni we; n'a da ba To Kile wo keree ki fiinɛ da yu yi mu. ²⁶ Kee caɔa ki ba nɔ, yi na ba yi nidaan nɛeri To Kile mu ne mege na. Nɔnɔ wa da ba bye lee na kanna ne wu na pa To Kile nɛeri yee mu, wu na yee wo nɛrege ki co we. ²⁷ Bani yee ya dan To Kile ye pyaa ki ni. Yee ya dan wu ni, bani ne be ya dan yee ni, yee d'a nɔho dà be li na na Kile ni ne foro. ²⁸ Can wu nɛ wii To Kile yiri ne yiri na pa konɔ puga; nime n'a da voro konɔ puga di guri da se To Kile yiri.»

²⁹ A wu kalaapiire t'i wu pye: «Nime kunni, m'a yi fiinɛ na yu wu mu, nime woyo yi wa kafila talenɛɛ we. ³⁰ Nime kunni, w'à li ce na m'a keree beeri ce, yegeye yemu be yi da ba bye mu na ge, mu ya yee be ce na ta pu sanha yi pye mu na we. Lee na wèe ya dà li na na Kile ni mu ya foro.» ³¹ A Yesu di pu pye: «Y'a jo na yee wa daa ne na nime ge? ³² Ayiwa, caɔa ka wa ma, k'a nɔ xɔ be, yee beeri na ba baa jaaga na ne ye nigin yaha wà, wa beeri w'a ganha na gaaji wu kaban. Ga ne wa da ba bye na ye nigin we de, bani na To Kile wu wa ni na ni. ³³ Ne kii keree kii beeri jo yi mu, konho y'i lonine ta ne wo kariɛege ki ni. Kanhama nigbo na ba nɔ yi na ke konɔ ke na, ga yi la le yiye ni! Ne kunni ya se ta na xɔ konɔ na.»

Yesu ya Kile nɛeri wuye pyaa ki mu

17 ¹ Ba Yesu ya yee jo mu we, na wu nɔnɔ yirige fugba we ni na Kile nɛeri na: «To Kile, tuun w'a nɔ nime. Pɛnɛ taha ma Ja wu na, konho ma Ja wu be di pɛnɛ taha ma na. ² Bani m'a sefere kan wu mu, na wu teɛ konɔ ke sipyii pu beeri nɔnɔ ni, sipyii piimu beeri m'a yiri pa wu mu ge, konho wu ni sicuumɔ nixhobaama kan pee mu. ³ Ni sicuumɔ nixhobaama pe, pee nɛ na mu Kile ce, mu wemu wu nɛ nigin pe na nɛ can can wo ge. Yesu Kirisa wemu be m'a tun na pa ge, p'i wee be ce. ⁴ Ne mu

pele jɪŋe ki na; kapyeŋe kii ma bi kan na mu di bye ge, ne kee beeri pye na ki ɲɔ fa. ⁵ Nɔɔɔ taha na na nime To Kile, di binne bye ni ma ni. Nɔɔɔ we wu bi fenhe pye ne na na koŋɔ ta ki sanha ɲɔ kɔn we ge, wee nɔɔɔ we taha na na.»

Yesu ya Kile jɛeri wu kalaapiire ti mu

⁶ «Sipyii piimu m'a lo koŋɔ sipyii pu ni na kan ne mu ge, ne mu kaa jo pu mu, kɔnhɔ p'i ma ce. Mu wuu pu bye pii, a mu di pu kan ne mu. A pu be di sɔɔ na ma jomɔ pu co. ⁷ Nime kunni, p'a li ce na lemu beeri mu ya kan ne mu ge, na lee beeri ya foro muye pyaa ki ni. ⁸ Bani jomɔ pemu mu ya kan ne mu ge, pee jomɔ pe ne kan pu mu, a p'i sɔɔ pu na. P'a li ce can can na na mu ni ne foro, na dɔ be li na na mu w'a ne tun. ⁹ Pee wuu na ne mu jɛeri. Ne ta na ma jɛeri koŋɔ ke wo sipyii pii wuu na-ε de, ga piimu m'a kan ne mu ge, pee wuu na, bani mu wuu pu je pii. ¹⁰ Yaaga kemu beeri ki je ne wogo ge, mu wogo ki je kii, yaaga kemu beeri ki je mu be wogo ge, ne be wogo ki je kii. Pɛɛɛ ke ki wa ne na ge, Kalaapiire ti t'a kee pɛɛɛ ki sheε. ¹¹ Ne na ba foro koŋɔ puga ni, ga pee kunni na gori naha ke koŋɔ ke na. Ne na ba she ma yiri. To Kile, mu wemu wu wa fɛfɛε ge, pu mara ma mɛge ki sefɛere ti gbɔɔɔ ni, tee sefɛere temu m'a kan na mu ge; kɔnhɔ p'i binne, p'i bye nigin ba ne ni mu wa nigin me we. ¹² Ne bye ni pu ni koŋɔ na tuun wemu ni ge, ne bi pu mara ni mu wo sefɛere ti ni, m'a bi tee sefɛere temu kan ne mu ge. Ne pu beeri mara, nigin be ya ta buun wu munaa ni we, fo wemu wu bi yaa wu buun wu munaa ni, kɔnhɔ yemu y'a ka Kile wo Kitabu wu ni ge, yee ɲɔ di fa ge, fo wee ye.

¹³ «Ga mu yiri n'a da zhe nime. Ne ye beeri yu na na yaha naha sanha koŋɔ ke na, kɔnhɔ fundanga ke ki je ne ni, ki ɲɔ na fa ge, kee di bye pu be ni. ¹⁴ Ne mu wo jomɔ pu kan pu mu, a koŋɔ sipyii di pu kɔ; bani pu je ke koŋɔ ke wuu we, ma na jo ba ne be wa me ne je ke koŋɔ ke wo we. ¹⁵ Di w'a ma jɛeri na go ma pu lo yeege ke koŋɔ puga ke ni we, ga n'a ma jɛeri jo ma pu mara, m'a pu tanha Shitaanni na. ¹⁶ Pu je ke koŋɔ ke wuu we, ma na jo ba ne be wa me ne je ke koŋɔ ke wo we. ¹⁷ Ma wo can wu taga pu pye fɛfɛε. Mu wo kafila wu wu je can we. ¹⁸ Tungana lemu na m'a na tun na pa koŋɔ puga ge, lee tungana le na ne be ya pu tun she koŋɔ ki na. ¹⁹ Ne naye waa yaha fɛfɛere ni mu mu pee wuu na, kɔnhɔ pu be di puye waa yaha p'i bye fɛfɛε can wu ni.

Yesu ya Kile jɛeri wu n'a daa fɛε pu beeri mu

²⁰ «Ne ta na ma jɛeri pii ye wuu na-ε de, ga piimu be pu da ba dɔ ne na pu jomɔ pu funɲɔ ni ge, pee be wuu na n'a ma jɛeri, ²¹ kɔnhɔ pu beeri di binne, p'i bye nigin, ba mu To Kile je me ni ne ni, ne be di je mu ni mu

ni wε. P'i binne, p'i bye nigin ni wεe bε ni, kɔnhɔ kɔɔ sipyii di dā li na na mu w'a nε tun. ²² Pεεɔ ke mu ya kan nε mu ge, kee pεεɔ ke nε kan pu bε mu, kɔnhɔ p'i binne p'i bye nigin ba nε ni mu ɲε mε nigin wε. ²³ Nε pinne ni pee ni na pye nigin, mu bε d'a pinne ni nε ni na pye nigin; kɔnhɔ pu bε di já pinne p'i bye nigin can can na. Lee bu bye, kɔɔ sipyii na li cε na na mu w'a nε tun, na pee bε ya taan mu mu ba nε taan mu mu wε.

²⁴ «Na To Kile, piimu m'a kan nε mu ge, nε na ba she bye xuu wemu ni ge, na funɔ ki wa pu bε di ba she bye wà ni na ni. Nɔɔɔ we m'a kan na mu ge, kɔnhɔ p'i wee nɔɔɔ we ɲa, bani nε taan mu mu na ta kɔɔ sanha nɔhɔ shan wε. ²⁵ To Kile, mu wemu w'a tii ge, kɔɔ ya ta mu cε wε; ga nε kunni d'a mu cε. Piimu m'a kan nε mu ge, pee bε ya li cε na mu w'a nε tun. ²⁶ Nε pu pye p'a mu cε, nε sanha di wa da da pu pyi p'a ma ceni. N'a taan ma mu taangana lemu na ge, kɔnhɔ kee taanɲεεge ke tuugo di já pye pu tε ni, nε bε di binne bye ni pu ni nigin.»

Yawutuu p'a Yesu co

(Macao 26:47-56; Marika 14:43-50; Luka 22:47-53)

18 ¹ Ayiwa, ba Yesu ya yee jo xɔ wε, a wu ni wu kalaapiire t'i yiri kari Sedɔɔɔ dugo ki kadugo yiri. Tiire kerεye ya yi bye wee xuu wu ni, a p'i she jé yee ni.

² Zhudasi we wu bi da ba Yesu nɔhɔ yaha ge, lee bi wee ta wee bε ya yee tiire kerεye yi sanha cε. Bani Yesu bi tee na se wà ni wu kalaapiire ti ni.

³ Na Yesu ni wu kalaapiire ti yaha wee xuu wu ni, a Zhudasi di nɔ. Wu ni sɔɔsɔsɔ ni Kile-pεεɔ pugbɔhɔ ki gedii pii pu bye. Saraya ɲaha shɔɔnɔrɔvεε ɲuɔɔfεε|Saraya ɲaha shɔɔnɔrɔvεε ɲuɔɔfɔɔ ni Farizhεen pu bi pee pinne ni Zhudasi ni. Namuuyɔ ni sokinnaa ni pu bye, yagboyo bε di ɲε pu mu.

⁴ Keree kiimu bεeri ki bi da ba bye Yesu na ge, wu bi kee bεeri cε xɔ. A wu fulo pii sipyii pii na na pu yege na: «Jɔɔ yee di zhaa wε?» ⁵ A p'i jo: «Nazareti shεen Yesu.» A Yesu di pu pye: «Nε wu ɲε wii!» Zhudasi we wu bi Yesu nɔhɔ yaha ge, lee bi wee bε ta ni pu ni. ⁶ Ba Yesu ya pu pye: «Nε wu ɲε wii!» wε, a p'i guri guri kaduma, na laha laha to ɲiɲε na. ⁷ A Yesu di guri pu yege sanha na: «Jɔɔ yee di zhaa wε?» A p'i wu ɲɔ shɔ na: «Nazareti shεen Yesu.» ⁸ A Yesu di pu pye: «Go nε yee pye jo nε wu ɲε wii. Yee bu da yee na nε shaa, yi pii samaa yaha pee di da gaɔɔi.» ⁹ Lee funɔ ni jomɔ pemu Yesu bi jo ge, a pee di bye can, na: «Na To Kile, piimu bεeri m'a kan nε mu ge, nigin bε ya piin nε mu pu ni wε.» ¹⁰ Lee bi ɲmɔpara la ta Simɔ Pyεeri mu, a wee di lee kɔ li forogo ni, na saraya ɲaha shɔɔnɔrɔvεε wo ɲuɔɔfɔɔgbɔ wu wo bulo kanige cε niwεɲε paa laha. Wee kapyebye we mεge ki bye na Malikusi. ¹¹ A Yesu di Pyεeri pye: «Ma ɲmɔpara le le wà

li forogo ki ni! Wee tuun wu ni, ne To Kile w'a kanhama pemu gbegele yaha ne naha na ge, mu funḡo wa ne wu jé pee ni-i ge?»

¹² Ayiwa, ba Yesu ya yee jo we, a sɔɔsɔsɔii ni pu wo ɲuḡɔfɔɔ we, ni Yawutuu gedii p'i Yesu co na wu keye ye ɔɔ. ¹³ A p'i fenhɛ she ni wu ni Ane mu, wee bye Kayife wo yafena; Kayife di bi bye saraya naha shɔɔnɔrivɛɛ wo ɲuḡɔfɔɔ we lee yee le. ¹⁴ Wee Kayife wu w'a bi pe jomɔ pe taga Yawutuu ɲuḡɔfɛɛ pu yeri na: «Ta yee ya li ce na jo l'a ɔɔɔ yee mu na shen nigin wu xu sipyii pu beeri wuu na we?»

Pyɛeri ya foro Yesu kaa t̄aan

(Macao 26:69-70; Marika 14:66-68; Luka 22:55-57)

¹⁵ Ayiwa, ba p'a gaanji ni Yesu ni we, a Simɔ Pyɛeri ni kalaapire la be di daha pu feni na gaanji. Macɛɛ ki bye lee kalaapire le ni saraya naha shɔɔnɔrivɛɛ wo ɲuḡɔfɔɔ wu te ni; lee l'a pye kapuḡo a lee kalaapire l'i jé ni pu ni saraya naha shɔɔnɔrivɛɛ wo ɲuḡɔfɔɔ wu kaanja ki ni. ¹⁶ A Pyɛeri di ba yere kpeenge ki na, kupa li ɲo na. Lee kalaapire lemu l'a pye saraya naha shɔɔnɔrivɛɛ wo ɲuḡɔfɔɔ wu ceɔɔ ge, a lee di guri foro kpeenge ki na. Cee wemu wu bi kupa li ɲo sigeɛ ge, a wu ba jo ni wee ni, na Pyɛeri leɛɛ kaanja ki ni. ¹⁷ Ayiwa, ba Pyɛeri ya jin kaanja ki ni we, cee we w'a kupa li sigeɛ ge, a wee di wu pye: «Ta mu be be wu wa we ná we wo kalaapiire ti ni we?» A Pyɛeri di wu ɲo shɔ na: «Ahayi, ne wa pu ni-i de!» ¹⁸ Wiire tuun wu bye wii, a kapyebyii pu ni sɔɔsɔsɔii p'i na gberi na wahani. A Pyɛeri be di ba yere pu t̄aan na ganha na wahani.

Saraya naha shɔɔnɔrivɛɛ wo ɲuḡɔfɔɔ w'a Yesu yege

(Macao 26:59-66; Marika 14:55-64; Luka 22:66-71)

¹⁹ Ayiwa, a saraya naha shɔɔnɔrivɛɛ wo ɲuḡɔfɔɔ wu Yesu yege wu kalaapiire te ni wu kalaa wu keree na. ²⁰ A Yesu di wu pye: «Ne kunni, kpeenge na ne bi ma yu sipyii pu beeri nii na. Ne bi sipyii pu kalaa Kile-peeɛɛ piyeyɛ ye, ni Kile-peeɛɛ pugboho ki ni. Wee xuu wu ni be Yawutuu pu beeri bi ma puyɛ pinne. Ne ta na jomɔ pa shishiin jo ɲmɔhoɔ ni we. ²¹ Naha na ma di na yegeɛ we? Piimu p'a na jomɔ pu logo ge, pee yege na dii ne d'a pu kalaa we. Ne yemu jo ge, p'a yi ce can can na.» ²² Ba Yesu ya yee jo we, lee di Kile-peeɛɛ pugboho ki gedi wa ta wu t̄aan. A wee di kadaa ja wu nibege ni, na wu pye: «Saraya naha shɔɔnɔrivɛɛ wo ɲuḡɔfɔɔ wu wo ɲo shɔgana li wa le mu mu ya?» ²³ A Yesu di wu pye: «Ne bu da ne kafilakuumɔ jo, lemu l'a wu kolo ge, lee jo. Ga ye ne jo ge, yee bu da y'a tii tajogo ni, naha na ma d'a na kpɔn we?»

²⁴ A Ane di ɔɔɔ ti yaha wà Yesu na, na wu yaha she gan Kayife mu, saraya naha shɔɔnɔrivɛɛ wo ɲuḡɔfɔɔ we.

Pyɛeri ya foro Yesu kaa t̄aan sanha

(Macoo 26:71-75; Marika 14:69-72; Luka 22:58-62)

²⁵ Lee bi Simɔ Pyɛeri ta sanha na ki t̄aan na wahani. A sipyii pii di wu yege na: «Ta mu be be wu wa we ná we wo kalaapiire ti ni wɛ?» Ga, a Pyɛeri di foro wu kaa t̄aan na jo: «Ahayi, ne wa pu ni-i dɛ!» ²⁶ Ná wemu wo niwɛɛ Pyɛeri ya paa laha ge, wee wo ceborona wa be wu bye saraya naha shɔɔnrivɛɛ wo ɲɲɔɔfɔgbɔ wu kapyebye wa. A wee di Pyɛeri pye: «Wee tuun wu ni, ta neye pyaa ya mu ɲa ni wu ni shiizhan tiire kereye yi ni wɛ?» ²⁷ Ga, a Pyɛeri di guri jo sanha na yi ɲɛ can wɛ, a xhupoo di mɛɛ su taapile ni.

P'a she ni Yesu ni Pilate mu

(Macoo 27:1-2, 11-14; Marika 15:1-5; Luka 23:1-5)

²⁸ Lee kadugo na a p'i foro ni Yesu ni Kayife kaban, na gari ni wu ni Orome gbafɛnɛeri wu kaɲa ki ni. Lee ya pye ɲimugɲɔ wu na. Yawutuu ɲɲɔɔfɛ pu ya ta sɔɔ na jɛ kaɲa ki ni wɛ, kɔnhɔ p'i gori yaha fɛfɛɛ na be ni pu wo kalɛgɛɛ ki ni, kɔnhɔ pu be di ba já ɲuwuuro ti wo Kalɛɛ|Kalɛɛ li yalige ki li. ²⁹ Lee l'a Pilate pye w'a foro pa pu yiri kpɛnge ki na, na ba pu yege na: «Lɛkɛ we ná we d'a pye y'i wu jaagi lee na wɛ?» ³⁰ A p'i Pilate pye: «We ná we da bye wu ɲɛ kakuubye wɛ, wɛɛ bi da ga ba ni wu ni mu mu wɛ.» ³¹ A Pilate di pu pye: «Y'a se ni wu ni yiye pyaa di she kiiri kɔn wu na na be ni yi wo saliya wu ni.» A p'i Pilate pye: «Li ya saha wɛɛ pu sipya wa shishiin gbo wɛ.» ³² Lee ya pye mu, kɔnhɔ Yesu bi jomɔ pemu jo na wee na ba xhu xugana lemu na ge, pee ɲɔ di fa.

³³ Wee tuun wu ni a Pilate di guri jɛ gbafɛnɛeri wu kaɲa ki ni, na Yesu yiri na wu yege na: «Yawutuu wo saan mu ɲɛ ya?» ³⁴ A Yesu di Pilate pye: «Muye pyaa k'a ye kɔn mayɛ funɲɔ ni na jo laa, ta watii w'a yi jo mu ɲii na?» ³⁵ A Pilate di wu pye: «Wee tuun wu ni, ma na ɲa Yawutu ge? Muye pyaa shishiin ni saraya naha shɔɔnrivɛɛ ɲɲɔɔfɛɛ|saraya naha shɔɔnrivɛɛ ɲɲɔɔfɔɔ, pee p'a pa ni ma ni ne mu, na ne wu kiiri kɔn ma na. Lɛkɛ ma d'a pye pu na wɛ?» ³⁶ A Yesu di wu pye: «Ne wo saanra ti wa naha ke kɔɲɔ ke na wɛ. Ne wo saanra ti da bi bye naha ke kɔɲɔ ke na, ne wo sipyii pu bi da kashɛn ɲmɔ ne kaa na, kɔnhɔ Yawutuu ɲɲɔɔfɛ pu ganha bu já ne co wɛ. Ga ne wo saanra ti ɲɛ naha ke kɔɲɔ ke na wɛ.» ³⁷ A Pilate di Yesu pye: «Wee tuun wu ni saan mu ɲɛ ge?» A Yesu di wu pye: «Mayɛ pyaa ki wa yi yu na saan ne ɲɛ; can wu ɲɛ wii. Ga lemu na ne se kɔɲɔ ke na ge, lee li wa mɛ, na can wu sheɛ sipyii pu na. Sipya wemu funɲɔ ki ɲɛ wu da ɲaari can ni ge, weefɔɔ wu da da ne jomɔ nuri.» ³⁸ A Pilate di wu pye: «ɲlaha ki ɲɛ can wɛ?»

P'a Yesu jaagi na pu wu gbo

(Macoo 27:15-18, 20-21; Marika 15:6-11; Luka 23:13-19)

Ba Pilate ya yee jo wε, na foro kari sanha Yawutuu pu y'iri na she pu pye: «Ne mu kunni, nε kaa la shishiin ja we nά we na lemu l'a wu kagbuu xε wε. ³⁹ Ayiwa, ma na jo lee wa wu mu kalεε, na jo yee bεeri, ba Jluwuuro ti wo Kalenε|Kalenε l'a nε wε, di ma kasolemε wa yaha yi mu. Lee funjε ni yi la jε di Yawutuu pu wo saan wu yaha ya?» ⁴⁰ A p'i ganha na sele na yu: «Ahayi dε! ma ganha bu wee yaha wε, Barabasi yaha!» Na ta wee Barabasi we di bi dun sipyii na.

Pilate ya sεε li na na pu Yesu gbo

(Macoo 27:22-31; Marika 15:12-20; Luka 23:20-25)

19 ¹ Ayiwa, Pilate ya li ta mu ge, a wu jo na pu Yesu kpεn ni susεεε ni. ² A sεεsii p'i xhuyo shin na pye saanra jυdεε, na lee tε wu jυjε ni. Na saannaa fadεgbεhε njigaa ka le wu na. ³ A p'i ganha na fuloo wu na na yu: «Jlaabye Yawutuu saan!» Na ganha na kadawahaa leni wu ni.

⁴ A Pilate di guri foro sanha kpεenge ki na na she sipyii ti pye: «N'a da pu pye p'i foro naha ni wu ni kpεenge ki na, kεnhε y'i li cε na jo nε ta kaa la shishiin ja we nά we na lemu l'a wu kagbuu xε wε.» ⁵ A p'i foro ni Yesu ni, xhuyo jυdεε li na jε wu na, saannaa fadεgbεhε njigaa ki be di jε wu na. A Pilate di sipyii ti pye: «Ayiwa, nά wu we!» ⁶ Ba saraya jaha shεεrivεε jυjεfεε|saraya jaha shεεrivεε jυjεfεε ni Kile-pεεjε pugbεhε ki gedii p'a Yesu ja wε, na ganha na xhuulo, na yu: «Yi wu kori tige na! Yi wu kori tige na!» A Pilate di pu pye: «Yiye pyaa ki pa wu co she gori tige ki na, bani nε kunni wa kaa la shishiin ja we nά we na lemu ya wu kagbuu xε wε.» ⁷ A Yawutuu jυjεfεε p'i Pilate pye: «Saliya wa wu jε wee mu, na saha ni wee saliya wu ni, w'a yaa na gbo; bani w'a wuyε yaha na Kile ja wee jε.»

⁸ Ba Pilate ya pee jomε pu logo wε, a wusama di fya. ⁹ A wu guri jε ni Yesu ni gbafεeri wu kaaja ki ni sanha, na she wu yege na: «Mii mu d'a y'iri wε?» Ga Yesu ya ta wu jε shε wε. ¹⁰ A Pilate di Yesu pye: «Go nε na m'a fehe gε? Ta mu ya li cε na jo se wa nε ni nε wu mu yaha wε? Se d'a nεhε pye be nε ni sanha nε wu mu kori tige na wε?» ¹¹ A Yesu di wu pye: «Kile w'a wee se wu kan mu mu njjaa, lee be wε muyε pyaa wo se bi da ga jά bye nε na kaa la shishiin na wε. Lee funjε ni, wemu w'a nε co na pa gan mu mu ge, lee l'a wee wo jurumu wu pye w'a jεhe mu wo wu na.»

¹² Ba Yesu ya yee jo wε, a Pilate di ganha na yahagana shaa wee tuun wuyε pyaa ni Yesu na. Ga, a Yawutuu p'i ganha na sele na yu: «Ma bu

sii we ná we yaha, ma ñe nige Orome saannaa ñuñɔfɔɔ Sezari ñajii we. Sipyaa sipya w'a jo na saan wee ñe ge, weefɔɔ ya ñeri Orome saannaa ñuñɔfɔɔ wu pen.»¹³ Ba Pilate ya yee logo we, na Yesu yeege sanha kpɛenge ki na. Pu bi xuu wa yaa wà nɔhɔdaan wu ni ni kagereye ni kaɗa ki ni. Wee xuu wu mege ki bye Yawutuu jomɔ pu ni na: «Gabata.» A Pilate di ba diin wu kiirikɔɔn koro li ni wee tuun wu ni.¹⁴ Kee caɗa ki ñimuguro ti bi da bye Yawutuu wo ñuwuuro ti wo Kalene|Kalene le. Na caɗa ki ta k'a nɔ ñiñe ñiñe ni, a Pilate di Yawutuu ñuñɔfɛɛ pu pye: «Yi saan wu we.»¹⁵ A p'i ganha na xhuulo na yu: «Yi wu yeege naha! Yi wu yeege naha! Yi wu kori tige na!» A Pilate di pu pye: «Ñe wu da yee wo saan wu kori tige na ya?» A saraya ñaha shɔɔnriwee ñuñɔfɛɛ p'i wu pye: «Saan watii ñe nige wèe mu Orome saannaa ñuñɔfɔɔ Sezari kadugo na we.»¹⁶ Wee tuun wu ni a Pilate di Yesu ñɔ yaha pu mu, na pu she wu kori tige na.

P'a she Yesu kori tige na

(Macao 27:32-44; Marika 15:21-32; Luka 23:26-43)

A sɔɔsɔsɔ p'i Yesu co, na foro ni wu ni kanha ki ni,¹⁷ na wuyɛ pyaa wo korikoritige ki taha wu ñuñɔ ni. A p'i ganha na gaani xuu wà ni, wee mege ñe na: «Ñugɔɔɔɔ xuu» p'i wu yiri Yawutuu jomɔ pu ni na «Goligota.»¹⁸ A p'i she wu kori tige na wà. A p'i sipyii shuun wa be pinne kori ni wu ni. Wa ñe wu kanige ce; wa ñe wu kamene ce. A Yesu ye pyaa di bye pu ñiñe ni.¹⁹ A Pilate di pu pye p'a kama pa ka kɔɔɔ la na, na lee kori korikoritige ki na wu ñuñɔ na. Pee kama pu pe na:

NAZARETI SHEEN YESU, YAWUTUU WO SAAN WE.

²⁰ Yawutuu ñiñhemɛɛ pu bi pee kama pu kalaa, bani p'a bi Yesu kori xuu wemu ni ge, wee xuu wu bi lii kanha ki na we. Pee kama pu be di bi ka Yawutuu jomɔ pu ni, na pu ka Orome sheen jomɔ pu ni, na pu ka Girekii jomɔ pu be ni.²¹ Wee tuun wu ni a saraya ñaha shɔɔnriwee ñuñɔfɛɛ|saraya ñaha shɔɔnriwee ñuñɔfɔɔ p'i she Pilate pye: «Mu bi yaa mu yi ka na «Yawutuu saan we,» ga mu bi yaa mu yi ka na: «We ná we ya jo na Yawutuu saan wee ñe.»²² A Pilate di pu pye: «Ñe yemu ka na xɔ ge, yee y'a da bye wà.»

²³ Ayiwa, ba sɔɔsɔsɔ p'a Yesu kori xɔ tige ki na we, na wu fàya yi shan tahaa shishɛɛɛ, wa beeri w'a taa la lo. A p'i wu fadegbɔhɔ ki be lo, kee fadegbɔhɔ ke di bye fàña nigin, joomɔ baa. Na lo fugba wu na, na digi nɔhɔdaan, tajɔɔɔɔ bye ki na xuu wa shishiin ni we.²⁴ A sɔɔsɔsɔ p'i puyɛ pye: «Wù ganha bu da wu fadegbɔhɔ ki sheengi we, wù kagaanshaan pye ki na, ki na nɔ wemu na ge, kɔnhɔ wù wee ce.» Ba lee ya pye mu we, yemu y'a ka Kile Kafila wu ni ge, a yee ñɔ di fa na:

«P'a na fàya yi taa taa puyɛ na,

na kagaanshaan pye na fadegboho ki wuu na.»*

Lee sɔɔsɔsii p'a pye.

²⁵Lee bi Yesu nu Mariyama, ni wu nu wu ceboroshɔ, ni Kilopasi shɔ Mariyama, ni Magadala shɛen Mariyama ye ta pee ya yere Yesu korikoritige ki tãan. ²⁶Ba Yesu ya wu nu wu na we, kalaapire lemu kaa li bi dan wu ni ge, na lee be ja nufɔɔ wu tãan we, a wu wu nu wu pye: «Nufɔɔ we, ma ja wu we.» ²⁷Lee kadugo na a wu lee kalaapire li be pye: «Ma nu wu we.» Na co kee caɗa ki na, a lee kalaapire l'i gari ni Yesu nu wu ni wu kaban, na wu co xuuni.

Yesu xugana

(Macao 27:45-56; Marika 15:33-41; Luka 23:44-49)

²⁸Lee kadugo na ba Yesu ya li ce na keree ki bæeri ɲɔ ya fani fo na pa ɲɔ we tuun we na we, a wu jo: «Waga ki wa ne na.» W'a yee jo, yemu y'a ka Kile Kafila wu ni ge, kɔnhɔ yee be ɲɔ di fa. ²⁹Lee bi shɔɔ la ta wà lee ya ɲi vinegiri na. A p'i yoro ta lɔ fyenmi wee vinegiri wu ni, na tee migile kagaanga ka na na taha Yesu ɲɔ na. Tige kemu wo geɲe k'a bye kagaanga ki ge, kee mege ki ɲe na «Izopu|Izopu tige.» ³⁰Ba w'a tee yoro ti sɔn sɔn we, na jo: «Keree ki bæeri ɲɔ ya fa nime.» Ba w'a yee jo we, na wu ɲuɲɔ sozi, na wu munaa li kan Kile mu.

Sɔɔsɔsi wa ya Yesu furi wu kabanugo na

³¹Ayiwa, kee caɗa ki bye Yawutuu wo cadɛenge ki cadanga. Sipyii piimu p'a kori tiye yi na ge, Yawutuu ɲuɲɔfɛe pu funɲɔ bye pee pu cadɛenge ki ta wà we. Bani kee cadɛenge ki bi kiyɛ waa cadɛenye yisaya na. Lee wuu na p'a she Pilate ɲɛeri, sipyii piimu p'a kori kori ge, na wu pee yaha p'i she pee tɔɔyɔ kegi kegi p'i xhu tɔvuyo na, kɔnhɔ p'i pu tirige laha tiye yi na. ³²A sɔɔsɔsii p'i gari, sipyii shuun wemu p'a pinne kori ni Yesu ni ge, a p'i she ɲɔ na nizhiime wu tɔɔyɔ kegi kegi, na ɲeri shuun wo wu yiri, na wee be tɔɔyɔ kegi kegi. ³³Ba p'a ɲɔ Yesu na we, na wee ta wee ya xu xɔ, na bye pu ya wee wo tɔɔyɔ yi kegi kegi we. ³⁴Ga, a sɔɔsɔsi nigin wa di wu canmi taga Yesu furi wu kabanugo na. Taapile ni, a shishan ni lɔhɔ di foro tafirige ki ni. ³⁵Sipyia wemu w'a pe jomɔ pe paari me ge, weefɔɔ ye pyaa k'a le ɲa ɲii na. Wu ɲii kaɲagaa ki be di ɲe can. Wuye pyaa ki be wa dà li na na wee ɲii kaɲagaa ki ɲe can. W'a kii keree kii paari, kɔnhɔ yee be di dà ki na. ³⁶Ayiwa, kii keree kii bæeri ya pye mu ge, yemu y'a ka Kile Kafila wu ni ge, a yee ɲɔ di fa na:

«Wu kaciige ka shishiin wa da ba gegi we.»*

³⁷L'a ka sanha xuu wa be ni Kile Kafila wu ni na:

* 19:24 Zaburuu 22:19 * 19:36 Zaburuu 34:21; Ekizode 12:46; Nɔburuu 9:12

«Sipya wemu p'a furi ge, wee p'a da ba wii.»*

Yesu legana faña ni

(Macao 27:57-61; Marika 15:42-47; Luka 23:50-56)

³⁸ Lee kadugo na a Arimate sheen Yusufu di she Pilate jɛeri na wu sɔɔ pee mu, p'i she Yesu nixhugo ki tirige laha tige ki na. A Pilate di sɔɔ pu mu. Yusufu be bi bye Yesu wo kalaapire la, ga Yawutuu pu wo jii fyaara ti bi wu pye wu na ŋmɔhɔni. A wu gari na she Yesu nixhugo ki tirige. ³⁹ Ayiwa, Nikodemu wemu wu bi she Yesu yiri caña ka piige ge, a wee be di ba ni nudanga yaŋmuyɔ teheɛ shuun wa ni, na yi suri yiye ni. Nigin wa mege je na Izopu|mire, nigin wusama mege di je na allowesi. Yi beeri bi yaa yi kiloo kelee taanri (30) xɔ. ⁴⁰ A pee shuun wu Yesu nixhugo ki lɔ, na nudanga yaŋmuyɔ yi le fatɔŋɔ ka ni, na kee migile wu na, na be ni Yawutuu pu wo xuu legana li ni. ⁴¹ Tiire tege ka bye wà kee bi lii Yesu takorogo ki na we. Faña ka nidugiyahaña di bye kee tege ki wo faaya yi ni, sipya bi sanha le ja kee ni we. ⁴² Ba ma na jo kee caña ki bye Yawutuu pu wo cadeenge ki cadanga ge, a p'i fyaala she Yesu le kee faña ki ni, bani faña ki be bi lii we.

Yesu ya je na foro xu ni

(Macao 28:1-8; Marika 16:1-8; Luka 24:1-12)

20 ¹ Ayiwa, Dimazhi wu jisɔɔgbɔhɔ ki na, na kpeenge ta ki sanha wo we, a Magadala sheen Mariyama di gari faña ki na. Kageegbɔhɔ ke pu bi gologolo taga faña ki jɔ tɔ ge, a wu she kee ta k'a laha faña ki jɔ na. ² Kalaapire lemu kaa li bi dan Yesu ni ge, a wu baa kari Pyɛeri ni lee yiri, na she pee pye: «P'a Kafɔɔ nixhugo ki lɔ yeege faña ki ni, wèe di ya ce mii p'a wu yaha we!»

³ Ba Pyɛeri ni lee kalaapire l'a pee jomɔ pu logo we, a p'i foro, na gari faña ki na. ⁴ Pu shuun wu beeri wu bi fe na gaaji faña ki na. Ga, a lee kalaapire li tɔɔ di weri Pyɛeri na, a lee di baa toro Pyɛeri taan, na she nɔ wu jaha na faña ki na. ⁵ Ba wee ya nɔ faña ki na we, na jaari wii ki funɔɔ ni; faviire te pu bi taga Yesu migile ge, a wu tee faviire ti ja wà jɛje ki na. Ga wu kunni di ya jé faña ki ni we. ⁶ A jeri di bye, a Simɔ Pyɛeri di nɔ. Ba wee ya nɔ we, na jé faña ki ni, na faviire ti ja wà jɛje ki na. ⁷ fàña kemu ki bi taga Yesu jɔŋɔ ki migile ge, a wu kee ta p'a kee kurulo, na ki yaha ki ye xuu ni. Kee bi ta pinne ni te ti faviire ti ni we. ⁸ Wee tuun wu ni, kalaapire lemu l'a fenhe nɔ faña ki na jaha na ge, a lee be di na jé faña ki ni. A wee be di li ja mu, na dà li na na Yesu ya je. ⁹ Jomɔ pemu pu bi ka Kile Kafila wu ni ge, na li waha l'i waha, Yesu ya yaa na je na foro xu

* 19:37 Zakari 12:10

ni ge, kalaapiire ti bi sanha pee ce ta we. ¹⁰Wee tuun wu ni a kalaapiire t'i guri na ma deeye ni.

Yesu ya wuye she Magadala sheen Mariyama na

(Macoo 28:9-10; Marika 16:9-11)

¹¹Ayiwa, lee di Mariyama ta w'a she yere faɲa ki ɲɔ na, na ganha na mɛɛ suu. A wu mɛsuwo wu ba leele, na jaari wii faɲa ki funɲɔ ni. ¹²Na melekɛɛ shuun wa ɲa wà, faviire di ɲe pu na. Xuu wemu ni pu bi Yesu sinniɲe ge, wee xuu wu ni pu bi tiin. Nigin wa wu bye ɲuɲɔ ke xuu we ni, wusama di ɲe tɔɔyɔ ye xuu we ni. ¹³A pee melekɛɛ p'i Mariyama pye: «Cee we, ɲaha na mu di wa mɛɛ suu wɛ?» A wu jo: «Ne Kafɔɔ wu nixhugo p'a lɔ, ne di ya ce mii p'a wu yaha wɛ.» ¹⁴Ba w'a pee jomɔ pu yu wɛ, na ba ɲmahana ɲeri, na Yesu niyerege ɲa wà; ga wu bi ta li ce na jo Yesu wu ɲe wii wɛ. ¹⁵A Yesu di wu yege na: «Cee we, ɲaha na mu di wa mɛɛ suu wɛ? Jɔɔɔ mu di wa zhaa wɛ?» Ayiwa, a Mariyama di ganha na giin na tiire tɛge ki kafɔɔ wu wi, na wu pye: «Yesu n'a zhaa, ma bi ta m'a wu lɔ, wu sanha she na na di she wu lɔ da gaaji.» ¹⁶A Yesu di wu pye: «Mariyama!» A Mariyama di ɲmahana ɲeri wu y'iri na wu pye Yawutuu jomɔ pu ni na: «Rabuni!» (Lee kɔri ɲe «Karamɔɔ.») ¹⁷A Yesu di wu pye: «Ma ganha bu da gbɔn na na wɛ, bani ne sanha dugi fɔlɔ na kari na To wu y'iri wɛ. She yi jo na cebooloo pu mu na ne w'a duri na gaaji na To wu y'iri, yee be wo To we; wee wemu wu ɲe ne Kile, na ɲe yee be wo Kile ge.» ¹⁸A Magadala sheen Mariyama di she kalaapiire ti pye na wee ya Kafɔɔ ɲa. Yesu ya yemu jo wu mu ge, a wu yee jo pu mu.

Yesu ya wuye she wu kalaapiire ti na

(Macoo 28:16-20; Marika 16:14-18; Luka 24:36-49)

¹⁹Wee Dimazhi wuye pyaa yakonɔ, kalaapiire ti bye puga ka ni. Pu bi kee gburaya yi shɔhɔ wá puyɛ na Yawutuu ɲuɲɔfɛɛ pu ɲii fyaara wuu na. A kalaapiire t'i ba binne Yesu fo ɲa w'a yere pu niɲe ni. A wu pu pye: «Kile wu ɲapiɲe kan yi mu.» ²⁰Ba w'a yee jo wɛ, na wu keye ni wu kabanugo ki she pu na. Ba kalaapiire t'a Kafɔɔ wu ɲa wɛ, a pu funyɔ di sii taan xuuni. ²¹A Yesu di pu pye sanha na: «Kile wu ɲapiɲe kan yi mu. Na To Kile w'a na tun tungana lemu na ge, lee tungana le ninunɔ na ne be w'a da yi tun.» ²²Ba w'a yee jo wɛ, na ɲɔ kafɛɛge fɔ wá pu na, na pu pye: «Yi Fɛfɛere Munaa li shɔ. ²³Yi bu sipya beeri wo jurumu yafa wu mu, weefɔɔ wo jurumu wu na yafa wu mu. Ga yee bye yee di ya sipya wemu wo jurumu wu yafa wu mu wɛ, weefɔɔ wo jurumu wu da yafa wu mu wɛ.»

Yesu ya wuyɛ she Tomasi na

²⁴ Yesu ya wuyɛ she wu kalaapiire ti na caɲa kemu ge, kalaapiire lemu meɣe ki ɲɛ na Tomasi, p'i wu pyi sanha na «Ŋmami» ge, wee bye ni pusamaa ni kee caɲa we. ²⁵ A Kalaapiire tisara di ba wee pye: «Wèe ya Kafɔɔ ɲa!» A Tomasi di pu pye: «Nɛ kunni bye nɛ tɔɔɔ ti fɛ pu ɲa wu keye yi na, na na kabee taha tee tɔɔɔ te wɔ fɛ pu na, na na keɲɛ bɛ taha ɲmaga ki wo fɛ pu bɛ na wu kabanugo ki na wɛ, nɛ da ga dà yi na bada wɛ.» ²⁶ Ayiwa, a cewuu nigin di doro, a kalaapiire t'i ba she tiyɛ pinne sanha puga ki ni. Tomasi bɛ di bi bye ni pu ni kee caɲa. A p'i gburaya yi shɔɔɔ. A p'i ba binne Yesu fo ɲa puyɛ niɲɛ ni. A wu pu pye: «Kilɛ wu ɲaɲɲɛ kan yi mu.» ²⁷ Lee kadugo na a wu Tomasi pye: «Tomasi, fulo naha, m'a ma keɲɛ ki taha na keye yi na ma wii; ma bu xhɔ m'a ki taha na kabanugo ki bɛ na wii. N'a daa baara ti yaha, m'a da daa na na.» ²⁸ A Tomasi di wu pye: «Ebe! Mu wu ɲɛ nɛ Kafɔɔ ni nɛ Kilɛ!» ²⁹ A Yesu di wu pye: «Mu ya nɛ ɲa ge, lee bɛ l'a mu pye mu ya dà nɛ na wɛ! Piimu pu ɲɛ pu ya nɛ ɲa wɛ, na dà nɛ na ge, pee ɲɛ duba nagoo.»

Yohana Kitabu wu kakana ɲuɲɔ

³⁰ Yesu ya kakanhaɲaa niɲɛɲɛɛ kii bɛ pye wu kalaapiire ti nii na, kee ya ta ka naha we Kitabu we ni wɛ. ³¹ Ga kiimu k'a ka ge, kee wo kakana ɲuɲɔ ki wa kɔnhɔ y'i li cɛ, y'i dà bɛ li na na Yesu wu wa Shɔɔɔ we, na wee wu ɲɛ Kilɛ Ja we. Y'i nɔhɔ nii sicuumɔ ta wee n'a daa we funɲɔ ni wu meɣe ki fanha ni.

Yesu ya wuyɛ she wu kalaapiire gbarashuun na

21 ¹ Ayiwa, kii keree kii kadugo na, Yesu ya wuyɛ she sanha wu kalaapiire ti na Tibereyade Gba wu ɲɔ na. Le shegana le na w'a wuyɛ she. ² Simɔ Pyɛeri, ni Tomasi wemu p'a byi sanha na «Ŋmami» ge, ni Nataɲɛli wemu w'a yiri Kana kulo li ni, Galile fiige ki ni ge, ni Zebede jalaa shuun, ni kalaapiire shuun wa bɛ, lee bi pee ta pee beeri na ɲɛ shiizhan. ³ A Simɔ Pyɛeri di pu pye: «N'a da zhe fyaa sha.» A kalaapiire tisara bɛ di jo: «Wèe bɛ pu wa da zhe ni ma ni.» A p'i foro kari, na she jé kɔɔɔɔ ka ni, na pu ɲɔɔɔ pu ɲɔ kɔn na waa. Ga pu ya fyara bɛ ta kee caɲa ki wo piige ki ni wɛ. ⁴ Ŋimugunɔ wu na, a kalaapiire t'i Yesu niyerege ɲa gba wu ɲɔ na; ga pu bi ta wu cɛ na jo Yesu wu ɲɛ wii wɛ. ⁵ A Yesu di pu pye: «Na ɲaɲiɲɛɛ, ta yee ya fyaa pii ta?» A p'i wu ɲɔ shɔ na: «Wèe ya ta yaaga bɛ ta wɛ.» ⁶ A Yesu di pu pye: «Yi jɔ wu wá kɔɔɔɔ ki kanige cɛ wu ni, yi na fyaa ta. Ba p'a jɔ wu wá wà we, fyaa pu ɲɛɲɛ keɲɛ ni, pu ya já jɔ wu kile yeege lohɔ ki ni wɛ.» ⁷ Kalaapiire lemu kaa li bi dan Yesu ni ge, a lee

di Pyeeri pye: «Pyeeri, go Kafɔɔ w'a wii!» Ba Pyeeri ya logo na Kafɔɔ w'a wii we, na wu fadenɛ lɔ le, bani wu fadenɛ baa wo wu bye. Na do lɔhɔ ki ni, na ganha na gaanɔ Yesu feni. ⁸ A kalaapiire tisara di ganha na ma ni kɔrɔgɔ ki ni, na jɔ wu be kilee na ma ni fyaa pu ni. Bani pu bi lii kogonɔ ki na we. Pu ni kogonɔ ki bye meterelɛ xhuu nigin (100) shi.

⁹ Ba p'a nɔ kogonɔ ki na we, na naganhaa ja wà, fyaa d'a taha ki jɔnɔ ni, na buuri be ja wà. ¹⁰ A Yesu di pu pye: «Fyaa piimu y'a co ge, yi pa ni pii ni naha.» ¹¹ A Simɔ Pyeeri di jé kɔrɔgɔ ki ni, na jɔ wu kile yeege, na foro ni wu ni kpɛenge ki na, wu beeri ya sii ji fya nagaya na fo yi xhuu nigin ni kelee kaguro ni taanri (153). Ga fyaa pu ni pu jehɛje ni, jɔ wu ya kɔn we. ¹² A Yesu di pu pye: «Yi pa y'i ba li!» Sipyaa ya ta kalaapiire ti ni wemu ya sɔɔ na wu yege na jo: «Mu di jɛ jɔgɔ we?» Bani pu beeri bi li ce na Kafɔɔ wu jɛ wii. ¹³ A Yesu di fulo na buuri wu lɔ kan pu mu, na fyaa pu be lɔ kan pu mu. ¹⁴ Na co fo Yesu jɛduun wu na, wu tɔɔnii taanri wuu l'a pye lere na wuyɛ sheɛ wu kalaapiire ti na.

Yesu ya Pyeeri yegee

¹⁵ Ba p'a li xɔ we, a Yesu di Simɔ Pyeeri pye: «Yohana ja Simɔ, ta ne kaa ya dan mu ni xuuni na toro pii samaa tãan?» A Pyeeri di jo: «Uun ge, Kafɔɔ! Muye pyaa ki be ya li ce na mu kaa ya dan ne ni.» A Yesu di wu pye: «Ta na dubyapiye yi jɔ shaa.» ¹⁶ A Yesu di wu pye sanha tɔɔnii shuun wuu li ni na: «Yohana ja Simɔ, ta ne kaa ya dan mu ni xuuni?» A Pyeeri di jo: «Uun ge, Kafɔɔ! Muye pyaa ki be ya li ce na mu kaa ya dan ne ni.» A Yesu di wu pye: «Ta na dubyaa pu naha.» ¹⁷ A Yesu di wu yege taanri wuu li ni na: «Yohana ja Simɔ, ta ne kaa ya dan mu ni?» A Pyeeri naha di danha, bani Yesu ya wu yege fo tɔɔnii taanri na: «Ta ne kaa ya dan mu ni?» Lee na a wu Yesu pye: «Kafɔɔ, mu ya keree beeri ce. Muye pyaa k'a li ce na mu kaa ya dan ne ni.» A Yesu di wu pye: «Ta na dubyaa pu jɔ shaa!» ¹⁸ A Yesu di Simɔ pye sanha na: «Can can na, n'a da yi jo ma mu, ma leveere ti tuun wu ni, mu bi ma ma kirige taga maye pɔ. Xuu wemu w'a ma taan ge, m'a ganha na se wà. Ga mu ba ba le, ma na ba ma keye yirige, sipya watii na kirige ki pɔ ma na. P'a ganha na se ni ma ni xuu wa ni ma funɔ jɛ ma she wemu ni we.» ¹⁹ Pyeeri bi da ba xhu xugana leke na lee di baraga taha Kile mɛge na ge, lee xugana le Yesu ya she ni le kafila talene le ni. Lee kadugo na a wu Pyeeri pye: «Ta ma na feni!»

Kalaapiire lemu kaa li bi dan Yesu ni ge

²⁰ Ba Pyeeri ya kara wii we, kalaapiire lemu kaa li bi dan Yesu ni ge, a wu lee ja li na ma pu kadugo yíri. Lee kalaapiire le li bi she diin Yesu tãan

na pu yaha pu na li caŋa ka piige, na wu yege na: «Wù Kafɔ, sipya weke wu wa da ba mu nɔhɔ yaha wɛ?» ²¹ Ayiwa, ba Pyɛɛri ya lee kalaapire li ŋa wɛ, na jo: «Wù Kafɔ, we do, leke di da ba we ta wɛ?» ²² A Yesu di wu pye: «Li ŋɛhe daan ne mu nago kanna wu gori yaha ŋiifɛere na fo di zhe ne caguribaŋa pye k'a nɔ, mu ŋaha wa yee ni wɛ? Mu kunni w'a ma ne fɛni ye sa!» ²³ A kalaapiire t'i pee jomɔ pe caaga na xuu wu beeri círi na lee kalaapire le da ga xhu wɛ. Na ta Yesu di ya ta Pyɛɛri pye na jo wu da xhuu wɛ, ga Yesu ya jo na: «Li ŋɛhe daan ne mu nago kanna wu gori yaha ŋiifɛere na fo di zhe ne caguribaŋa pye k'a nɔ, mu ŋaha wa yee ni wɛ?»

Jomɔ pu taxɔɔ

²⁴ Lee kalaapire le ninunɔ li wa pe jomɔ pe ŋaha yu. Wee shiin wu d'a pe jomɔ pe ka be. Wèe be ya li ce na can wu ŋe wu jomɔ pe.

²⁵ Ayiwa, Yesu ya keree niŋɛheŋɛ kiitiigee be pye. Pu da bi jo p'i kee beeri nigin nigin ka, ne giin jo pee Kitabuu pu beeri bi da já jé koŋɔ puga ni wɛ.